

Protokoll fört vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde måndagen den 26 maj 2025

Tid:

kl. 16:00-21:48

Lokal:

Rådssalen

Närvarande:

Se bilaga

§§1-27

Justerat den 2 juni 2025

Anslaget den 3 juni 2025

Cecilia Brinck

Sara Stenudd

Karin Wanngård

Karin Jöback
Sekreterare

ÄRENDELISTA

- §1 Interpellation av Tom Hedrup (M) till bostads- och fastighetsborgarråd Clara Lindblom (V) om den långsamma utbyggnaden av solceller i de kommunala bostadsbolagen i Stockholm stad
- §2 Interpellation av Andréa Hedin (M) till förskole-, barn- och fritidsborgarrådet Alexandra Mattsson (V) angående tilläggsbelopp i förskolan
- §3 Interpellation av Andréa Hedin (M) till förskoleborgarrådet Alexandra Mattsson (V) om de stora barngrupperna i Stockholms förskolor
- §4 Interpellation av Per Rosencrantz (M) till finansborgarrådet Karin Wanngård (S) om Socialdemokraternas orealistiska bostadspolitik för Stockholm
- §5 Interpellation av Jonas Naddebo (C) till finansborgarrådet Anders Österberg (S) om hur kriminalitet undergräver Stockholms näringsliv
- §6 Bordläggning av interpellationer
- §7 Nya interpellationer
- §8 Frågestund
- §9 Sammanträdet ajournerades mellan kl.17:55-18:00
- §10 Mötet öppnas
- §11 Närvaro
- §12 Justering
- §13 Anmälningssärenden till kommunfullmäktige år 2025
- §14 Valärenden i kommunfullmäktige
- §15 Genomförandebeslut gällande projekt Underhållsplan med prioriterade åtgärder på Eriksdalsbadet, Eriksdalsbadet 1

- §16 Genomförandebeslut gällande projekt Upprustning och ombyggnad av Brännkyrkahallen, del av Herbariet 2
- §17 Avgift enligt alkohollagen samt försäljningstider för gårdsförsäljning
- §18 Ändring av allmänna lokala ordningsföreskrifter för Stockholms kommun gällande hundförbud på tillfälliga konstruktioner avsedda för bad samt på Marieviksbadet och vid Sjövikskajen
- §19 Genomförandebeslut för Brommaprogrammet (Riksby) etapp 1. Överenskommelser om exploatering med överlåtelse av mark för bostäder inom fastigheten Ulvsunda 1:1 med Fastighetspartner Bromma AB med flera
- §20 Stockholms stads handlingsplan mot rasism
- §21 Program för öppen förskola
- §22 Motion om att omöjliggöra för möjliggörare av brottslig verksamhet att verka i staden
- §23 Motion om att staden som placerande myndighet måste ta ett större ansvar för omhändertagna barn
- §24 Motion om att Stockholm ska gå före med införandet av metoden TFCO
- §25 Bordläggning av motioner
- §26 Nyväckta motioner
- §27 Mötet avslutas

§ 1

Interpellation av Tom Hedrup (M) till bostads- och fastighetsborgarråd Clara Lindblom (V) om den långsamma utbyggnaden av solceller i de kommunala bostadsbolagen i Stockholm stad

KS 2024/1334

Beslut

Interpellationen är besvarad.

Interpellationen

Tom Hedrup (M) har ställt en interpellation om den långsamma utbyggnaden av solceller i de kommunala bostadsbolagen i Stockholm stad.

Kommunfullmäktige beslutade den 16 december 2024 att interpellationen fick ställas.

Borgarrådet Lindblom (V) besvarar interpellationen.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

§ 2**Interpellation av Andréa Hedin (M) till förskole-, barn- och fritidsborgarrådet Alexandra Mattsson (V) angående tilläggsbelopp i förskolan**

KS 2024/1385

Beslut

Interpellationen är besvarad.

Interpellationen

Borgarrådet Hedin (M) har ställt en interpellation angående tilläggsbelopp i förskolan.

Kommunfullmäktige beslutade den 27 januari 2025 att interpellationen fick ställas.

Borgarrådet Mattsson (V) besvarar interpellationen.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

§ 3**Interpellation av Andréa Hedin (M) till
förskoleborgarrådet Alexandra Mattsson (V) om de stora
barngrupperna i Stockholms förskolor**

KS 2024/1386

Beslut

Interpellationen är besvarad.

Interpellationen

Borgarrådet Hedin (M) har ställt en interpellation om de stora barngrupperna i Stockholms förskolor.

Kommunfullmäktige beslutade den 27 januari 2025 att interpellationen fick ställas.

Borgarrådet Mattsson (V) besvarar interpellationen.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

§ 4**Interpellation av Per Rosencrantz (M) till
finansborgarrådet Karin Wanngård (S) om
Socialdemokraternas orealistiska bostadspolitik för
Stockholm**

KS 2025/157

Beslut

Interpellationen är besvarad.

Interpellationen

Per Rosencrantz (M) har ställt en interpellation om
Socialdemokraternas orealistiska bostadspolitik för Stockholm.
Kommunfullmäktige beslutade den 17 februari 2025 att
interpellationen fick ställas.
Borgarrådet Wanngård (S) besvarar interpellationen.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

§ 5**Interpellation av Jonas Naddebo (C) till finansborgarrådet
Anders Österberg (S) om hur kriminalitet undergräver
Stockholms näringsliv**

KS 2025/256

Beslut

Interpellationen är besvarad.

Interpellationen

Jonas Naddebo (C) har ställt en interpellation om hur kriminalitet undergräver Stockholms näringsliv.

Kommunfullmäktige beslutade den 17 februari 2025 att interpellationen fick ställas.

Borgarrådet Wanngård (S) besvarar interpellationen.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

§ 6

Bordläggning av interpellationer

Kommunfullmäktige bordlägger interpellationerna med nummer 5-7 och 9-19 i kungörelsen.

§ 7

Nya interpellationer

Beslut

1. Interpellationerna får ställas.
2. Interpellationerna bordläggs.

Nya interpellationer

1. Interpellation av Andréa Hedin (M) till social- och trygghetsborgarrådet Alexander Ojanne (S) om nya HVB-hem i tätbebyggda områden.

Rotel IV Dnr KS 2025/662

2. Interpellation av Per Rosencrantz (M) till borgarrådet Emilia Bjuggren (S) om långtidsarbetslösheten i Stockholm.

Rotel III Dnr KS 2025/663

3. Interpellation av Jonas Naddebo (C) till borgarrådet Jan Valeskog (S) om varför staden inte uppfyllt sitt löfte till Örnbergs Kanotsällskap.

Rotel I Dnr KS 2025/689

**§ 8
Frågestund****Fråga 1**

Borgarrådet Wedin (M) ställer en fråga om Stockholms företagsklimat.

Borgarrådet Wanngård (S) svarar på frågan.

Fråga 2

Linnéa Vinge (SD) ställer en fråga om megaförskolor.

Borgarrådet Mattsson (V) svarar på frågan.

Fråga 3

Borgarrådet Jönsson (L) ställer en fråga; Var är flaggstången?

Borgarrådet Wanngård (S) svarar på frågan.

Fråga 4

Jonas Naddebo (C) ställer en fråga om maten i staden.

Borgarrådet Lindhagen (MP) svarar på frågan.

Fråga 5

Nike Örbrink (KD) ställer en fråga om moskén i Skärholmen.

Borgarrådet Valeskog (S) svarar på frågan.

Fråga 6

Borgarrådet Hedin (M) ställer en fråga om HVB-hem.

Borgarrådet Ojanne (S) svarar på frågan.

Fråga 7

Leif Söderström (SD) ställer en fråga om narkotikasök i skolor med hund.

Borgarrådet Wanngård (S) svarar på frågan.

§ 9

Sammanträdet ajournerades mellan kl.17:55-18:00

§ 10
Mötet öppnas

**§ 11
Närvaro**

Närvaro, se bilaga 1.

**§ 12
Justering**

Förste vice ordföranden Cecilia Brinck (M) och andre vice ordföranden Sara Stenudd (V) justerar dagens protokoll tillsammans med borgarrådet Wanngård (S). Justering sker den 2 juni 2025.

§ 13
Anmälningssärenden till kommunfullmäktige år 2025

KS 2025/13

Beslut

Följande ärenden anmäls till kommunfullmäktige och noteras i protokollet:

Slutrapportering Stockholm Vatten och Avfall ABs investeringsprojekt Gladö Kvarn.
KS 2025/687

Anmälda skrivelser till kommunfullmäktige
under tiden 30/4 2025 – 21/5 2025

Länsstyrelsen Stockholm

Länsstyrelsens beslut 2025-05-09 om ny ersättare för ledamot i kommunfullmäktige efter avgången ersättare Charlotte Lilja Pittuco
KS 2025/12-4

Nacka tingsrätt, mark- och miljödomstolen

Beslut (2025-05-12) med anledning av överklagande av kommunfullmäktiges beslut 2024-05-27 § 14 detaljplan Solleftegatan, del av Grimsta 1:2 i stadsdelen Råcksta.
Mål nr P 5323-24
Mark- och miljödomstolen avskriver målet från vidare handläggning.
KS 2024-726-26

§ 14**Valärenden i kommunfullmäktige****Avsägelse och fyllnadsval**

KS 2025/9

Beslut

1. Avsägelse och entlediganden godkänns.
2. Val förrättas för att utse ny person till uppdrag enligt valberedningens förslag.
3. Om inte annat framgår inträder den senast valda ersättaren sist till tjänstgöring för sitt parti.
4. Om en ersättare/suppleant utses till ordinarie ledamot, utses en ny ersättare/suppleant.
5. För avsägelse i kommunfullmäktige hemställs om ny sammanräkning hos länsstyrelsen.
6. Vakanser bordläggs.

Ärendet

Valärenden i kommunfullmäktige den 26 maj behandlas.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens och valberedningens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt förslaget.

§ 15**Genomförandebeslut gällande projekt Underhållsplan med prioriterade åtgärder på Eriksdalsbadet, Eriksdalsbadet 1****Framställan från fastighetsnämnden och idrottsnämnden**
KS 2025/484**Beslut**

1. Fastighetsnämnden medges rätt att genomföra projekt Underhållsplan med prioriterade åtgärder på Eriksdalsbadet, Eriksdalsbadet 1, till en projektutgift som framgår av bilaga till utlåtandet.
2. Utgifterna för år 2025 ska rymmas inom nämndens investeringsbudget. Utgifterna för kommande år behandlas i budget för 2026.
3. Paragrafen justeras omedelbart.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Kristdemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas.

Utlåtandet gäller Genomförandebeslut gällande projekt Underhållsplan med prioriterade åtgärder på Eriksdalsbadet, Eriksdalsbadet 1.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Maria-Elsa Salvo (S) och Martin Hansson (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Lovisa Hedin (KD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Kristdemokraternas ersättaryttrande i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 16**Genomförandebeslut gällande projekt Upprustning och ombyggnad av Brännkyrkahallen, del av Herbariet 2****Framställan från fastighetsnämnden och idrottsnämnden
KS 2025/485****Beslut**

1. Fastighetsnämnden medges rätt att genomföra projekt Upprustning och ombyggnad av Brännkyrkahallen, del av Herbariet 2 till en projektutgift som framgår av bilaga till utlåtandet.
2. Utgifterna för år 2025 ska rymmas inom nämndens investeringsbudget. Utgifterna för kommande år behandlas i budget för 2026.
3. Paragrafen justeras omedelbart.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Sverigedemokraterna, Liberalerna och Centerpartiet reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas.

Utlåtandet gäller Genomförandebeslut gällande projekt Upprustning och ombyggnad av Brännkyrkahallen, del av Herbariet 2.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Borgarrådet Lindblom (V), Maria-Elsa Salvo (S), och Martin Hansson (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Leif Söderström (SD), Björn Ljung (L) och Jonas Naddebo (C) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Sverigedemokraternas, Liberalernas och Centerpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 17**Avgift enligt alkohollagen samt försäljningstider för
gårdsförsäljning****Framställan från socialnämnden**

KS 2025/602

Beslut

1. Avgifter för ansökan om tillstånd och tillsyn enligt a - c nedan godkänns enligt följande:
  - a. ansökan om tillstånd för gårdsförsäljning, avgift 10 000 kr
  - b. ansökan om tillstånd för gårdsförsäljning befintlig tillståndshavare av serveringstillstånd, avgift 5 000 kr
  - c. tillsynsavgift, föreslagen avgift 6 000 kr
2. Avgifterna för ansökan om tillstånd enligt punkt 1a - 1b ovan gäller från den 1 juni 2025.
3. Avgifterna för tillsyn enligt punkt 1c ovan gäller från den 1 januari 2026.
4. Gårdsförsäljningstillstånd kan beviljas med försäljningstider helgfria vardagar mellan klockan 10:00-20:00 samt helgfria lördagar mellan klockan 10:00-15:00.
5. Paragrafen justeras omedelbart.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Moderaterna, Sverigedemokraterna, Liberalerna och Kristdemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Samtliga ledamöter för Centerpartiet reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas.

Utlåtandet gäller Avgift enligt alkohollagen samt försäljningstider för gårdsförsäljning.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Borgarrådet Ojanne (S), Rashid Mohammed (V) och Magnus Runsten (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Borgarrådet Hedin (M), borgarrådet Jönsson (L) och Maurice Forslund (KD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Moderaternas, Liberalernas och Kristdemokraternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Gabriel Kroon (SD) ansluter sig till Moderaternas, Liberalernas och Kristdemokraternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Kristin Jacobsson (C) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Centerpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 18**Ändring av allmänna lokala ordningsföreskrifter för Stockholms kommun gällande hundförbud på tillfälliga konstruktioner avsedda för bad samt på Marieviksbadet och vid Sjövikskajen****Hemställan från trafiknämnden**

KS 2025/443

Beslut

1. Ändringar i de allmänna lokala ordningsföreskrifterna för Stockholms kommun, i enlighet med detta utlåtande och bilaga till utlåtandet, godkänns.
2. Beslutet anmäls till Länsstyrelsen Stockholm.
3. Föreskrifter kungörs genom att det på kommunens digitala anslagstavla tillkännages att protokollet för de beslutade föreskrifterna har justerats.
4. Beslutet gäller från kungörandet.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas.

Utlåtandet gäller Ändring av allmänna lokala ordningsföreskrifter för Stockholms kommun gällande hundförbud på tillfälliga konstruktioner avsedda för bad samt på Marieviksbadet och vid Sjövikskajen.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 19**Genomförandebeslut för Brommaprogrammet (Riksby)
etapp 1. Överenskommelser om exploatering med
överlåtelse av mark för bostäder inom fastigheten
Ulvsunda 1:1 med Fastighetspartner Bromma AB med
flera****Hemställan från exploateringsnämnden**

KS 2024/932

Beslut

1. Ärendet återremitteras till exploateringsnämnden med uppdrag att tillsammans med Stockholm Vatten och Avfall AB verka för en bättre lönsamhet ur ett koncernperspektiv.
2. Beslutet anmäls till styrelsen för Stockholm Vatten och Avfall AB.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Moderaterna, Liberalerna och Centerpartiet reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Samtliga ledamöter för Sverigedemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas.

Utlåtandet gäller Genomförandebeslut för Brommaprogrammet (Riksby) etapp 1. Överenskommelser om exploatering med överlåtelse av mark för bostäder inom fastigheten Ulvsunda 1:1 med Fastighetspartner Bromma AB med flera.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Anders Österberg (S), borgarrådet Lindblom (V) och Cecilia Obermüller (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Borgarrådet Wedin (M), Björn Ljung (L) och Linn Bessner (C) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Moderaternas, Liberalernas och Centerpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Gabriel Kroon (SD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Sverigedemokraternas förslag till beslut, se bilaga 3.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 20**Stockholms stads handlingsplan mot rasism****Uppdrag från kommunfullmäktiges budget 2023**

KS 2024/1035

Beslut

1. Stockholms stads handlingsplan mot rasism godkänns enligt bilaga 2 till utlåtandet.
2. Stockholms Stadshus AB uppmanas att för egen del anta samt även ge samtliga bolagsstyrelser inom koncernen i uppdrag att anta Stockholms stads handlingsplan mot rasism enligt bilaga 2 till utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Moderaterna och Liberalerna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Samtliga ledamöter för Sverigedemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas.

Utlåtandet gäller Stockholms stads handlingsplan mot rasism.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Arvid Vikman Rindevall (S), Shams Ali Hassan (V), borgarrådet Lindhagen (MP) och Kristin Jacobsson (C) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Borgarrådet Fjellner (M) och borgarrådet Jönsson (L) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Moderaternas och Liberalernas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Gabriel Kroon (SD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Sverigedemokraternas förslag till beslut, se bilaga 4.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 21**Program för öppen förskola****Framställan från förskolenämnden**

KS 2024/1410

Beslut

Program för öppen förskola godkänns i enlighet med bilaga 1 till utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Sverigedemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas.

Utlåtandet gäller Program för öppen förskola.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Borgarrådet Mattsson (V), Sara Grolander (MP) och Sofia Granswed Baat (M) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Gabriel Kroon (SD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Sverigedemokraternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 22**Motion om att omöjliggöra för möjliggörare av brottslig verksamhet att verka i staden****Motion av Jan Jönsson (L)**

KS 2024/542

Beslut

Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Liberalerna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas.

Utlåtandet gäller Motion om att omöjliggöra för möjliggörare av brottslig verksamhet att verka i staden.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Borgarrådet Ojanne (S) och Rashid Mohammed (V) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Borgarrådet Jönsson (L) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Liberalernas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 23

Motion om att staden som placerande myndighet måste ta ett större ansvar för omhändertagna barn

Motion av Jan Jönsson och Anne-Lie Elfven (båda L)

KS 2024/606

Beslut

Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Moderaterna, Liberalerna och Centerpartiet reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas.

Utlåtandet gäller Motion om att staden som placerande myndighet måste ta ett större ansvar för omhändertagna barn.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Rashid Mohammed (V) och Magnus Runsten (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Borgarrådet Hedin (M), borgarrådet Jönsson (L) och Kristin Jacobsson (C) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Moderaternas, Liberalernas och Centerpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 24**Motion om att Stockholm ska gå före med införandet av metoden TFCO****Motion av Jan Jönsson och Anne-Lie Elfven (båda L)**

KS 2024/608

Beslut

Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Liberalerna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas.

Utlåtandet gäller Motion om att Stockholm ska gå före med införandet av metoden TFCO.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Borgarrådet Jönsson (L) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Liberalernas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 25

Bordläggning av motioner

Kommunfullmäktige bordlägger motionerna med nummer 39-56 i kungörelsen.

**§ 26
Nyväckta motioner**

Följande motioner väcktes under perioden 6 maj 2025 till 26 maj 2025:

1. Motion om att Norra Bromma behöver en högstadieskola. Motion av Jonas Naddebo och Claes Nyberg (båda C).

Rotel III Dnr KS 2025/727

2. Motion om att bevara Carl Bondes skog och inrätta ett naturreservat. Motion av Anders Edin (SD).

Rotel II Dnr KS 2025/792

3. Motion om att främja biologisk mångfald – ge bidrag till blomster. Motion av Gabriel Kroon (SD).

Rotel IX Dnr KS 2025/793

4. Motion om kampanj för att känna igen och agera vid stroke. Motion av Gabriel Kroon (SD).

Rotel VIII Dnr KS 2025/794

5. Motion om Nobel week lights året om. Motion av Gabriel Kroon (SD).

Rotel VI Dnr KS 2025/795

6. Motion om att införa riktlinjer för digitala verktyg i Stockholms stads förskolor. Motion av Jan Jönsson och Åsa Nilsson Söderström (båda L).

Rotel VII Dnr KS 2025/796

7. Motion om att kartlägga hedersförtryck i Stockholms förskolor. Motion av Jan Jönsson och Åsa Nilsson Söderström (båda L).

Rotel VII Dnr KS 2025/797

8. Motion om att etablera duschbås på alla stadens skolor. Motion av Jan Jönsson (L).

Rotel III Dnr KS 2025/798

9. Motion om att Stockholms stad ska verka för ett markköp eller markbyte i syfte att säkra de naturmässiga och kulturella värdena i Långbro Park (fd Långbro sjukhuspark). Motion av Johan Nilsson (M).

Rotel I Dnr KS 2025/801

10. Motion om att restaurera Vanadis Hotell. Motion av Hanna Werner (M).

Rotel V Dnr KS 2025/802

11. Motion om att nyföretagandet i Stockholm behöver öka. Motion av Dennis Wedin (M).

Rotel I Dnr KS 2025/803

12. Motion angående stärkta insatser mot gängkriminalitet och rekrytering av unga. Motion av Andréa Hedin (M).

Rotel IV Dnr KS 2025/804

§ 27
Mötet avslutas

STOCKHOLMS STAD

Bilaga 1. Närvaro

Kommunfullmäktige
2025-05-26

Plats	Ledamot	Ersättare	Ankom	Utgick
48	(S) Burell, Olle	Hansson, Bo	15:56	21:48
77	(M) Brinck, Cecilia §§ 1-7, 9-16, 19-20		15:56	21:48
47	(V) Stenudd, Sara §§ 8, 17-18, 21-27		16:53	21:48
56	(S) Abdullahi Ali, Nassir		17:59	21:48
105	(V) Ali Hassan, Shamsö		15:56	21:48
42	(C) Ali, Ismail		17:49	21:48
89	(MP) Badeli, Aida	Carlborn, Lisa	15:56	21:48
96	(S) Bengtsson, Frida		17:08	21:48
46	(C) Bessner, Linn		17:50	21:22
23	(S) Bjuggren, Emilia	Brandt, Jakob	17:10	21:48
8	(V) Boucher, Torun	Karlsson, Ann	17:27	21:48
93	(S) Bustos, Emil		17:15	21:48
58	(S) Carlsson Hallberg, Ewa		16:03	21:48
94	(S) Carlsson, Alma		17:14	21:48
13	(M) Cederschiöld, Anna		17:29	19:12
13	(M) Cederschiöld, Anna	Gardos Ek, Petra	19:12	21:48
80	(SD) Edin, Anders		16:54	21:48
53	(S) Edlund, Ingela	Lagerkvist Tranströmer, Britten	17:43	21:48
67	(M) Elmlund, Annika		17:06	21:48
95	(S) Finnveden, Felix	Hansson, Curre	16:53	21:48
14	(KD) Forslund, Maurice		17:43	21:48
12	(M) Granswed Baat, Sophia		17:59	21:48
103	(S) Güler, Esme		16:26	21:48
52	(S) Göransson, Anders		15:56	21:48
51	(MP) Hansson, Martin		16:23	21:48

Plats	Ledamot	Ersättare	Ankom	Utgick
4	(M) Hedin, Andréa		16:00	21:48
66	(M) Hedrup, Tom		15:56	21:48
61	(S) Heinonen, Johan		15:56	21:48
34	(M) Hellström, Anette		16:45	21:48
106	(V) Herrström, Cecilia		16:25	21:48
37	(KD) Hollis, Michaela	Valier Furtenbach, Mikael	17:53	21:48
107	(V) Holm, Jens	Rooth, Rose-Marie	18:09	21:48
70	(M) Hökmark, Christoffer		17:57	21:48
43	(C) Ibrahim, Ashna		17:45	21:48
19	(C) Jacobsson, Kristin		17:44	21:48
30	(V) Jama, Hassan		17:57	21:48
88	(MP) Jama, Mansur		17:57	21:48
39	(L) Jonlund, Rasmus		18:00	18:58
79	(SD) Juntunen, Tapani		17:59	21:48
18	(L) Jönsson, Jan		16:54	21:48
101	(S) Kazinic, Elvir		17:42	21:48
62	(V) Kratz, Tina		17:15	21:48
86	(SD) Kroon, Gabriel		17:46	21:48
81	(SD) Kroon, Julian	Nordström, Åke	15:56	21:48
104	(V) Körhan, Özlem	Zandian, Aidin	17:43	21:48
36	(M) Lennaárd, Fritz		17:52	21:48
99	(S) Lind, Andreas		16:13	21:48
7	(V) Lindblom, Clara		16:00	21:48
60	(S) Lindgren, Jimmy		16:32	21:48
71	(M) Lindström, Therese		17:24	21:48
45	(C) Linusson, Svante	Kling, Johan	16:08	21:48
16	(L) Ljung, Björn		17:42	21:25
64	(V) Ljuslin, Maria	Egeltoft, Hanna	17:33	21:48
97	(S) Lorentzi, Ulrika	Ödebrink, Annika	17:28	21:48

Plats		Ledamot	Ersättare	Ankom	Utgick
11	(M)	Lutz, Kristina		17:49	21:48
9	(V)	Mattsson, Alexandra		15:56	21:48
31	(V)	Mayr, Marre		17:57	21:48
63	(V)	Mjörnberg, Robert		17:42	21:48
38	(KD)	Modig, Aron		17:58	21:48
28	(V)	Mohammed, Rashid		18:00	21:48
29	(V)	Mustonen, Maria		17:53	21:48
20	(C)	Naddebo, Jonas		16:10	21:48
41	(L)	Nilsson Söderström, Åsa		15:56	21:48
32	(M)	Nilsson, Johan		17:31	21:48
10	(M)	Nilsson, Jonas		17:03	21:48
92	(S)	Nyberg, Berit		17:40	21:48
44	(C)	Nyberg, Claes		17:26	21:48
87	(MP)	Obermüller, Cecilia		16:58	21:48
24	(S)	Ojanne, Alexander		16:34	21:48
33	(M)	Paccamonti, Johan		17:51	21:48
100	(S)	Palm, Ulrika	Mannerström, Gustav	17:48	21:48
91	(S)	Risberg, Eva		15:56	21:48
72	(M)	Rosencrantz, Per		16:28	16:52
72	(M)	Rosencrantz, Per	Randquist, Theréz	16:52	21:48
90	(MP)	Runsten, Magnus		18:07	21:48
69	(M)	Sakala, Aleks	Persson, Ole-Jörgen	15:56	21:48
83	(SD)	Salnikov, Sergej		17:40	21:48
27	(S)	Salvo, Maria-Elsa		17:02	21:48
65	(V)	Sharaf Abdi, Ahmed		18:06	21:48
54	(S)	Sjöberg, Ulla		16:03	21:48
35	(M)	Sjölander, Henrik		17:43	21:48
17	(L)	Smedberg-Palmqvist, Isabel	Nilsen, Robin	18:03	21:48
98	(S)	Snis Sigtryggsson, Bjarne		17:51	21:48

Plats	Ledamot	Ersättare	Ankom	Utgick
57	(S) Stavling, Margareta		16:38	21:48
50	(MP) Strömgren, Lars	Grolander, Sara	17:18	21:48
74	(L) Svanström, Sara		17:20	21:25
84	(SD) Söderström, Leif		16:53	21:48
75	(L) Tufvesson, Christina		17:31	21:48
22	(S) Valeskog, Jan		17:00	21:48
26	(S) Vikman Rindevall, Arvid		16:34	21:48
85	(SD) Vinge, Linnéa		15:57	19:35
55	(S) Walther, Ulf		17:51	21:48
21	(S) Wanngård, Karin		16:34	21:48
82	(SD) Wassermann, Emelie		17:38	21:48
5	(M) Wedin, Dennis		16:54	21:48
68	(M) Wejke Norberg, Lou-Ann		17:10	21:48
73	(M) Werner, Hanna		19:11	21:48
78	(SD) Åkerlund, Liliane		16:59	21:48
15	(KD) Örbrink, Nike		16:41	17:42
15	(KD) Örbrink, Nike	Hedin, Lovisa	17:57	21:48
25	(S) Österberg, Anders		15:56	21:48
59	(S) Österman, Gustav		16:38	21:48
Övr.	(M) Fjellner, Christofer		16:35	21:48
Övr.	(MP) Lindhagen, Åsa		17:16	21:48

Yttranden 2025-05-26

Yttranden vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde den 26 maj 2025

§ 1 Interpellation av Tom Hedrup (M) till bostads- och fastighetsborgarråd Clara Lindblom (V) om den långsamma utbyggnaden av solceller i de kommunala bostadsbolagen i Stockholm stad

Anförande nr 1

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 2

T o m H e d r u p (M): Ordförande, ledamöter och stockholmare! Tack till borgarrådet Lindblom för svaret! Jag skrev interpellationen i oktober 2024. Det är snart åtta månader sedan, och alla siffror i min interpellation och i svaret är nu meningslösa att diskutera. Jag ska därför inte göra debatten längre än vad den behöver vara.

Jag tänkte först uppdatera mina siffror, men det är inte helt enkelt. Redovisningen laggar ganska mycket, och ibland redovisar vi målen i procent och ibland i gigawattimmar. Jag har haft en mycket bra diskussion om detta med revisionskontoret, och jag vill tacka dem för deras hjälp. En medborgare som vill följa upp målet måste ha en miniräknare och använda den flitigt på olika sajter för att kunna förstå hur vi ligger till med installationen av solceller. Jag hittade till exempel ett bolags siffror på Instagram – bara en sådan sak! Så kan vi inte ha det.

Därför har jag en väldigt enkel fråga till borgarrådet. När du vill titta på hur målet att nå 10 procent solkraft av stadens och bostadsbolagens energiförbrukning – hur gör du då?

Anförande nr 3

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Ordförande! Nu kom det en ny fråga. Den är inte jättesvår att besvara i den meningen att vi gör precis som vi alltid gör i den uppföljning som sker på styrelsemöten i dialog med revisorer, treårsplaner och så vidare. Däremot måste jag hålla med Tom om att målen självklart ska vara formulerade på ett tydligt sätt och lätta att följa upp. Detta får vi absolut titta på. Det blir lite knepigt just med 10 procent av den köpta elen eftersom det är en sådan sak som kan variera över tid. Det är inte helt enkelt att formulera mål som är rimliga och legitima och som fyller sitt syfte. Vi kommer absolut att titta på detta framgent.

Om vi nu ska prata om själva sakfrågan vill jag bara säga – även om det inte blir en stor debatt – att både våra allmännyttiga bostadsbolag och fastighetskontoret jobbar väldigt strategiskt just med utbyggnaden av solceller. Det handlar om att i samband med större ombyggnationer eller i samband med nyproduktion identifiera i vilka fastigheter det finns bäst förutsättningar för en rationell produktion, det vill säga att vi

Yttranden 2025-05-26

kanske inte ska lägga alla våra investeringsmedel på de mest kulturhistoriskt värdefulla fastigheterna eller där det finns tekniska svårigheter att få upp bra solceller. Det vi gör i både fastighetskontoret och allmännyttan är att titta på så platta, fina tak som möjligt och på ställen där man i samband med större ombyggnation av befintligt bestånd verkligen kan maxa med solceller så att vi får så mycket pang för pengarna som möjligt.

Detta gör att indikatorerna, hur de än formuleras, aldrig kommer att visa en linjär utveckling. Det kommer att ske i språng i takt med att man gör en större ombyggnation eller nyproduktion. Då kommer man att se de här hoppen. Vi har till exempel en väldigt stor takbaserade solcellspark på gång i Bagarmossen som också kommer att innebära ett stort tillskott till Stockholms hem. Vi hade nyligen byggstart för kvarteret Oldmästaren i Nockebyhov inom Familjebostäder. Där handlar det om nyproduktion med solceller på taket som också kommer att överföra el från nyproduktion till närliggande befintligt bestånd. Där har vi fått ett undantag från Energimyndigheten så att vi bygger en ny kåk som också kommer att försörja Familjebostäders grannkåk med egen el.

Det här är otroligt viktigt. Just bolagens arbete med den egna förnybara elproduktionen är jätteviktigt. Om man skulle hitta lönsamhet i vindkraft ser vi att även det är ett verktyg att jobba med. Det handlar om energieffektivisering och driftoptimering. Vi jobbar väldigt aktivt med solcellerna, men vi vill också ha så mycket pang för pengarna som möjligt. Därför måste man ta det här när de tekniska förutsättningarna finns. Men då ska man verkligen brassa på, och det upplever jag att bolagen gör – även om vi absolut ska titta lite på att indikatorerna ska gå att följa för gemene man.

Anförande nr 4

T o m H e d r u p (M): Ordförande! Tack, Clara! Jag håller verkligen med om det här med pang för pengarna; det är jätteviktigt. Det var också därför jag skrev interpellationen. Det fanns bolag som i höstas varnade lite grann för att man inte skulle nå målen under det året.

Jag tycker att vi ska samarbeta mellan partierna när det gäller detta. Ren luft i Stockholm är något som vi alla anser är mycket viktigt, och i Moderaternas vision av Stockholm är solceller en viktig del i att nå våra miljömål. Dock är det fortfarande helt omöjligt för en medborgare att följa målet om solkraft 2040. Det går helt enkelt inte.

Men vi har en fantastisk webbtjänst på stadens hemsida som kallas Solkartan. Kan inte du och jag, Clara, samarbeta här och se till att det finns en tjänst på Solkartan där man kan följa målet? Det är faktiskt inte rocket science i en AI-era att få till en överblick av alla miljömålen, till exempel, på stadens hemsida. Ska vi inte ordna det här så att medborgarna kan välja att följa vad vi gör? Då blir vi öppna med våra mål och vallöften, och det är helt enkelt en del i att minska misstron mot politiken och politiker. Det kan minska de konspirationsteorier som vi alla ser på sociala medier nu för tiden.

Yttranden 2025-05-26

Så vad säger borgarrådet – är du redo att modernisera hur väljarna och medborgarna kan följa våra politiska mål?

Anförande nr 5

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Det låter bra!

Yttranden 2025-05-26

*§ 2 Interpellation av Andréa Hedin (M) till förskole-, barn- och fritidsborgarrådet
Alexandra Mattsson (V) angående tilläggsbelopp i förskolan*

Anförande nr 6

Borgarrådet M a t t s s o n (V): Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 7

Borgarrådet H e d i n (M): Ordförande! Alla barn har, oavsett förskolans driftsform, rätt till en trygg förskola. Men under den rödgröna majoriteten ser vi nu hur barn i behov av särskilt stöd lämnas i sticket. Jag vill i dag rikta ljuset mot den oroande utveckling vi ser kring tilläggsbelopp i förskolan. Det är ett system som ska säkerställa att barn med omfattande behov får det stöd de har rätt till enligt skollagen. Men i stället ser vi minskande bifallsgrader, utnyttjade resurser och en politik som riskerar att svika de yngsta i staden.

Antalet barn i behov av särskilt stöd ökar i Sverige. Det här ställer krav på att förskolor, både fristående och kommunala, har resurser och kunskaper att möta varje barns behov. Skollagen är tydlig: När grundbeloppet inte räcker till ska tilläggsbelopp beviljas för extraordinära stödåtgärder. Men det vi ser nu är att beviljandegraden till de fristående förskolorna under det här styret sjunker år för år. Samtidigt visar förskolerapporten för 2024 att även våra egna förskolor kämpar med ansökningar om tilläggsbelopp och att skillnaderna mellan stadsdelarna är stora i bedömningsgrunderna. Sex stadsdelsförvaltningar har framtagna bedömningsgrunder, men fem har det inte. Stadsdelsförvaltningarna har även olika definitioner och olika kategorier för stöd och anpassning samt för vilka belopp som är kopplade till de olika kriterierna.

Det här rimmar illa med likvärdigheten i Stockholm. Det rimmar illa med ett Stockholm som ska se varje barns behov. Förskolenämnden har höjt ersättningen för beloppsnivåerna med 20 procent. Det är bra, men det adresserar inte att Stockholms barn hamnar i ett stadsdelslotteri.

Mina frågor blir: Varför tror förskoleborgarrådet att bifallsgraden har sjunkit så kraftigt under ert styre? Och kommer vi få bättre siffror när 2025 utvärderas?

Anförande nr 8

Borgarrådet M a t t s s o n (V): Ordförande! Tack, borgarrådet, för interpellationen! Jag vänder mig lite mot beskrivningen att barn med särskilda behov lämnas i sticket i våra fristående förskolor. Det tror jag inte att de som driver de fristående förskolorna skulle hålla med om.

Jag vill också vara tydlig med att säga att bara för att ett barn inte har tilläggsbelopp beviljat betyder inte det att man inte har särskilt stöd på plats i förskolan. I grunden är det så att grundschablonen och skolpengen ska täcka även särskilt stöd. Sedan kan det

Yttranden 2025-05-26

i specifika fall handla om tilläggsbelopp. Du sa själv att man just har justerat upp nivån på detta. Den har inte höjts på över tio år, inte heller när ni styrde, utan den här ersättningen har släpat efter länge.

Jag tycker att det är ett stort problem att det inte har funnits några gemensamma bedömningsgrunder på plats. Jag tycker att det oavsett vilken aktör som är huvudman för förskolan eller vilken stadsdel det handlar om ska råda likvärdighet när det kommer till barn i behov av särskilt stöd. Därför har nämnden i uppdrag att ta fram gemensamma bedömningsgrunder och ett program för barnhälsa. Det finns nu också ett tydligt uppdrag, i alla fall till våra kommunala förskolor, att ha barnhälsoteam på plats. Väldigt många insatser för barn i behov av särskilt stöd i vår kommunala regi sker med de specialpedagoger, förskolepsykologer, team och så vidare som vi nu har i alla stadsdelsnämnder. Det är väldigt glädjande.

Jag är glad att vi snart har de här bedömningsgrunderna på plats. Förvaltningen har fastslagit i VP att de under året ska titta på just tilläggsbeloppen och den sjunkande beviljandegraden. Det är ett uppdrag de har att göra. Jag ser fram emot att se den analysen och se om det är någonting som vi behöver justera i form av riktlinjer eller något sådant.

Anförande nr 9

Borgarrådet H e d i n (M): Förskoleborgarrådet säger att det här inte är en fråga bland de fristående aktörerna. Det gör mig väldigt orolig, för det visar på en total avsaknad av dialog. De fristående små förskolorna är jätteoroade över att inte få tilläggsbelopp. Det handlar om deras möjlighet att hjälpa de barn som verkligen behöver hjälp. Men det handlar också om förutsättningarna för alla andra barn i den grupp där det finns ett barn i behov av särskilt stöd, och även om personalens förutsättningar att kunna göra sitt bästa och räcka till. Finns det ett barn med väldigt stora behov som exempelvis inte får en egen resurs kommer det såklart att påverka arbetsmiljön och det dagliga arbetet både för de andra barnen och för personalen.

Om förskoleborgarrådet inte har någon utvecklad dialog med de mindre förskolorna kan jag berätta att de beskriver – och det är inte en eller två förskolor, utan de är samstämmiga – hur de hela tiden väger vartenda ord på guldvåg i ansökningarna, för annars får de avslag. De hårklyverier som man ägnar sig åt i bedömningarna är helt galna, och detta drabbar de barn som behöver extra hjälp.

Jag ställer därför frågan igen: Kommer man att se över varför beviljandegraden har sjunkit i och med den nya förskoleförvaltningen och förskolenämnden? Det här hänger ju också ihop med hur dialogen med habiliteringen ska fungera och hur man på olika sätt kan ge barn bästa möjliga förutsättningar i förskolan.

Anförande nr 10

Å s a N i l s s o n S ö d e r s t r ö m (L): Liksom Andréa Hedin är vi väldigt oroade över tilläggsbeloppen och att de i allt lägre grad godkänns. Det är väldigt tydligt

Yttranden 2025-05-26

att det är en stor skillnad sedan vi fick förskolenämnden. År 2022 var det 70 procent som godkändes, år 2023 var det 53 procent och år 2024 var det 50 procent. Vi tog upp frågan i förskolenämnden redan förra året och har fått ganska svaga svar, måste jag säga.

Förvaltningen hävdar att det är minskande barnantal och att ansökningarna är dåliga. Men ett minskande barnantal förklarar ju inte ett procentuellt mindre godkännande. Jag tycker det är väldigt senfärdigt av majoriteten att lägga in detta först nu, för vi har sett den här tendensen under så många år. Men det är bra ändå att man tittar närmare på det.

Anförande nr 11

Borgarrådet **M a t t s s o n** (V): Ordförande! Jag sa inte att de fristående inte bekymrar sig över detta. Det är självklart; jag har dialog med dem, bland annat i branschråden. Det jag sa är att jag tror att många fristående aktörer vänder sig emot detta och menar att man inte får hjälp för barn i behov av särskilt stöd bara för att man inte har tilläggsbelopp. Det är ganska etablerat i förskolevärlden att det mesta ska finansieras av grundpengen och att olika stödinsatser ska komma på plats. Sedan är tilläggsbeloppen till för dem med alldeles särskilda behov av stöd. Jag håller med om att det ska funka och att det ska vara likvärdigt. Nämnden har därför uppdraget att under året ta fram gemensamma bedömningsgrunder och göra en analys av varför andelen har sjunkit.

När man diskuterar barnhälsofrågor och olika aktörer vill jag säga att det är fritt fram även för fristående aktörer att bygga upp barnhälsoteam och att ha psykologer och specialpedagoger. De kan vara med i våra BUS-samverkansgrupper för barn med särskilda behov av stöd och så vidare. Det är inte alltid det finns ett jättestort intresse, men de fristående aktörerna är självklart välkomna att ta del av hur vi har byggt upp våra barnhälsoteam i kommunen och lära sig av det. Min bild är att det nu fungerar väldigt väl ute i våra förskolor, och det är det viktigaste.

Anförande nr 12

Borgarrådet **H e d i n** (M): Branschråden har en särskilt viktig funktion när det kommer till sådana här frågor. Därför är det problematiskt att flertalet branschråd har ställts in utifrån förskoleborgarrådets agenda.

Jag blir fundersam när jag hör förskoleborgarrådet säga att förskolan kan bygga ut egna barnhälsoteam, ha egna barnpsykologer och så vidare. Ja, men alla små förskolor har inte den möjligheten. Moderaterna, såväl som flera andra partier i den här salen, är väldigt måna om att också små aktörer ska kunna bedriva små förskolor. Vi tror att det gynnar barnen. Att då jämföra och tycka att de ska leverera team på samma nivå som Stockholms stad blir ett direkt hån mot de aktörerna. De har ju inte en chans! I stället behöver man få ordning på finansieringen så att man kan ge barn den hjälp och det stöd de behöver i det dagliga. Det hade varit att ta frågan på allvar.

Yttranden 2025-05-26

§ 3 Interpellation av Andréa Hedin (M) till förskoleborgarrådet Alexandra Mattsson (V) om de stora barngrupperna i Stockholms förskolor

Anförande nr 13

Borgarrådet M a t t s s o n (V): Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 14

Borgarrådet H e d i n (M): Vi fortsätter att diskutera hur förskolorna ska fungera för våra yngsta invånare. Forskningen är tydlig: Barn som får vara i mindre sammanhang får mer tid med vuxna, upplever mer trygghet och får bättre språkutveckling. I stora barngrupper och stora sammanhang riskerar barn att hamna i skymundan. Det blir svårare att se varje barn och att ge stöd i tid men också att bygga den trygga anknytning som är helt avgörande för barnets framtida lärande och välmående.

Låt oss inte heller glömma personalen. Självklart blir även förskollärarnas och barnskötarnas arbetsdagar bättre i mindre sammanhang. Tyvärr går utvecklingen åt fel håll både när det gäller barngruppernas storlek och förskolornas storlek. Interpellationen är skriven med anledning av Vänsterpartiets storslagna vallöften inför valet om mindre barngrupper i förskolan – ett vallöfte som kablades ut vitt och brett och som också återupprepades när den nya förskolenämnden och förskoleförvaltningen kom på plats.

Men sedan har det blivit någonting helt annat. I flera stadsdelar, som Hägersten-Älvsjö, Skarpnäck och Kungsholmen, är barngrupperna betydligt större än målet. I vissa fall har de också ökat sedan 2023. Det här visar på att utvecklingen går åt fel håll under det rödgröna styret. Men det är inte bara barngruppernas storlek som är utmaningen utan också inriktningen på byggnationer av nya förskolor. Senast för två månader sedan kunde vi läsa i facktidningen Vi Lärare att det inte ska byggas fler megaförskolor – detta efter att flera upprörda föräldrar hade hört av sig. Förskoleborgarrådet sa då att det inte ska gå till så här och att vi ska stoppa detta.

Men vad hände då i förra veckan? Då fattades ett nytt beslut om en megaförskola i Bromsten. Det blir problematiskt när det är Vänsterpartiets dagsform som avgör vilken typ av förskolor som byggs. Moderaternas ingång är att barns lärmiljö är alldeles för viktig för det.

Kan förskoleborgarrådet förklara vad som har hänt de senaste två månaderna som gör att besluten så fullständigt ändrar karaktär från en vecka till en annan?

Anförande nr 15

Borgarrådet M a t t s s o n (V): Tack för frågan, som jag tror handlar om barngruppsstorlekar! Men vi kan absolut prata om storleken på förskolor redan nu, fast jag vet att vi ska göra det senare också. Jag kan i alla fall konstatera att målet för barngruppernas storlek inte har varit så lågt som det är under vårt styre. På tio år har

Yttranden 2025-05-26

man inte i någon majoritet gjort någon ansträngning för att sänka målet om barngruppernas storlek. Det är något som alla partier pratar om i alla val, men vi har faktiskt gjort det. Från 16 barn per grupp är vi nu nere på 14,9, 14,8 och 14,7 för de kommande åren.

Men det är en otroligt svår och pressad situation när det gäller att uppnå detta i alla stadsdelar med tanke på det minskade barnantalet. Förskolorna står med en jätteutmaning. De har samma kostnader för sin personal och samma kostnader för lokalerna, men de får mindre pengar in eftersom det är så mycket färre barn i varje stadsdel när barnantalet sjunker. Dock har vi förstärkt i budgeten. Vi lade 125 miljoner utöver pris- och lönenivån. Trots det minskade barnantalet fick förskolorna den förstärkningen. Dock är vi helt medvetna om att det är en tuff situation, och det är något som vi har med oss framåt.

Men jag vill verkligen säga att målet på barngruppernas storlek inte har rörts av någon majoritet på över tio år. Det är jättetacksamt att ni vill diskutera barngruppernas storlek. Det välkomnas av alla pedagoger, av barn och av föräldrar. Det är en otroligt viktig fråga som jag har jättehögt på min agenda. Men vi har faktiskt skärpt målen, till skillnad mot vad någon majoritet har gjort tidigare.

Anförande nr 16

Åsa Nilsson Söderström (L): Fru ordförande! Det är bra att ni har höga mål, borgarrådet, men man måste ju nå dem också. Jag är glad att vi har en liberal skolminister som nu ser över barnantalet och personaltätheten, som jag faktiskt tycker är ännu viktigare. Om inte Stockholm lyckas innan detta är klart hoppas jag i alla fall att vi kan nå upp till de krav som ställs i lagen när den väl kommer.

Du skyller på det minskande barnantalet och säger att det skulle vara en anledning till att det är svårt att nå målet. Det borde väl vara tvärtom! När antalet barn minskar finns det ju möjlighet att säga upp lokaler och lägga mindre pengar på dess och mer på personal och se till att barngrupperna faktiskt blir mindre. Det hoppas jag att man jobbar för i alla stadsdelar.

Anförande nr 17

Borgarrådet Hedén (M): Ordförande! Det här blir en smått surrealistisk debatt. Förskoleborgarrådet står och säger att vi höjer målen. Ja, men barngruppernas storlek går alltså åt fel håll! Barngrupperna blir större, inte mindre. Då spelar det ju ingen roll vilka mål ni sätter i verksamhetsplanen. Det hjälper inget barn eller pedagog i deras dagliga arbetsmiljö. Frågan handlar om de stadsdelar där barngrupperna just nu växer. Vad gör man konkret när utvecklingen går åt fel håll under det här styret?

I stället försämrar man situationen när man bygger större och större förskolor. I Bromsten fattade man i förra veckan ett beslut om en ny megaförskola. Det är 8 avdelningar och närmare 150 barn på förskolan. Därutöver ska alltså grannförskolans 60 barn komma och vara på samma gård. Det är 200 barn på en liten yta. Vad gör det

Yttranden 2025-05-26

med tryggheten för barnen? Vad gör det med ljudnivån och med stöket för dem som ska jobba där? Det går ju rakt emot det löfte som förskoleborgarrådet gav för mindre än två månader sedan, där man sa: Inga fler!

Vad är det som får er att göra precis tvärtemot två månader senare? Vad är er förklaring till de barn och föräldrar som nu är oroliga?

Anförande nr 18

Borgarrådet **M a t t s s o n** (V): Ordförande! Sett till staden som helhet ökar inte barngrupperna i alla stadsdelar. Det ser olika ut kopplat till vilka utmaningar man har. Jag förstår att det är jättelätt att stå och säga som borgarrådet gör – jag ha även hört skolministern säga det – att det nu är minskat barnantal och minskade barnkullar, så nu kan vi minska alla barngrupper! Men det är ju inte automatiskt så när vi finansierar förskolan med en peng per barn, för det kommer otroligt mycket mindre pengar in. Om en förskola har haft 100 barnpengar för att finansiera samma antal personal, kock, mat, hyra och så vidare och nu bara har 60 barnpengar in är det klart att det blir jättesvårt. Man måste slå ihop olika förskolor. Sedan säger man också upp lokaler och jobbar verkligen på att försöka minska barngrupperna i samband med att barnantalet går ned, men det blir inte automatiskt så.

Sedan välkomnar jag också den utredning som regeringen gör kring regleringar för förskoleverksamheten och för hur stora barngrupper vi ska ha. Även utbildningsnivån vore jättebra att ta tag i. Det är glädjande att vi har tagit stora steg framåt när det gäller detta. När man kollar på förskollärartäthet ser man att den nästan är uppe på 40 procent nu, så den har ökat stadigt de senaste åren. Det är också en viktig del för kvaliteten.

När det gäller storleken på förskolor är de åttaavdelningsförskolor som Sisab bygger, Framtidens förskola, på sina håll också väldigt omtyckta och väl anpassade. Det beror på hur utemiljön ser ut och mycket annat. Det är ingen från de andra partierna som har reserverat sig mot beslut om Framtidens förskola i andra stadsdelsnämnder och inte heller i Sisabs styrelse. Det är någonting man hakar på nu när det blir en stor medial fråga. Men det kan vi absolut diskutera, och vi kommer också att göra det under frågestunden.

Anförande nr 19

Borgarrådet **H e d i n** (M): Låt mig sammanfatta, så får förskoleborgarrådet rätta mig om jag har fel. Det jag hörde nu i det senaste anförandet är att det bara är nationella reformer som i så fall spelar roll. Jag hörde inga lokala förslag för att vända utvecklingen över huvud taget. Jag hörde bara att det var svårt och att det inte går, trots att barnantalet alltså sjunker i Stockholm. Vi har i alla fall på papperet bättre förutsättningar nu än vad vi har haft i modern tid. Ändå hör jag att man kommer att fortsätta jobba på samma sätt.

Jag hör att man kommer att rösta tvärtemot de löften som har getts både när det gäller barngruppers storlek och megaförskolor. Samtidigt säger man att det beror på att

Yttranden 2025-05-26

oppositionen inte har skrivit någonting annat, vilket vi alltså har i vår budget. Man kan börja läsa och ta inspiration där, men för barnen och för personalen är förskoleborgarrådets svar här i dag djupt problematiskt.

Anförande nr 20

Borgarrådet Mattsson (V): Ordförande! Jag vet absolut att väldigt många partier i den här salen, både inför val och i sina oppositionsbudgetar, skriver att man vill minska barngrupperna. Det jag var inne på i början av den här interpellationsdebatten var att vi är de enda som på riktigt har börjat jobba med den frågan. Vi har minskat barngruppernas storlek varje år sedan vi tillträdde. Det har inte hänt på över tio år. Förutom att höja förskoleschablonen varje år över pris- och lönekomensation har vi också haft medel för tomställda lokaler och jobbat med olika sätt för att kunna ställa om till mindre barngrupper när barnantalet går ned.

Men det är ingen quickfix. Sitter ni på en sådan är ni hjärtligt välkomna att komma med det förslaget. När det gäller att minska barngruppernas storlek till Skolverkets rekommendationer i Stockholms stad är det absolut ingen budget, inte i fullmäktige i alla fall, som har haft tackning för det.

Det handlar om enorma summor när vi samtidigt inte får något som helst statsbidrag från regeringen att kunna jobba med. Det är någonting som skattebetalarna får välja, och den skattehöjningen kanske många är beredda att ta. Men jag tror inte att det är vad Moderaterna kommer att driva i kommande valrörelser. Jag har väldigt svårt att se det, även om alla kommer att stå och säga att vi vill ha minskade barngrupper när valet väl närmar sig. Det handlar om att göra detta på riktigt, att skärpa målen och att minska barngrupperna i stadsdel efter stadsdel. Det är det vi försöker göra och även har lyckats med i några fall. Det är jag glad över, även om läget är tufft.

Yttranden 2025-05-26

§ 4 Interpellation av Per Rosencrantz (M) till finansborgarrådet Karin Wanngård (S) om Socialdemokraternas orealistiska bostadspolitik för Stockholm

Anförande nr 21

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande och fullmäktige! Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 22

P e r R o s e n c r a n t z (M): Fru ordförande! Som alla samhällsintresserade medborgare följer jag med glädje finansborgarrådet i sociala medier. Det kan jag rekommendera alla att göra, även om man har en annan partibok. Det är viktigt att hålla koll på vad våra lokalpolitiker säger.

Den 13 december 2014 var det ett intressant inlägg där det stod: Fler bostäder med rimliga hyror till stockholmarna! Och det måste man ju hålla med om, kan man tycka. Men den som känner till allmännyttan i Stockholm vet att när vi bygger nya hyresfastigheter, till och med i ytterstaden, har de en hyra på kanske 17 000–20 000 kronor för en trea. Är det rimliga hyror? Kan allmännyttan bygga bort bostadsbristen och ge lägenheter till människor som i dag söker bostad?

Det här styret planerar för 1 800 nya markanvisningar i allmännyttan samtidigt som bostadsmarknaden generellt, den privata, väljer att inte investera. Och varför investerar man inte? Jo, för att efterfrågan är för svag. De som söker bostad har inte råd att betala, och man vågar inte ta risken. Ska då stockholmarna via allmännyttan ta den finansiella risken och bygga lägenheter som människor inte har råd att bo i? Är det bra politik? Det är hög tid att vi börjar prata klarspråk om Socialdemokraternas bostadspolitik.

Det är detta som interpellationen handlar om. Den avslutas med två frågor, som jag tänkte läsa upp. När finansborgarrådet lovar Stockholm att Socialdemokraternas politik leder till rimliga hyror – är det då nyproducerade allmännyttiga hyresrätter i ytterstaden med en månadshyra på 17 000–20 000 kronor som avses? Hur motiverar finansborgarrådet att Stockholms stad ökar allmännyttans skuldsättning när det riskerar att tränga undan satsningar på välfärden utan att leda till bostäder som många bostadssökande har råd att bo i?

Anförande nr 23

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande! Jag ska svara på Per Rosencrantz interpellation – ni har ju fått det skriftliga svaret. Kan allmännyttan bygga bort bostadsbristen i Stockholm? Svaret är: Nej, detta kommer allmännyttan inte att kunna bära. Då kan man undra varför inte allmännyttan ensidigt ska bygga 100 procent allmännyttiga lägenheter. Jag tror inte på den lösningen på bostadsbristen. Jag är, som stolt socialdemokrat, övertygad om att vi ska bygga både bostadsrätter, privata hyresrätter och allmännyttiga hyresrätter. Det är då vi får ett blandat bostadsbestånd.

Yttranden 2025-05-26

Det absolut viktigaste för att säkerställa att vi har billigare lägenheter på bostadsmarknaden är att inte ombilda allmännyttan. Under 25 år av moderat styre har ni ombildat 38 000 billiga lägenheter i Stockholm. Det är det som slår sönder möjligheten för många att bosätta sig i Stockholm; det är vad som händer när man gör sig av med allmännyttans bestånd.

Vad fyller då nyproduktionen för funktion? Det kan man undra. Jo, långsiktigt kommer de allmännyttiga lägenheter vi producerar här i dag att vara de billiga bostäderna på bostadsmarknaden.

Vad vill då Moderaterna? De ska bygga villamattor. Det är villor som har väldigt låg exploateringsgrad och som kommer att kosta skjortan för de stackare som känner sig tvingade att köpa villorna. Ni ska ju ändå dra in pengarna, hoppas jag, på vatten, avlopp och andra delar som kostar när man bygger lägenheter. Det är er lösning på den bostadsbrist vi ser.

Bostadsbristen i Stockholm handlar om att vi måste samarbeta med privata aktörer, använda vår allmännytta, bygga många lägenheter, både bostadsrätter och hyresrätter, och aldrig ombilda en enda allmännyttig lägenhet. Det är de lägenheterna som är billiga i dag, tack vare kloka politiker för 50 år sedan som byggde detta. Vi är kloka i dag och bygger fler allmännyttiga lägenheter för att de senare ska vara prisvärda.

Anförande nr 24

P e r R o s e n c r a n t z (M): Stoppa utförsäljningarna, säger Karin Wanngård. Men det blir inte billigare att ersätta billiga hyresrätter med dyra hyresrätter. Anledningen till att en sexa med hyresrätt i Vasastan med fyra meter i takhöjd kostar 14 000 kronor att hyra – kanske 16 000 om den är nyrenoverad – är inte att hyresrätterna var så billiga att bygga på i början av 1900-talet eller vid förra sekelskiftet, utan det beror på att vi har en hyresreglering. De nya bostäder man bygger blir dyra, för de bygger på byggkostnaden. Den kan vi inte lägga fast. Vi sätter inte priset politiskt, utan bygger man nytt blir det väldigt dyrt.

Det har blivit jättedyrt att bygga i Sverige. Marken är dyr, byggmaterialet är dyrt, konstruktionerna är dyra, kraven är höga och vi ska bygga med hög kvalitet. Trots att vi försöker pressa det här så gott vi kan blir hyrorna, särskilt nu när räntorna är högre, 16 000–20 000 i ytterstaden för en trea. Det går inte att runda. Ni säger att ni ska bygga billiga hyresrätter. Det är det ni säger till medborgarna, och ni säger inte vad ni faktiskt gör. Det är lite falsk flagg, kan jag tycka.

Den andra sidan i den här strategin är att lägenheterna på sikt ska bli billiga. Det handlar då om framtiden, om 40 år. Då kommer det förmodligen att krävas 30–40 års kötid för att få de här lägenheterna, vilket gällde för dem som ombildades och som nu finns att köpa på marknaden. Detta kommer till en kostnad, och kostnaden är att Stockholms stad nu närmar sig nästan 100 miljarder i skuld. Ju mer skuld vi tar i bolagen, desto mindre utdelning kan vi göra till Stockholms Stadshus AB, desto mer

Yttranden 2025-05-26

pengar måste vi låna och desto mer måste vi höja skatten. Snart kommer räntekostnaderna att kosta mer än vår förskola. Vi kan inte bära hela ansvaret för Stockholms stads bostadsförsörjning.

Då är Moderaternas väg bättre. Den handlar om att låta fler privata bygga. Den handlar också om att bygga det som människor vill. Människor vill äga sitt eget boende. Människor vill kunna bygga fler småhus. Det stod Socialdemokraterna för en gång i tiden när Bromma byggdes, när Vällingby byggdes och när Älvsjö byggdes. Men nu har ni blivit småhusens fiender och i stället blivit de kommunala hyresrätternas vän. Man måste kunna hålla två tankar i huvudet samtidigt på Stockholms bostadsmarknad.

Anförande nr 25

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande och fullmäktige! Bostadskön kommer aldrig att bli kortare med färre hyresrätter. Den moderata politiken går ut på att ombilda hyresrätter till bostadsrätter för att frigöra dem så att man kan köpa dem på den öppna marknaden. Det finns bostadsrätter att köpa i Stockholm. Problemet är prisbilden. Alla har inte möjlighet att köpa en bostadsrätt i Stockholm. Det är därför det är så viktigt att vi bygger hyresrätter. Vi ska både ha hyresrätter och bygga bostadsrätter från början i stället för att hålla på med ombildningen.

Låt fler privata bygga! Det finns hur många planer som helst hos privata byggare som får bygga i den här staden. En del kan redan sätta spaden i backen. Jag hade möjlighet att göra ett första spadtag i förra veckan. Det är ett jättebra projekt från en privat aktör som bygger bostadsrätter. Vi bygger alltså bostadsrätter i Stockholm, men det ena utesluter inte det andra. Vi vill ha ett Stockholm där alla ska kunna bosätta sig och där man ska kunna bo genom hela livet. Om man är ung eller gammal, nyskild eller nygift och oavsett vad som händer en i livet ska man kunna bo i Stockholm genom hela livet. Då krävs det att vi har både och: bostadsrätter och hyresrätter. Privata aktörer bygger i Stockholm. När det är ekonomisk nedgång, kris och lågkonjunktur byggs fler hyreslägenheter. Det är inte så konstigt. När det råder högkonjunktur och ekonomin går väldigt varm kan det emellanåt byggas fler bostadsrätter. Men vi ska inte ombilda.

Moderaterna har ingen lösning på det här problemet. Det enda ni ser är den fria marknaden – att man bara ska kunna köpa sig in på bostadsmarknaden i Stockholm. Vad händer då? Vi slår undan förutsättningarna för många att bosätta sig i Stockholm, bland annat ungdomen. Var ska ungdomen bo när man bara kan köpa sin bostadsrätt eller flytta till någon villa? Var ska pensionären bo? Vart ska man ta vägen om man skiljer sig och bryter upp från sin relation om det inte finns möjlighet att bo i hyresrätt? Vi måste värna hyresrätten. Med det sagt bygger vi både och. Vi vill ha ett Stockholm för alla.

Anförande nr 26

P e r R o s e n c r a n t z (M): Varmt tack, finansborgarrådet! Låt mig bara återkomma till uttalandet om fler bostäder med rimliga hyror. Det handlar om de löften

Yttranden 2025-05-26

ni ställer ut. Vi lovar inte guld och gröna skogar till alla, utan Moderaterna är realistiska. Det går inte i dag, inte ens via allmännyttan, att bygga det som ni säger till väljarna är billiga bostäder. Det är dyrt att bygga; vi har hört om priserna. Medierna rapporterar nu om fall i Skärholmen där de enda som har flyttat in är personer som går på försörjningsstöd. Då hamnar man i en inlåsnings. Med 20 000 i hyra och försörjningsstöd är tröskeln för att bli självförsörjande i arbete väldigt, väldigt hög. Det är inte lösningen att göra så här, även om det låter bra.

Vad kan man då göra? Det regeringen gör är att bland annat underlätta andrahandsuthyrningen och att skapa större möjligheter att använda det bostadsbestånd vi har på ett flexibelt sätt just för de här tillfälliga boendena. Vi behöver absolut fler bostäder i Stockholm. Dock måste man tänka på prognoserna. Vi har 10–20 år bakom oss med det klassiska att Stockholm växer med en busslast om dagen. Så ser det inte ut längre. Flyktmottagandet i Sverige har minskat. Det föds för få barn, vilket är ett stort problem, och det påverkar demografen. Det är nästan plus minus noll i inflyttning nu. På sikt får vi se hur mycket Stockholm kommer att växa de kommande tio åren. Då kan man inte lägga upp planer för att det ska komma hit en massa människor och efterfråga alla de här bostäderna, utan vi måste titta på dem som söker bostäder i Stockholm i dag och vad de har för betalningsförmåga. Jag tror inte att de när de läser inlägget om rimliga hyror tänker sig 17 000 kronor för nedre botten långt från stan. Det är inte det jag tror att de tänker på.

Med det vill jag också avsluta med att säga något som jag glömde, vilket var oförsämt. Det är en borgerlig dygd att inte vara oförsämd, så: Välkommen tillbaka, Karin! Det var hedrande att få börja prata med dig om den viktiga frågan om bostadsförsörjningen i Stockholm.

Anförande nr 27

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Tack så jättemycket, Per! Du är alltid artig. Det handlar ju bara om att vi måste debattera våra olika ideologiska skiljelinjer. Och det är väl här, vid bostadsbyggandet, som det blir väldigt tydligt hur man vill bygga stad. Ibland kan jag uppfatta att ni nästan har kastat in handduken. Ni har liksom gett upp och tycker att vi inte kan bygga en stad för alla. Vi ska i stället bygga en stad för några, verkar ni tycka. Då måste vi bygga för dem som har kapital. När du pratar om andrahandsuthyrning och tangerar att prata till förmån för marknadshyror är det ju bara för dem kan betala hiskliga hyror för sin hyresrätt, i och med att vi har bostadsbrist.

Alla som kan de ekonomiska termerna vet att om det är brist på marknad skenar priserna. Är det bostadsbrist med marknadshyror skenar priserna. Är det bostadsbrist med andrahandsuthyrning skenar priserna. Det går inte en dag utan att vi läser om någon som har betalat oerhört mycket i andrahandshyra fast man inte har råd för att man känner sig tvingad att göra det för att kunna komma hit till Stockholm.

Hur ska då Stockholm växa? Stockholm växer; det vill jag bara kommentera. Vi hoppas verkligen att vi når en miljon invånare före årets slut. Stockholm växer. Men

Yttranden 2025-05-26

vi har för få barn. Vi behöver ha fler barn. Det är en uppmaning till er alla: Fler barn till Stockholm! Jag har ju gjort mitt på området. Det handlar om att säkerställa att Stockholm växer i alla ålderskategorier. Vi blir fler äldre och fler äldre äldre. Vi behöver de unga, nya och friska generationerna som kan ta över den dag vi kastar in handduken. Men Moderaterna kastar in handduken lite för tidigt när det gäller hoppet om att bygga en stad för alla, där alla ska få möjlighet att växa, utvecklas och uppnå sin fulla potential. Det är här vi skiljer oss åt. Vi vill bygga flerfamiljshus. Vi vill bygga hyresrätter. Vi vill bygga bostadsrätter. Vi vill bygga blandstad. Vi vill säkerställa att fler vill flytta till Stockholm och att man vill bo i Stockholm, våga bilda familj i Stockholm och föda fler barn.

Yttranden 2025-05-26

*§ 5 Interpellation av Jonas Naddebo (C) till finansborgarrådet Anders Österberg (S)
om hur kriminalitet undergräver Stockholms näringsliv*

Anförande nr 28

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande! Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 29

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande, fullmäktige och stockholmare! Jag tackar för svaret. Stockholms företag är grunden för vårt välstånd och vår välfärd. Men för våra företagare är verkligheten också fylld av en ständig kamp mot byråkrati, höga skatter och avgifter och kompetensbrist.

Dessutom hotas många av våra företagare i dag av kriminella nätverk. I Stockholms Handelskammares återkommande undersökning Status Sthlm uppger 20 procent av företagen att deras verksamhet har utsatts för gängkriminalitet. Mer än vart fjärde företag säger att de någon gång har drabbats av konkurrensen från företag som ägnar sig åt brottslig verksamhet. 6 procent uppger också att de drabbats av utpressning från maffialiknande nätverk. Hela 90 procent, alltså så gott som nästan alla tillfrågade, känner oro för utvecklingen. Det här är alarmerande siffror. Troligtvis finns det ett ännu större mörkertal bakom dessa tragiska siffror.

Företrädare från tunga instanser som Stockholms Handelskammare, Småföretagarnas Riksförbund och Företagarna pekar på att många företagare är ovilliga att erkänna att de drabbats av rädsla för negativ påverkan på sina affärer eller varumärken. Utifrån allt detta skrev vi den här interpellationen för att säkerställa att staden gör allt man kan för att motverka utvecklingen. Vi ville se på vilket sätt staden kan utveckla sin roll för att förebygga hot och utpressning mot företagare och säkerställa att staden aldrig bidrar till att samarbeta med oseriösa aktörer. Vi ville veta hur staden följer upp avtal och samarbeten för att motverka infiltration av företag. Vi frågade också vilket stöd man kan erbjuda.

Vi har fått det här svaret, och jag tycker att det till viss del är bra. Men jag funderar på att det är lite luddigt formulerat i vissa delar. Där hade jag jättegärna sett att finansborgarrådet skulle kunna förtydliga. Vi frågade till exempel hur staden i dag arbetar för att säkerställa att företagen man samarbetar med och upphandlar är seriösa aktörer. Då svarade man: Ja, vi ska förstärka arbetet och kontrollen. Därför vill jag ställa frågan: Kan du beskriva *hur* vi förstärker arbetet? Och hur ser kontrollerna ut när vi kontrollerar upphandlingar? Har vi hittat några upphandlingar som har avbrutits eller återkallats? Har vi svartlistat några företag? Det är just det här vi behöver göra för att säkerställa att vi inte bidrar till kriminalitet.

Vi har också frågat vilket stöd staden erbjuder företagarna. Det är självklart polisens roll, men vad kan vi göra som stad i det här arbetet? Jag tror att vi alla måste samarbeta

Yttranden 2025-05-26

för att mota bort den kriminalitet som undergräver Stockholms näringsliv och vår framtida tillväxt.

Anförande nr 30

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande och fullmäktige! Tack så mycket, Jonas Naddebo, för en välformulerad interpellation! Det här handlar verkligen om det som du beskriver – oron för kriminell verksamhet som nästlar sig in i stadens upphandlade verksamhet och som även som slår ut seriösa företagare. De fuskar till exempel med skatter och avgifter och slår ut dem som sköter sig och är seriösa.

Vi har olika typer av fördjupad avtalsuppföljning. Något som har varit högaktuellt alldeles nyligen är HVB-hemmen, där polisen går ut och varnar för att det finns HVB-hem som drivs av personer kopplade till den gängkriminella miljön. Tyvärr har vi inte lyckats få ut polisens lista om vilka HVB-hem det handlar om. Det är en miss från lagstiftarens sida, anser jag. Det är klart att vi måste kunna samarbeta om sådana saker. Polisen ser tydliga kriminella kopplingar, men vi vet inte vilka det är. Med all sannolikhet placerar staden därför barn och unga på de här HVB-hemmen. Det är ett exempel där stadens egna muskler inte räcker till. Vi har också frågor som handlar om lokalvård och liknande. Där finns på liknande sätt företag som är kopplade till den gängkriminella miljön. Och personlig assistans och hemtjänst icke att förglömma!

Vi gör mycket för att bekämpa fusk och välfärdsbrott där man ser till att få avtal och får ta del av skattekollektivets pengar. Antingen fuskar man med de utförda tjänsterna, som inte utförs i den utsträckning som man har lovat, eller på något annat sätt. Vad gör vi då för att motverka det här? Det är många olika delar, där polisen och Skatteverket är två oerhört viktiga samarbetspartner. Polisens bedrägerisektion sitter nu rent fysiskt här i Stadshuset så att vi kan samarbeta ännu bättre i nästa led. Vi inrättar en central enhet för lokalvård för att bygga upp ett alternativ i egen regi. Vår personal ska ges fortbildning och kunskap för att kunna förebygga, upptäcka och hantera den här typen av brott. Vi arbetar naturligtvis också med fördjupad avtalsuppföljning.

Anförande nr 31

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande! Tack så mycket, Karin! Det är just när de där musklerna inte räcker till – som du beskrev det – som vi behöver samverka med andra aktörer. Jag ska faktiskt lyfta någonting som står i svaret på interpellationen som jag tycker är väldigt viktigt, nämligen samordnad tillsyn. Smaka på det en stund! Det låter otroligt tråkigt och byråkratiskt, men jag är glad att jag ställde interpellationen, för jag kände faktiskt inte till att vi i Stockholm genomförde detta. Det är jättebra, och det är jätteviktigt, för det är då man kan ta sig förbi några av de hinder som Karin tar upp, det vill säga att vi inte får tag i viss information. Det kan handla om den ena eller den andra listan, och det är sekretess på en massa saker.

Yttranden 2025-05-26

För er som kanske precis som jag inte visste vad samordnad tillsyn handlar om ska jag berätta det. När man jobbar med samordnad tillsyn kan man alltså samtidigt som miljöförvaltningen utövar den tillsyn som man måste göra ta med sig polisen och brandkåren. Brandkåren får alltid komma in i alla lokaler. När man gör det kan man hitta olovliga boenden, som madrassboenden på golv. Där kan man helt plötsligt upptäcka människoexploatering eller modernt slaveri, som det också bör kallas. Man kan såklart hitta brister i brandskydd, och man kan också hitta brott mot arbetsmiljöregler. När man hittar de här sakerna ska man gräva vidare. Det är då man, precis som grävlingen, inte ska ge upp, för det är då man kan hitta hur mycket mer sådana här saker som helst. Under förra året gjordes det 100 stycken sådana här samordnade tillsyner i Stockholm. Det är väldigt bra, för ju mer man tittar, desto mer hittar man av detta.

Vi måste göra mycket, mycket mer för att motverka alla dessa oseriösa aktörer och främja en sund konkurrens i Stockholm. Jag ställer fler sådana här kontrollfrågor: Hur förstärker man kontrollen och säkerställer att ingångna avtal verkligen följs upp? Det handlar jättemycket om upphandling och uppföljning. Ofta dyker det upp sådant som HVB-hemmen, som bubblar upp som stora skandaler. Men egentligen finns redan de här sakerna, och vi borde hitta dem innan det blir för stora skandaler. Jag hoppas därför verkligen att vi gör mer av samordnad tillsyn i den här staden. Det är då vi upptäcker sakerna innan det blir stora skandaler, och det är också då vi kan säkerställa att vi kan rädda människor från farliga situationer och boenden som är jättedårliga.

Vi måste stärka det här arbetet för att vi som stad ska kunna hjälpa polisen och se till att vi kan fånga upp detta. Så kan vi få en bra konkurrens bland våra företag och kan få fler företag som kan växa och etablera sig i Stockholm.

Anförande nr 32

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande och fullmäktige! Det är just det som Jonas Naddebo är inne på som är så viktigt för att vi ska ha ett sprudlande näringsliv och ett gott företagsklimat. Det handlar om sund konkurrens. Det är det som är hela grunden i att man inte ska kunna slås ut som företagare för att någon konkurrerar på osunda villkor, det vill säga fuskar och tillförskansar sig saker på en olaglig grund. Det vill vi inte se i Stockholms näringsliv.

Detta finns. Vi är inte på nåt sätt blåögda, utan vi vet att det finns. Vi vet att vissa branscher är mer utsatta än andra, men vi vet att det finns. Stockholms stad är stor och stark, men våra muskler räcker inte till på alla områden. Om en kommun har gjort det här arbetet och faktiskt fått bort ett företag som man inte vill ha med att göra, för att det kanske har olämpliga kopplingar eller inte sköter sina åtaganden ordentligt, kan det ändå bli så att en annan kommun blir tvingad att ta in företaget vid en upphandling. Vi har föreslagit att man ska gå vidare med en form av varningsregister så att man kan samarbeta också kommuner emellan. Hur bra samordnad tillsyn vi än har kan vi inte traska ut till alla 26 kommuner i Stockholms län och göra den samordnade tillsynen för att någon annan kommun inte ska upphandla ett visst företag. Vi skulle därför

Yttranden 2025-05-26

väldigt gärna vilja se ett varningsregister för att man ska kunna hjälpas åt i Kommunsverige.

Vad gör vi då mer? Jag har en längre lista här som jag inte hann med. Utöver samordnad tillsyn, som Jonas själv pratade så gott om, handlar det om skarpare villkor i kontraktsvillkoren. Det handlar om vård- och omsorgsboenden och om hemtjänsten, där detta möjliggör för staden att avslå ansökningar baserat på uppdrag som utförts i andra kommuner så att vi inte får in leverantörer som vi vet har misskött sig någon annanstans. Staden har infört en gemensam visselblåsarfunktion, där ärenden som ledde till utredningsåtgärder fördubblades från 2023 till 2024. Det är en uppmaning till alla: Om ni bara anar någonting – använd visselblåsarfunktionen så att man kan rota vidare och utreda saken! Vi kommer aldrig att acceptera det som vi ser i dag.

Anförande nr 33

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande! Jag ska inte förlänga den här debatten alltför mycket. Jag tror att vi på båda sidor i blockpolitiken är väldigt överens om att vi måste göra mer i denna fråga. Jag tror att vi alla har varit lite blåögda och tänkt att den här frågan handlar om utbetalning av socialbidrag och sådana saker.

Jag är också vice ordförande i SKR:s demokratiberedning, där vi jobbar väldigt mycket mot välfärdsbrottslighet. Det visar sig att våra förvaltningar redan i dag är infiltrerade av människor som är placerade där. Jag kan inte säga i vilken utsträckning det är så, men vi måste ha ett mycket mer proaktivt arbetssätt och en uppsökande verksamhet för att hitta dem som redan i dag har infiltrerat vår verksamhet.

Detta sker i en omfattning som gör att man själv känner att man har varit blåögd otroligt länge. Även det faktum att det i dag finns ungefär 4 000 läkare som kan skriva ut mediciner utan att vara kopplade till någon vårdinrättning är hisnande information. De kan alltså skriva ut obegränsade mängder narkotikapreparat utan att vara kopplade till en vårdcentral eller ett sjukhus.

Allt det här gör att vi i det offentliga Sverige verkligen måste vända på varenda sten för att säkerställa att vi motarbetar detta, upptäcker det och faktiskt lägger mer resurser, både mänskliga och ekonomiska, på att upptäcka det i ett så tidigt skede vi bara kan. Det handlar inte om misstro mot våra egna tjänstemän, men vi måste ha dubbelkontroller i verksamheterna – dubbelkontrollera utbetalningar och sådana saker.

Nu är också den statliga Utbetalningsmyndigheten på gång även om den fortfarande inte har betalat en enda peng. Nu börjar man dock titta på hur man kan inkorporera även kommunerna i detta arbete, och det är otroligt viktigt för att säkerställa att skattepengarna hamnar på rätt plats.

Det är bra att vi alla har vaknat upp ur vårt kanske något dvalliknande tillstånd och nu har fullt fokus på att säkerställa att skattepengarna hamnar på rätt ställe och att vi skapar en bättre konkurrens för de företag som alltid sköter sig.

Yttranden 2025-05-26

Yttranden 2025-05-26

§ 8 Frågestund

Fråga nr 1. Stockholms företagsklimat

Anförande nr 34

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Med Karin Wanngård som finansborgarråd har företagsklimatet blivit sämre och sämre år för år, om man frågar företagarna själva. Detta är ett djupgående problem och kräver en attitydförändring inom Stockholms stad men framför allt, tror jag, hos det rödgröna styret när det gäller hur man arbetar. Nu senast kom det nya siffror som pekar på att företagarna ger ett genomsnittligt betyg på 3,2 av 6 – återigen en minskning jämfört med förra året. Sämst är betyget på de områden som staden själv ansvarar för: tjänstemännen, politikernas attityder, service, bemötande och dialog med företagen.

Ett exempel på detta är det beslut som kom från länsstyrelsen i dag om att man alltså, på grund av dåligt underlag, häver beslutet om att införa miljözon klass 3 i Stockholms innerstad, kopplat till exempelvis att näringslivet inte tillfrågats om hur de skulle påverkas av detta. Hur ser du på det?

Anförande nr 35

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande och fullmäktige! Jag misstänker att du vill prata om miljözon 3 – eller vill du prata om rankningar?

Jag kan börja med rankningar. Det handlar om SKR:s insiktsmätning, där jag kan konstatera att vi klättrar 32 placeringar jämfört med tidigare år. Det är alltså en förbättring även om Dennis Wedin påstår att vi sjunker i alla rankningar och undersökningar. Detta är inte riktigt med sanningen överensstämmande, utan vi har bättre rankning.

Man kollar på olika sätt i de olika mätningarna när det gäller hur företagandet uppfattas. Tyvärr är svarsfrekvensen ibland lite dålig. I Svenskt Näringslivs rankning, till exempel, får de svar av 442 företag – svarsfrekvensen är 39 procent. Då ska man veta att Stockholm har över 90 000 olika arbetsplatsställen. Det är allt från enmansföretag upp till Ericsson, så alla är inte stora företag. Det rör sig alltså om 90 000 ställen, och det är 442 företagare som svarar.

Du undviker uppenbarligen att prata om när vi klättrar i olika rankningar och tittar i stället på när det går sämre eller går dåligt. Då ska man också veta att Stockholm som vanligt är bäst i klassen när man jämför med andra storstäder, för vi har lite andra förutsättningar. Vi har väldigt många ansökningar om bygglov, vilket kanske inte alla kommuner runt om i Sverige har. Vi har väldigt många ansökningar om serveringstillstånd, vilket kanske inte alla kommuner runt om i Sverige har. Vi har alltså en större utmaning som storstad, men vi är bäst i klassen som storstad.

Yttranden 2025-05-26

Anförande nr 36

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Enligt Svenskt Näringsliv och SKR är företagsklimatet sämre med dig, Karin Wanngård, än innan du styrde. Det kanske du försöker att inte ta på allvar här, och det är väl logiskt med tanke på att företagarna säger att attityden gentemot dem har blivit sämre.

Vi ser nu i beslutet från länsstyrelsen att det är tydligt att man slog dövörat till när de lokala företagen skrek sig hesa om att de inte var involverade i processen trots att de enligt lagen borde vara det. De skrek sig hesa om att de inte klarade den snäva tidsram som ni satte upp. Men du vägrade att göra något åt detta. Du hörde vad företagarna sa. De var också själva med och överklagade. Ändå sa ni: Vi lyssnar på dem. Nu får alltså de rätt och du fel. Men ändå säger ni i det rödgröna styret att ni kommer att överklaga detta vidare.

Varför kan du inte bara komma fram till att lyssna på företagarna för en gångs skull i stället för att försöka bedyra att det har blivit bättre i någon rankning, när det otvetydigt är så att det bara blir sämre och sämre med dig som finansborgarråd?

Anförande nr 37

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande! Jag vill verkligen tydliggöra att företagarna är jätteviktiga för Stockholm – alla företagare. Oavsett om det rör sig om enmansbolag eller stora bolag är de jätteviktiga för Stockholm. Det är de som skapar jobb, arbetstillfällen, och det är det som ger en sprudlande tillväxt. Det är jätteviktigt.

Man måste dock i olika beslut väva in olika erfarenheter och olika typer av kunskap. Jag är väldigt medveten om att Moderaterna älskar bensin, diesel och flyg, för ni gör kanske inte den analys som jag gör: att vi måste göra något åt den klimatkris vi ser. Vi måste på allvar minska vår förbrukning av fossila bränslen. Detta var en idé om hur man kunde göra. Nu har länsstyrelsen sagt nej, och vi får se hur vi tar den här processen vidare.

Anförande nr 38

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Det som går upp med Karin Wanngård som finansborgarråd är alltså inte placeringen i företagsrankningar, utan det är skatten och byråkratin. Det blir lager på lager av ytterligare problem medan stockholmarna och företagarna just nu har det som kämpigast kopplat till världsläget. Det är då ni, trots att företagen själva säger att de inte klarar av det, ska få fram världens skarpaste miljözon i Stockholms innerstad.

Detta är alltså direkt mot lagstiftningen, ser vi nu; det säger länsstyrelsen i dag. Det står uttryckligen att ni hade mage att inte ens prata med företagarna före beslutet eller under beslutsprocessen. Den snäva tidsramen pekar just på att ni inte bryr er om vad de tycker. Det är det som är grejen. Om du överklagar detta beslut till Transportstyrelsen tyder det på att ni fortsätter att ignorera att företagsklimatet bara blir sämre och sämre.

Yttranden 2025-05-26

Anförande nr 39

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande och fullmäktige! Jag förstår att du kollar i dina gamla papper när det handlar om mätningar, men du måste ta till dig av nya uppgifter. I SKR:s insiktsmätning klättrar vi 32 placeringar från föregående år. Detta bortser du helt från i debatten. Du går på gammal kunskap, precis som du gör i klimatfrågan. Du har inte förnyat dig, Dennis Wedin.

Du måste ta till dig den nya kunskapen, som innebär att vi faktiskt har en liten lucka för att klara av klimatkrisen och på allvar säkerställa att jorden håller för ett flertal ytterligare generationer. Detta går uppenbarligen att kombinera med ett sprudlande företagsklimat eftersom vi klättrar i placering samtidigt som vi har en oerhört progressiv klimatpolitik.

Fråga nr 2. Megaförskolor

Anförande nr 40

L i n n é a V i n g e (SD): Vänsterstyret har klubbat igenom bygget av en megaförskola på Årstafältet, med 16 avdelningar och omkring 200 barn. Det är ett av Stockholms största förskolebyggen någonsin. Men efter massiv kritik sägs det nu att förskoleborgarrådet tagit i hand på att inga fler sådana förskolor ska byggas – ett besked som vi såklart välkomnar men som också väcker nya frågor.

För bara några veckor sedan kunde biträdande finansborgarrådet inte ens svara på var ni stod i den här frågan. Och sedan kunde vi läsa i medierna att projektet pausas och att ett helt nytt styrdokument ska tas fram. Detta väcker två frågor. Vad är det nya riktvärdet för hur stor en förskola får vara? Och vad är det som har fått er att plötsligt ändra hållning om megaförskolor?

Anförande nr 41

Borgarrådet M a t t s o n (V): Ordförande! Tack, ledamoten, för frågan! När det gäller specifikt Årsta finns det i dagsläget inget genomförandebeslut om att den förskolan ska byggas, så det finns så att säga inget beslut att stoppa.

Som du, Linnéa Vinge, helt riktigt är inne på finns det i dagsläget inga styrande kommunala riktlinjer för hur vi bygger förskolor, för hur stora de ska vara, för inomhusmiljön, för hur stora förskolegårdarna ska vara och så vidare. Vi har haft en period när barnkullarna kraftigt har ökat och man varit tvungen att ha förskoleverksamhet i lokaler som inte varit helt anpassade, som paviljonger. Vissa förskolor har inte ens haft en utegård. Men eftersom barnantalet kraftigt går ned kan vi nu börja ställa om och ha kvar de bäst anpassade lokalerna och de som har gårdar.

Förskolenämnden har dock under året haft i uppdrag att ta fram ett funktionsprogram för förskolans inomhusmiljö. Detta är inte något som vi kom på för någon vecka sedan, utan du kan gå tillbaka till budgeten från förra året och läsa att de hade det uppdraget

Yttranden 2025-05-26

redan då. Vi vet nämligen att denna fråga är viktig för både barnen och pedagogerna, och det behöver bli mer likvärdigt.

Stadsdelarna efterfrågar också någon typ av stöd när de beställer förskolor, för de är inte alltid experter på lokaler och hur de ska utformas, vilka krav man ska ställa och så vidare. Detta är alltså på gång, och detsamma gäller lekvärdesriktlinjer som berör utemiljön. Det är också ett uppdrag som har funnits i budget. Du kan gå tillbaka och kolla – det är inget nytt, utan förvaltningarna håller som bäst på att ta fram detta. Det handlar om hur mycket yta en förskolegård eller en skolgård ska ha, vad det ska finnas för kvaliteter för att det ska bli bra för barnen och så vidare.

Detta är första gången som Stockholms stad tar fram sådana här program, som beslutas politiskt. Det har inte över huvud taget funnits några styrande dokument i de här frågorna. Jag tycker att det känns jätteviktigt och jättekul att vi tar fram detta, för det är viktigt för barnen och pedagogerna i förskolan.

Anförande nr 42

L i n n é a V i n g e (SD): Jag konstaterar att vi fortfarande inte får något besked gällande förskolornas storlek. Men det är inte heller bara siffran som är problemet, utan det är hela idén om megaförskolor. Vi i Sverigedemokraterna har gång på gång varnat för de risker detta innebär, något som också backats upp av både stadens egna rapporter och av Skolverket. Vi vet att barn mår dåligt i bullriga och stressiga miljöer.

Trots detta klubbade ni igenom en ny megaförskola i Bromsten så sent som förra veckan, och vi har ett finansborgarråd som inte kan ge något besked över huvud taget. Samtidigt säger du i medierna att megaförskolor är dåligt. Beskeden är alltså väldigt oklara. Vad är det egentligen som gäller?

Anförande nr 43

Borgarrådet M a t t s s o n (V): Ordförande! Jag tror att det råder en viss begreppsförvirring. Vad är en megaförskola? När det gäller den som planerades i Årsta handlade det om 16 avdelningar, om jag minns rätt. Det skulle jag verkligen kalla en megaförskola och en för stor förskola med tanke på att det är små barn som ska vistas där hela dagarna. Exakt vad detta landar i – om det kommer att handla om antal barn, hemvister eller avdelningar – kommer vi att återkomma till snart. Förvaltningen jobbar just nu på det här funktionsprogrammet.

Jag skulle också vilja nyansera den här frågan. Förskolans storlek och hur lokalerna ser ut är viktigt. Men det är inte automatiskt så – det ser vi när det handlar om hur nöjd man är med förskolan och så vidare – att en enavdelningsförskola fungerar mycket bättre och håller högre kvalitet. Det är inte den enda faktor som avgör, utan det handlar om ifall pedagogerna har tid att vara med barnen och om helt andra frågor, som personalens utbildningsnivå. Det är alltså inte automatiskt så att storleken är det enda viktiga.

Yttranden 2025-05-26

Anförande nr 44

L i n n é a V i n g e (SD): Då skulle jag vilja fråga vad du anser är en för stor förskola – du svarar ju inte på det. Biträdande finansborgarrådet stod här för några veckor sedan och sa att det fanns fördelar med stora förskolor. Jag har väldigt svårt att se de fördelarna för barnen. Du har lyft i medierna att det helt enkelt är billigare att bygga stora förskolor. Detta är en möjlig fördel, men för mig är detta helt oväsentligt eftersom vi vet vilka risker det kan innebära och vilken skada det kan åsamka barnen.

Men om man nu ska göra ett försök att lita på er kappvändning om megaförskolor, varför finns det inget konkret beslut om att stoppa förskolan på Årstafältet? Beslut är ju taget förra året. Och varför fortsätter ni att gå fram med nya?

Anförande nr 45

Borgarrådet M a t t s o n (V): Det man ser när det gäller förskolestorlek, i alla fall när man kollar på ekonomin, är att förskolor med ungefär fem sex avdelningar oftare har ett eget kök med en kock. De har ofta råd med en fast anställd vikarie. Ledarskapet är mer närvarande på lite större förskolor än på de väldigt små. Detta kan man i alla fall se – vid sidan av att få ihop projekten ekonomiskt.

Viktigast i förskolan, i alla fall vad jag hör när jag är ute – jag har besökt väldigt många förskolor – är att man vill ha mer tid för barnen. Man vill ha färre barn per pedagog. Vi ska alltså inte bara ha fokus på förskolans storlek och lokalerna, tro att det är det enda viktiga och bara prata om det – för att slippa prata om de otroliga utmaningar som finns och de resurser vi skulle behöva få till för att verkligen göra något åt dem. Det är en jätteviktig fråga.

När det gäller Årsta kan jag återigen säga att det inte finns något genomförandebeslut om den förskolan. Det finns alltså inget beslut att stoppa, så att säga.

Fråga nr 3. Var är flaggstången?

Anförande nr 46

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Ordförande! Den 7 april debatterade vi en motion från Centerpartiet, som vi i Liberalerna ställer oss bakom, om att uppföra en flaggstång utanför ryska ambassaden med den ukrainska flaggan stolt vajande. Till vår glädje svarade ditt vikarierande finansborgarråd att denna självklart kommer att uppföras. Nu har jag varit där och kollat, och jag hittar ingen flaggstång ännu i alla fall. Så min fråga är: När kommer flaggstången?

Anförande nr 47

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande och fullmäktige! Jag tycker att det är härligt att du går och kontrollerar om arbetet sköts eller inte. Det tycker jag är väldigt ärofyllt och engagerande.

Yttranden 2025-05-26

Vi gör oerhört mycket för att stötta Ukraina och Kiev som vänort när det handlar om det fruktansvärda anfallskriget. Det gäller inte bara vad vi direkt gör, utan det genomsyrar också våra verksamheter och våra förvaltningars synsätt. Det är klart att de manifestationer som sker utanför ryska ambassaden – jag vet att Jan Jönsson själv har bidragit med både tal och närvaro – är viktiga delar för att visa vad vi tycker om det ryska anfallskriget.

Detta är såklart en fråga som engagerar alla, skulle jag säga. När det gäller huruvida en flaggstång ska sättas upp eller inte är detta dock inget som staden själv gör, utan det handlar om att någon i så fall skulle ansöka om bygglov eller på något sätt vilja finansiera en flaggstång. Det är inte något som ingår i vår prioriterade verksamhet när det handlar om arbetet för ukrainare i Sverige eller arbetet med att vara med och återuppbygga raserade städer i Ukraina – jag hoppas att vi snart kan inleda det, men det känns tyvärr inte så. Sverige och Stockholm har redan räckt upp en hand och bidrar gärna med kunskap och erfarenhet.

Anförande nr 48

Borgarrådet Jönsson (L): Tack, borgarrådet, för svaret! Som framkom under den ganska korta debatten om den här flaggstången – vi fick ju så positiva besked – finns det redan en sponsor. Staden behöver alltså inte betala något. Det som behövs är så att säga att få ja till att sätta dit den. Om man inte vill sätta fast den i marken kanske man kan använda något slags betongkonstruktion som den kan stå på. De är i alla fall väldigt angelägna om att få sätta upp den här flaggstången, och vi hade uppfattat det som ett löfte från den rödgröna majoriteten. Både Centerpartiet och jag frågade specifikt om detta verkligen skulle betraktas som ett slutgiltigt besked, och svaret var ja.

Anförande nr 49

Borgarrådet Wångård (S): Ordförande och fullmäktige! Det är inte så att vi från stadens sida på eget bevåg sätter upp flaggstänger. Man kan inte tro att flaggstänger och flaggning är en så stor fråga, men det är en extremt stor fråga här i staden. Staden äger än så länge bara ett fåtal flaggstänger, men det dyker nästan veckovis upp idéer om flaggningar för både det ena och det andra landet och den ena och den andra organisationen. Detta är en jättestor fråga.

Det är inte bara att sätta upp en flaggstång och tro att detta kommer att lösa kriget i Ukraina, utan det måste till väldigt mycket mer. En start är i sådana fall att söka bygglov.

Anförande nr 50

Borgarrådet Jönsson (L): Då måste finansborgarrådet helt enkelt ta initiativ till att en sådan bygglovsprocess startas, för beskedet på fullmäktige den 7 april var väldigt tydligt: En flaggstång ska kunna sättas upp. Sponsorn är redan klar, och det har dessutom annonserats i pressen att detta kommer att ske. Det är alltså väldigt många som nu går runt och väntar på att detta ska komma till stånd.

Yttranden 2025-05-26

Jag får väl ändå säga att jag blir väldigt besviken över att det nu kommer ett svar som går tvärtemot detta. Det här är visserligen en symbolisk handling, men den är väldigt viktig för många av de människor som är engagerade för Ukraina. Och den skulle också bli ett tydligt finger i ögat på de ryska spionerna på ambassaden.

Anförande nr 51

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande och fullmäktige! Jag förstår att flaggstänger och flaggningar engagerar. Fler än jag trodde innan jag blev finansborgarråd är engagerade i flaggningsfrågor.

Men det som detta de facto handlar om är: Ska den vara tillfällig? Ska den vara fast? Är det en provokation mot den ryska ambassaden? Det får inte vi ägna oss åt. Vi har en diskussion om den amerikanska ambassaden med jämna mellanrum. Vi får inte ägna oss åt provokationer. Det är en enorm utredningsprocess som startar med ett sådant här förslag, och detta måste följa gängse regler. Jag har haft diskussioner med dig förut, Jan Jönsson. Bara för att man är finansborgarråd är man inte en diktator, utan man följer de riktlinjer och regelverk som staden har. Det här måste kollas igenom – det är inte en enkel fråga.

Fråga nr 4. Maten i staden

Anförande nr 52

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande! Centerpartiet gillar ekologiskt producerade livsmedel. Men när ett vårdbolag vill köpa in svenska närodlade äpplen till de äldre på ett av sina vård- och omsorgsboenden säger staden nej – det är bättre med ekologiska äpplen från Chile. Då har vänsterstyret helt tappat hållbarhetskompassen. Jag tror faktiskt att alla utom ni i styret förstår att staden borde köpa sina äpplen från exempelvis Sörmland i stället för Chile. Ett närodlat äpple från Sörmland kan vara ett långt mycket bättre val för både miljö och klimat än ett som odlats ekologiskt i Chile. Dessutom är närodlat själva nyckeln till en levande landsbygd och för att öka Sveriges självförsörjningsgrad.

Min fråga till miljöborgarrådet blir därför: På vilket sätt är ett ekologiskt äpple från Chile ett bättre val än ett närodlat från Sörmland?

Anförande nr 53

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Ordförande! Jag fick höra om denna fråga i fredags, eller i torsdags kväll, och jag tyckte att detta faller på sin egen orimlighet. Det kan inte stämma att staden har sagt att man inte får köpa upp äpplena från Sörmland. Det visade sig att det var precis så: Det stämmer inte. Är man en privat aktör får man köpa äpplen från Sörmland, om man väljer det.

Yttranden 2025-05-26

Det man inte får göra är att bryta mot det krav som finns i upphandlingsunderlaget om att minst 70 procent ska vara ekologiskt. Det är också de krav vi ställer på våra egna verksamheter. Sedan är det upp till den privata aktören att se till att uppfylla det kravet, och det kan man göra på många olika sätt.

Det jag dock vill säga i sammanhanget är att det är jättebra att denna fråga kommer upp. Vi har förstås en ambition från stadens sida att ha både ekologiskt, eftersom det finns en massa gifter i de besprutade livsmedel som produceras i världen, och närproducerat. Båda dessa delar jobbar vi förstås med att uppfylla i den mån det är möjligt, utifrån de regelverk från EU som lägger vissa hinder i vägen men ändå går att jobba med. Det allra bästa är, skulle jag säga, att ha låga klimatutsläpp från transporter och få bort gifterna.

Anförande nr 54

J o n a s N a d d e b o (C): Just detta, att använda endast ekologiskt som krav, är att skjuta helt förbi målet. Vi anser att stadens regelverk borde spegla verklig hållbarhet. När ni i majoriteten säger nej till de svenska äpplena genom att bara ställa krav på 70 procent ekologiskt slår ni också undan benen på Sveriges bönder. Vi vill höja svensk krisberedskap, ha en levande landsbygd och värna miljö och klimat samtidigt. Därför vill vi i stället se 100 procent svenskt vid upphandlingar där så är möjligt, som det är när det till exempel gäller de här äpplena.

I Sverige blir detta exempel bara toppen på ett isberg. Ni låser er ideologiskt fast vid att det är ekologiskt som är viktigast, och framför allt ställer ni krav på 70 procent för en privat aktör, när staden bara levererar 40 procent. Är det inte hög tid att vidga hållbarhetsbegreppet vid upphandlingar så att vi kan nå verklig hållbarhet i stället?

Anförande nr 55

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Ordförande! Jag vet inte riktigt var jag ska börja någonstans. Det är väldigt mycket där som är helt inkorrekt. Vi jobbar för att både få närodlat och ställa krav på ekologiskt. Vi kan inte säga att det ska vara närproducerat som ett rakt krav i upphandlingarna. Vi får inte det på grund av EU:s fria inre marknad. Men det vi kan göra är att jobba med andra typer av krav, till exempel ställa krav på låg antibiotikaanvändning och på djurskyddslagstiftning i linje med den svenska. Då slår vi ut väldigt många andra länder som inte lever upp till de kraven. På det sättet kan vi ändå bidra till att stimulera inköp av närodlat.

Vi har också ett särskilt uppdrag till servicenämnden i årets budget: De ska titta på om vi kan hitta ännu fler arbetssätt och metoder för att stimulera det närproducerade. Det finns i årets budget, och jag diskuterar gärna vidare hur vi kan göra det.

Min fråga tillbaka är: Vad ska vi exakt, konkret göra? Det är väldigt välkommet med input.

Yttranden 2025-05-26

Anförande nr 56

J o n a s N a d d e b o (C): Vi ska ha lika hög svansföring som många andra kommuner runt om i Sverige, till exempel Skövde och Lycksele. De har visat att om man jobbar med Upphandlingsmyndighetens krav, som stärker svenska produkter, kan man få svenska äpplen från Sörmland i stället för äpplen från Chile. Först och främst kan man ställa krav på att äpplena ska vara certifierade enligt Svenskt Sigill eller ha motsvarande miljöstandard. Sedan kan man också ställa krav på en begränsad klimatpåverkan, vilket gör det svårt för de långväga produkterna att konkurrera. Det går också att definiera svenska äppelsorter, med mera. Vill man så kan man.

Men på grund av att ni så blint har hållit fast vid att det ska vara ekologiskt har vi inte jobbat med de andra sakerna – då borde vi ha kommit längre redan nu. Massor av kommuner runt om i Sverige har tyckt att närodlat och närproducerat är bra för den svenska landsbygden, för våra bönder och för vår krisberedskap. Köper vi inte svenska äpplen i fred finns det inga i krigstid.

Anförande nr 57

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Tack så mycket, ledamoten, för inspel! Det ska jag ge dig – det uppskattas.

Men det är totalt felaktigt att det finns en målkonflikt – det stämmer inte. Vi har jobbat med dessa frågor. Vi har dessutom nu också i budgeten ett särskilt uppdrag om att fortsätta jobba med närproducerat. Det finns ingen politisk inriktning som säger att vi inte vill ha närproducerat. Det är bara att läsa budgeten.

Sedan tycker jag också att det är jätteviktigt att prata om ekologiskt. Vi måste få upp siffrorna i staden. Här behöver vi förstås göra bättre ifrån oss på en rad olika ställen. Men vi har också verksamheter som jobbar med och uppfyller de här kraven med råge, så det går att göra. Vi måste få bort gifterna, och vi måste få ned klimatutsläppen från transporter. Och vi måste stimulera det svenska närodlade eftersom det också är en del i att stärka vår livsmedelsberedskap. Vi har en samsyn kring detta.

Jag vet inte hur Naddebo ser på det ekologiska – det tycker jag var lite otydligt. Men vi vill få upp det närproducerade. Tack för inspelen!

Fråga nr 5. Moskéen i Skärholmen

Anförande nr 58

N i k e Ö r b r i n k (KD): I Skärholmen byggs just nu det som kommer att bli Nordeuropas största moské. Vi vet att det har funnits starka misstankar om att bygget är finansierat av aktörer med kopplingar till turkiska extremistiska Millî Görüş, inte minst eftersom deras eget byggbolag anlitas för att bygga moskén. Nu har bygglovets löpt ut, och de ansöker om ett nytt.

Yttranden 2025-05-26

Här finns en tydlig skiljelinje mellan Kristdemokraterna och Socialdemokraterna. Vi vill stoppa bygget och säkra att inte utländska aktörer som vill bryta mot våra svenska värderingar ges en plattform. Mina frågor till Socialdemokraterna är: Anser inte Socialdemokraterna att utländsk finansiering av svenska moskéer kan vara ett problem? Varför vägrar ni i så fall att lyfta upp denna fråga till ett politiskt beslut, stoppa bygget och granska var finansieringen kommer ifrån?

Anförande nr 59

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Det var en häpnadsväckande historieskrivning. För det första tycker vi i själva sakfrågan att det är helt oacceptabelt om det skulle förekomma att antidemokratiska stater eller extremistiska rörelser finansierar vad det än kan vara i Sverige. När det gäller själva projektet är det Kristdemokraterna i kommunledningen som har startat det och drivit igenom detaljplanen. Det är den som styr om man får bygga eller inte. Byggloven, oavsett vad det gäller, bygger sedan på vad detaljplanen säger.

I det här fallet har det kommit in skrivelser om att ta upp detta i nämnden. Då får vi se vad förvaltningarna tycker och svarar. Men i sak finns det inte, mig veterligen, underlag för vare sig nämnden eller tjänstemännen att besluta något över huvud taget. Det saknas tydligen en hel del underlag för själva ärendet.

Men det kan vara bra att veta att det som sagt var Kristdemokraterna som drev igenom detaljplanen tillsammans med Moderaterna med flera kring 2012–2013. När det gäller extremism som finansierar vad det än kan vara, skolor eller något annat, är synen naturligtvis att det är helt oacceptabelt. Men det är samtidigt något som Säkerhetspolisen, eller möjligtvis regeringen, skulle kunna agera mot på något sätt. Regeringen har i tre års tid sagt att den kommer att utreda förbud mot utländsk finansiering av trossamfund. Men det kommer ingen utredning, inte ens några direktiv. Regeringen duckar. Dina ministerkompisar gör ingenting.

Ni drev igenom detaljplanen, och dina ministrar utreder ingenting. Jag förstår inte hur du kan ta till de här brösttonerna när ni faktiskt inte gör ett skvatt.

Anförande nr 60

N i k e Ö r b r i n k (KD): Det är inte regeringen som styr i Stockholm. Det är inte regeringen som avgör vilka bygglov man går vidare med eller inte. Det är de valda politikerna i Stockholm som fattar de besluten. I det här fallet är det Socialdemokraterna som fattar de besluten. Ni fattar besluten om byggloven framöver. Nu har det kommit in en ansökan om ett bygglov eftersom det befintliga har löpt ut.

Men ni är också ansvariga för om ni ens ska fatta detta beslut eller om det ska fortsätta vara tjänstemän på förvaltningen som fattar det. För mig är det svårt att förstå varför ni inte ens kan ge ett besked om huruvida ni vill fatta beslut om det här bygglovets eller inte. Kan jag få ett konkret svar på frågan om ni kommer att lyfta upp detta till

Yttranden 2025-05-26

stadsbyggnadsnämnden för beslut och göra det tydligt för väljarna om ni vill ha den här moskén eller inte?

Anförande nr 61

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Utländska eller extremistiska staters eller organisationers verksamhet i Stockholm är inte en bygglovsfråga. Det är en fråga som avgörs av Säkerhetspolisen – eller möjligtvis hade regeringen kunnat göra något i sin utredning, som man har lovat i tre år. Men det gör man inte. Det är detta som styr byggloven. Du, Nike Örbrink, verkar vara väldigt okunnig om hur det här fungerar.

Det är inte byggloven som avgör vad som byggs – det är detaljplanen som avgör om byggloven accepteras eller inte. I det här fallet saknas det tydligen en hel del saker. Sedan får vi se om detta kommer upp i nämnden eller kommer till tjänstemännen. Det är en senare fråga, för det är inte något som avgör om projektet kan starta eller inte. Det är i stället det beslut som Kristdemokraterna, i alla fall i det här fallet, drev igenom 2012–2013.

Du kanske kan svara på varför regeringen inte gör något, när ni har lovat detta. Har du pratat med dina partikollegor?

Anförande nr 62

N i k e Ö r b r i n k (KD): Det är för att regeringen inte styr i Stockholm.

Jag vill kraftigt vända mig mot det Jan Valeskog påstår om att framväxten av extremistiska, islamistiska rörelser inte kan avgöras på lokal nivå. Det är ett ganska prekärt uttalanden med tanke på att det rätt nyligen rapporterades om en fransk rapport som har kartlagt hur islamismen fått fäste i Frankrike, bland annat genom infiltrationer i civilsamhället och genom att man tagit kontroll över 200 franska moskéer. Särskilt anmärkningsvärt i den här rapporten är att de pekar ut Sverige på lokal nivå, och Socialdemokraterna, som en särskild förutsättning för att en aktiv gren har kunnat etablera sig i Sverige. Det handlar alltså om Sverige på lokal nivå, inte Sverige nationellt. Vi har ett lokalt ansvar för vilka värderingar vi släpper fram.

Jag har väldigt svårt att förstå hur det kommer sig att vi har tydliga demokratikrav för att få hyra byggnader i Stockholm samtidigt som ni uppenbarligen inte har problem med att man tillåts bygga lokaler i Stockholm som eventuellt kan ha koppling till extrema tolkningar av radikal islam.

Anförande nr 63

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Som sagt, odemokratiska staters eller organisationers finansiering, oavsett om det handlar om en skola eller något annat, ska inte tillåtas. Men det är Säkerhetspolisen eller möjligtvis regeringen som kan göra något åt detta. Bygglov avgör inte denna fråga. Bygglov utgår från det som gäller enligt detaljplanen,

Yttranden 2025-05-26

som Kristdemokraterna har drivit igenom i det här fallet. Kristdemokraterna och Moderaterna drev igenom den här detaljplanen. Detta är avgörande, inte bygglov.

Och sedan: Var är den här utredningen? Varför kommer den inte? Ni har inte ens formulerat något direktiv. Det måste bero på något. Är man rädd för något? Varför gör ni inte något? Det är naturligtvis där man i så fall kan få svar på dessa frågor, om man vill göra detta till en politisk fråga. Men jag hoppas att vi i grund och botten är överens om religionsfrihet i andra avseenden. Kristdemokraterna verkar svaja lite grann när det gäller det.

Men i frågan om extremism tror jag att vi är eniga. Vi ska dock använda rätt metoder. Detta är en fråga för Säkerhetspolisen eller regeringen, och regeringen gör ingenting.

Fråga nr 6. HVB-hem

Anförande nr 64

Borgarrådet H e d i n (M): Ordförande! Jag tror att vi alla är överens om att vi behöver trygga och bra HVB-hem i Stockholm. Just nu ges dock sämsta möjliga förutsättningar för detta med hanteringen av det nya HVB-hem som ska öppna i Ekshagen. Utan dialog med närboende skapar man otrygghet och oro och ger riktigt dåliga förutsättningar för dem som ska flytta in. Detta är alltså ett boende som öppnar mitt i ett bostadsområde, i ett kollektivtrafikhärläge, där de unga som flyttar in riskerar att bli uppsökta av personer från sitt gamla umgänge.

Mina frågor blir: Vilka trygghetsskapande åtgärder i närområdet kommer de boende att märka av från start? Hur ser dialogen med polisen ut? Finns det någon tanke om ordningsvakter lokalt?

Anförande nr 65

Borgarrådet O j a n n e (S): Fru ordförande! Jag tycker att det är sorgligt att se Moderaternas populism i den här frågan, och hur man försöker skrämman lokalbefolkningen. Jag har sett hur du, Andréa, i sociala medier pratar om att vi försöker flytta ut gängkriminella för att bli grannar med barnfamiljer. Det är inte detta det handlar om. Det handlar om barn och unga med social problematik, som absolut kan vara på väg in i kriminalitet eller ha rört sig i fel kontext och behöver få vård och hjälp för att inte hamna i gängkriminalitet. Jag tror att du fultolkar med flit, för jag tror att du egentligen vet detta.

De argument som kommer handlar om att det här skulle vara dåligt för att det ligger nära kollektivtrafiken. Vad tror du att det här är för unga? Det här är 13–15-åringar som har skolplikt. De ska ta sig till sin skola varje dag. De ska ta sig till sina fritidsaktiviteter – till sitt hockeylag, sitt fotbollslag, sin curling eller vad de nu håller på med. Att det ligger nära kollektivtrafiken är en fördel, inte en nackdel.

Yttranden 2025-05-26

När vi placerar våra HVB-hem gör vi det med mycket stor noggrannhet. Det handlar om att se till att de inte ligger nära några drogsener eller i ett socialt utsatt område. Vi gör detta med stor noggrannhet och ser såklart till de konsekvenser det skulle kunna få för lokalsamhället.

Det är konstigt att Moderaterna vaknar till liv nu eftersom det har varit känt väldigt länge att detta ska göras. Jag tror att det i grund och botten handlar om att Andréa Hedin inte läst handlingarna och protokollet. Vi hade det här uppe i nämnden redan i januari, och nu kommer du och säger att det kommer som en blixtn från klar himmel. Jag tycker faktiskt att detta är lite av ett lågvattenmärke när det gäller hur man driver opposition.

Anförande nr 66

Borgarrådet H e d i n (M): Jag hörde inte om några trygghetsskapande åtgärder alls under de två minuterna – det gavs inte ett enda exempel. Att det här är unga som är på väg in i kriminalitet eller befinner sig i kriminalitet är inget jag har hittat på; det läser jag in i handlingarna.

Du får det att låta som att detta är någon form av förebyggande åtgärd. Det stämmer inte. När blev placeringar någon form av förebyggande arbete? Det finns ingen förälder i världen som har upplevelsen att det är förebyggande när vi omhändertar barn. Det är en av de mest långtgående åtgärder vi kan vidta socialpolitiskt. Det måste också socialborgarrådet hålla med om.

Jag undrar därför: Kommer alla att vara placerade enligt LVU, eller handlar det om någon annan placeringsform? Det låter så.

Anförande nr 67

Borgarrådet O j a n n e (S): Den frågan är väldigt lätt att svara på: Man kan vara placerad enligt socialtjänstlagen eller enligt LVU. Det finns två olika sätt man kan vara placerad på. Är det enligt socialtjänstlagen är det med samtycke, och är det enligt LVU är det med tvång. Detta tror jag att du också vet redan. Men det är bra att vi har rätt ut den frågan en gång till.

Om detta är förebyggande eller inte beror väl på ur vilket perspektiv man ser det. För någon som redan befinner sig i en social problematik kan det vara förebyggande på det sättet att du inte sugns in i gängkriminalitet. Om du har haft ett riskbruk eller rört dig i fel miljöer kan det absolut vara en förebyggande åtgärd att vara på ett HVB-hem, för att inte vara kvar i den närmiljö där de problemen har uppstått. Men det är klart att det inte är en förebyggande åtgärd när man placerar personer utan social problematik. Det finns ju redan en social problematik när placeringen kommer till stånd.

Yttranden 2025-05-26

Anförande nr 68

Borgarrådet H e d i n (M): I det här skedet har vi fått veta att det rör sig om åtta platser. Men vi kanske i dag kan få svar på vad som händer med det våningsplan som kommer att stå tomt så länge. Vad är planen för verksamheten där? Blir det ytterligare åtta platser?

Jag undrar också över den omläggning som nu görs i placeringspolitiken – att vi placerar unga från Stockholm med koppling till kriminalitet just i Stockholm. Kommer detta att ske i andra bostäder som har varit avsedda för nyanlända?

Anförande nr 69

Borgarrådet O j a n n e (S): Detta har Andréa Hedin missförstått. Att vi bygger HBV-hem i egen regi har inget att göra med orten. Det finns privata HBV-hem i Stockholm också. Om vi väljer att placera i egen regi handlar det mer om att ta tillbaka den demokratiska kontrollen över verksamheten – att se till att vi inte placerar hos bolag som har som främsta intresse att göra vinst på verksamheten eller hos bolag som drivs av gängkriminella eller som gängkriminella har infiltrerat. Det är detta som är syftet med att vi har startat HVB-hem i egen regi.

Man gör individuella bedömningar varje gång det ska placeras. Om det finns ett stort behov av att komma bort från Stockholm placerar vi i en annan kommun. Om det finns ett stort behov av att bara komma bort från närmiljön men samtidigt behålla kontakten med vården, till exempel – jag kanske går hos BUP – eller med skolan eller fritidsaktiviteten är en placering i Stockholm att föredra. Det kan ju finnas skyddsfaktorer som vi måste värna.

Fråga nr 7. Narkotikasök i skolor med hund

Anförande nr 70

L e i f S ö d e r s t r ö m (SD): Ordförande! Hej, Karin! Rubriken för den här frågan var egentligen: Vad är statusen för implementeringen av avropsmöjligheten för narkotikasök med hund på stadens skolor? Det har beslutats att pengar ska tilldelas. Hur går det? Jag har några frågor: Hur mycket pengar blev det till slut som allokerades för narkotikasök i skolorna? Hur många företag är kontrakterade för uppgiften? Hur många narkotikasök har hittills genomförts enligt det nya avtalet?

Anförande nr 71

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande och fullmäktige! Jag älskar när man har en liten övertro på min specialistkunskap, framför allt inom socialroteln; detta sorterar ju inte under finansrotelns ansvarsområde.

Jag kan bara övergripande svara att vi arbetar med narkotikasök med hund i stadens skolor. Under 2024 var det endast tre skolor som på eget initiativ genomförde

Yttranden 2025-05-26

narkotikasök med hund. Nu är målet att fler skolor som vill ska kunna erbjudas den möjligheten. Jag vill bara förklara för dem som kanske inte är helt insatta i denna fråga att det handlar om att vi har en upphandlad verksamhet med hundar som kan sniffa sig till narkotika. Detta görs utanför skoltid, och man behöver inte misstänka brott. Det handlar om att skolledningen själv känner att något kanske pågår efter skoltid eller i skolans lokaler som har kopplingar till narkotika. Då kan vi hjälpa till.

Sedan är det ändå självklart så att polisen måste komma till platsen och göra sedvanliga utredningar om man skulle hitta narkotika. Det kan inte kommunen ta hand om, men vi kan ändå hjälpa till med narkotikahund för att förenkla processen och agera, om detta är något man vill göra generellt eller för att skolledningen har snappat upp något. Frågan om exakt hur mycket får vi ställa till socialborgarrådet.

Anförande nr 72

L e i f S ö d e r s t r ö m (SD): Frågan var faktiskt ställd till skolborgarrådet från början, men hon är borta i dag. Men du kommer att få excellera på slutet.

I vilken omfattning har Stockholms skolpersonal, föräldrar och elever informerats om att narkotikasök med hund kan komma att ske i deras skolor? Finns det etablerade rutiner för hur skolor ska agera vid misstanke om att narkotikahantering förekommer i deras lokaliteter?

Anförande nr 73

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Som finansborgarråd här i staden tycker jag att det är väldigt bra att vi kompletterar polisens arbete och har möjlighet till narkotikasök med hund. Det handlar om att man inte behöver misstanke om brott – det är det som är själva grunden. Finns det misstanke om brott ska man kontakta polisen på en gång. Detta med hundarna är en kompletterande verksamhet.

Exakt vilka föräldrar som informerats om vad kan jag faktiskt inte svara på. Jag har själv barn i skolåldern. Infomentor utgör en klart positiv uppgradering jämfört med Skolplattformen, men den innebär att man informeras i överflöd. Jag kan inte ens själv som förälder svara på om jag har fått information eller inte, för det är ett informationsöverflöde utan dess like.

Anförande nr 74

L e i f S ö d e r s t r ö m (SD): I Sverigedemokraternas budget för 2025 reserverades 12,7 miljoner för trygghetssatsningar i skolorna och på stadens idrottsplatser. Men vi ser tyvärr inte motsvarande ambitionsnivå i majoritetens nuvarande satsningar, som är otillräckliga för att den drogfria skola som föräldrar och barn har rätt att kräva ska kunna förverkligas. Ambitionen måste höjas ordentligt och backas upp med ökade finansiella resurser, som inte bara täcker skolornas behov utan även idrottsanläggningars. Medierna har flerfaldigt rapporterat om att idrottsanläggningar används för rekrytering och narkotikahantering. Skolorna har ofta

Yttranden 2025-05-26

verksamhet där, så det finns ett uppenbart behov av att inkludera idrottsanläggningar i narkotikasöksverksamheten.

Så frågan är: Kommer ytterligare medel att tillföras i finansborgarrådets kommande budget för 2026?

Anförande nr 75

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande och fullmäktige! Det förebyggande arbetet är bredare och handlar inte bara om narkotikasök med hund, ordningsvakter eller kameraövervakning. Det förebyggande arbetet handlar om att våra barn och unga aldrig ska lockas eller luras in i gängkriminella miljöer, vilket i dag sker väldigt långt ned i åldrarna. Det finns exempel på hur tio- och elvaåringar lockats och lurats in i dessa miljöer.

Leif tar upp detta med idrottsplatser. Det känns förödande att få reda på att det infiltreras i fotbollsklubbar i försök att rekrytera ungdomar in i högerextrema miljöer. Vi gör allt vi kan för att stoppa alla sådana former av rekrytering.

Yttranden 2025-05-26

§ 15 Genomförandebeslut gällande projekt Underhållsplan med prioriterade åtgärder på Eriksdalsbadet, Eriksdalsbadet 1

Anförande nr 76

J o n a s   N a d d e b o   (C): Ordförande, fullmäktige! Det handlar om genomförandebeslutet gällande underhållsplanen för Eriksdalsbadet. I vänstermajoritetens Stockholm är simidrotten likt alla andra idrotter inte en prioritet. Denna gång handlar det om vår nationalarena för simidrott, Eriksdalsbadet, men det kunde lika gärna ha handlat om andra försenade och uppskjutna projekt, såsom Kampementsbadet, Husbybadet eller varför inte simanläggningen i Västertorp.

Det råder ingen tvekan om att Eriksdalsbadet står inför akuta renoveringsbehov, om vi vill att det ska fortsätta att fungera som Stockholms mest besökta simanläggning. Vi vet också att det handlar om extremt stora investeringssummor när det kommer till simhallar.

Ni i vänstermajoriteten är experter på att skjuta upp idrottsprojekt, men det här får inte bli ett jättedyrt lappa-och-laga-beslut som fördröjer och försvårar en mer långsiktig lösning för Eriksdalsbadet. Vi i Centerpartiet säger såklart ja till nödvändiga underhållsåtgärder, men vi kräver också att parallella utredningar om badets framtid drivs med full kraft. Besluten ska vara långsiktiga och hållbara och bygga på en helhetssyn, inte paniklösningar.

I beslutet står uttryckligen att förvaltningarna inför ärendet har informerat berörda verksamheter på anläggningen avseende underhållsplanens omfattning och påverkan, men detta är inte med sanningen överensstämmande. Simförbundet fick informationen en vecka före offentliggörandet, men de blev tillsagda att inte informera simföreningarna. Föreningarna fick informationen först när ärendet blev offentligt. Det är inte bara dålig förvaltning, utan det är också respektlöst mot de föreningar som verkar i lokalerna.

Ett projekt som innebär stängningar och driftstörningar och som påverkar tusentals barn, ungdomar och vuxna som tränar på badet måste bygga på dialog. Det är inte första gången som vi inte har en bra dialog med föreningslivet, utan ni försöker verkligen hålla dem utanför. Ni måste sluta att fatta beslut över huvudet på våra föreningar i era aktiva projekt.

Bifall till den gemensamma reservationen i kommunstyrelsen!

Anförande nr 77

M a r t i n   H a n s s o n   (MP): Ordförande! Jag uppfattar att Centerpartiet står bakom beslutet i sig, även om det inte riktigt lät så. Det är viktigt.

Det här är så långt ifrån ett panikbeslut som man bara kan komma. Det är egentligen väldigt positivt att vi nu ändå kan förlänga livstiden med cirka tio år till. Vi känner till

Yttranden 2025-05-26

bakgrunden – att badet byggdes med obefintliga tätskikt och att vi har behövt komma till en reinvestering eller rivning alldeles för tidigt – men nu kan vi ändå, tack och lov, sakta ned och förlänga livstiden lite till. Det är bra ekonomiskt att förlänga den, och det är bra klimatmässigt att vi kan göra det här lilla omtaget och verkligen förankra det så att vi landar i ett bra beslut. Jag hoppas verkligen att ni i Centerpartiet backar upp detta hela vägen.

Anförande nr 78

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande! Jag ska citera mig själv och säga det igen: Centerpartiet säger ja till nödvändiga underhållsåtgärder, men vi kräver parallella utredningar om badets långsiktiga framtid. Vi vet att det krävs stora investeringssummor även för att lappa och laga, och om detta gör att man bara skjuter på den riktigt stora ombyggnationen är vi illa ute.

Sedan är det faktiskt ganska beklagligt att vi driver igenom sådana här beslut utan att prata med föreningslivet och utan att informera dem på rätt sätt. Att de får dessa besked som en kalldusch tycker jag inte är en ansvarsfull politik. Det är självfallet bra att vi kan förlänga badets livslängd, men jag vet hur det kan bli – att man glömmer den stora framtidsplanen för Eriksdalsbadet. Den planen måste tas fram. Detta får vi inte glömma bort, och det är därför jag pekar på det. Vi är inte emot renoveringen.

Anförande nr 79

M a r i a - E l s a S a l v o (S): Ordförande! Jag tänkte i det här inlägget egentligen inte kommentera ärendet så mycket, Jonas, utan mer det du säger om kontakten och dialogen med föreningslivet. Jag tror inte att det finns något som vi har understrukt så mycket som det sedan vi tog över här. Det första jag fick höra i kontakt med föreningslivet när jag var nyvald var just att man kände att dialogen med staden var bristfällig. Vi har jobbat hårt för att stärka den.

I det här fallet hade jag själv kontakt med samtliga berörda föreningar som är verksamma på Eriksdalsbadet. Jag tog personligen kontakt med dem och informerade om det beslut som skulle tas och som berörde Eriksdalsbadet. Vår intention har hela tiden varit att ha en dialog med dem som berörs av förändringarna på Eriksdalsbadet för att kunna säkerställa att de får en så smidig period som möjligt med så lite påverkan på verksamheten som möjligt, för det är viktigt.

Anförande nr 80

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande! Det är spännande, Maria-Elsa, att du har en helt annan bild än de föreningar som vi har pratat med. Simförbundet fick informationen men blev tillsagda att inte informera bredare och föra den vidare till sina föreningar. Det är väldigt konstigt att de dubbla signalerna finns.

Varje gång jag träffar idrottslivet säger de till mig att diskussionen och samtalet med majoriteten har blivit sämre, att det är svårare att veta vad den vill och att det är svårare

Yttranden 2025-05-26

att ta del av budgeten och se vilka projekt som är prioriterade. De känner sig utestängda från information. De har alltså inte samma bild som du, men det är jättebra att du har en annan bild. Jag tycker att det är otroligt viktigt att vi hela tiden för en dialog med idrottslivet, så att vi kan engagera dem, och att vi inte försöker hålla dem utanför. Jag vill att de ska få informationen tidigt i processen.

Anförande nr 81

M a r i a - E l s a   S a l v o (S): Ordförande, fullmäktige! Med 1,5 miljoner besökare per år är Eriksdalsbadet en av Stockholms mest populära byggnader. Som ordförande i idrottsnämnden är jag otroligt stolt över detta, och såklart över den verksamhet som bedrivs i Eriksdalsbadet: livsavgörande insatser för att stärka simkunnigheten och minska antalet drunkningsolyckor, motionssim och föreningsglädje som blandas med vattenlek och prestigefulla internationella simtävlingar med svenska stjärnor som Sarah Sjöström.

Under en längre tid har verksamheten fått bedrivas i ett bad som inte lever upp till den standard som vi vill att allmänheten och simföreningslivet ska ha tillgång till. På grund av att anläggningen visade sig vara i sämre skick än väntat och på grund av de ökade byggkostnaderna i branschen fattade den rödgröna majoriteten förra året beslut om att pausa den planerade totalrenoveringen, för att i stället ta ett helhetsgrepp kring badet och titta på om det är renovering eller nybyggnation som är den bästa vägen framåt. I samband med det beslutet beslutade vi också att titta på om nationalarenan bör flyttas till en annan plats i staden.

I det ärende vi fattar beslut om i dag går vi vidare med de prioriterade åtgärder som behöver genomföras på Eriksdalsbadet för att det ska kunna hålla i ungefär tio år till. Beslutet är därmed ett led i att kunna bibehålla ett tillgängligt och välfungerande badhus på Södermalm.

Avslutningsvis vill jag poängtera vikten av att den här typen av insatser alltid görs i dialog med berörda föreningar. Med detta yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 82

J o n a s   N a d d e b o (C): Ordförande! Vi har lite olika bild, Maria-Elsa, av hur ni har kommunicerat informationen till föreningarna. Men låt oss släppa det, för det har vi redan debatterat.

Oavsett om vi lappar och lagar i tio år eller inte kommer Eriksdalsbadet inte att hålla för evigt. Ni sa att ni nu pausar planerna på en totalrenovering, men nationalarenan är inte optimal för stora tävlingar. Läktarkapaciteten är otillräcklig, och publikflödena fungerar dåligt. Därför, menar vi, måste vi på allvar planera för en ny, modern och funktionell nationalarena.

Yttranden 2025-05-26

Min förhoppning nu är att ni ska se till att detta lappande och lagande inte leder till att vi pausar de långsiktiga planerna, för jag vet hur lätt det är att tappa allt fokus och kraft. Kraften hos våra förvaltningar att klara av detta är begränsad. Vi får inte tappa fart långsiktigt när det gäller nationalarenan. Jag ber dig att ta ansvar för detta.

Anförande nr 83

M a r i a - E l s a S a l v o (S): Ordförande! Det beslut som fattades förra året om att pausa totalrenoveringen var ett beslut med sikte på långsiktighet, där vi tittar på tre möjliga utvägar, som jag precis nämnde. Det ena är att riva och bygga nytt. Det andra är att renovera så som det var tänkt, eventuellt. Det tredje alternativet är att titta på vilka funktioner som ska finnas kvar på Eriksdalsbadet och om vi bör hitta en annan placering för simningens nationalarena.

Jag menar att detta är ett beslut som verkligen präglas av eftertänksamhet och noggrannhet, som Martin var inne på. Vi har öppnat upp för tre potentiella alternativ, och vi planerar och utreder fortfarande de olika alternativen. Det är ett stort arbete. Nu fattar vi beslut om de åtgärder som är nödvändiga att besluta om nu för att kunna fortsätta att bedriva verksamhet i åtminstone tio år till.

Anförande nr 84

M a r t i n H a n s s o n (MP): Ordförande, fullmäktige, ledamöter och åhörare! Man kan säga att mycket vatten har hunnit rinna under Skanstullsbron under det flertal vändningar som det här ärendet har behövt ta, men jag tror att det är viktigt att komma ihåg att det har varit nödvändigt att göra alla dessa omtag. Detta är ett av de största investeringsbeslut eller reinvesteringsbeslut som vi fattar under det här decenniet, så det bör få ta sin tid.

Bakgrunden är, som flera av er känner till, att Eriksdalsbadet byggdes i slutet av 90-talet med en teknik som i efterhand visade sig vara mer eller mindre katastrofal. Man hade nästan inget tätskikt alls eller använde metoder för det som helt enkelt inte fungerade. Samma sak har drabbat Husbybadet, som också är ett ärende som vi behöver hantera.

Att vi nu kan förlänga livstiden med cirka tio år genom att lappa och laga är positivt. Ju längre det ursprungliga badet kan användas, desto rimligare blir det att den ursprungliga investeringen blev av, både ur ett klimatperspektiv och ur ett ekonomiskt perspektiv. Vi välkomnar därför förlängningen utifrån att vi gör den bedömningen och även utifrån att vi nu får tid att titta bredare på frågan och utreda hur badet bäst kan användas långsiktigt. Målet med omtaget är att kunna fatta ett välgrundat beslut om vilket alternativ som dels är mest kostnadseffektivt och bäst för klimatet, dels ger störst nytta för stockholmarna. Nu får vi mer tid att bereda det här.

Det är välkommet att oppositionen i stora delar står bakom detta och inte reserverar sig. Tyvärr verkar Kristdemokraterna ha hamnat fullständigt offside i den här frågan då de reserverar sig med hänvisning till kostnaderna. Det som Kristdemokraterna vill

Yttranden 2025-05-26

– att stressa fram en dyr investering utan att veta exakt vad den innebär – är allt annat än ekonomiskt försvarbart. Jag hoppas därför att även Kristdemokraterna tänker om och landar i samma insikt om detta som alla andra har.

Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 85

A n n a C e d e r s c h i ö l d (M): Fru ordförande! Vi moderater har inget annat förslag till beslut än det som ligger på bordet, men låt mig kort redogöra för vår syn i det här ärendet.

Vi har drivit på för en renovering av Eriksdalsbadet. För oss är det viktigt att Sveriges nationalarena för simidrott inte förfaller till obrukbarhet, vilket tyvärr har legat i farans riktning. Samtidigt har en upprustning dragit ut på tiden, och kostnaderna för en omfattande renovering har ökat snabbt. Givet att det nuvarande vänsterstyret redan lånar mer än 1 miljon kronor i timmen är det därför viktigt att varje investering granskas noga och vägs mot andra behov.

Värnandet av idrotten och en ekonomi i balans är två viktiga värden för oss moderater. Utan en sund ekonomi kommer nämligen stadens möjligheter att stötta idrotten att gå förlorade. Gällande Eriksdalsbadet menar vi att staden måste hålla sig till en ansvarsfull linje som innebär att man fortsätter med underhållsinsatser samtidigt som badets framtid utreds parallellt. Innan vi beslutar om större insatser, exempelvis en nybyggnation, behövs ett gediget underlag.

Slutligen vill jag understryka att Moderaterna värnar simidrotten. Om en diskussion om en ny arena för simidrotten kommer upp i den här salen kommer vår utgångspunkt att vara att arenan ska ligga nära idrotten. Vi kommer inte att acceptera att arenan placeras långt bort från simklubbarna av olika integrations- eller sammanhållningsskäl.

Anförande nr 86

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Ordförande! Det är ett väldigt högt tonläge i ett ärende där det föreligger framför allt särskilda uttalanden. Det är en intressant upplevelse.

Jag vill börja med att säga att Eriksdalsbadet är vår nationalarena. Det är en klenod för den svenska simidrotten, men det är också mycket mer. Det är föreningssim, det är simskola och det är barn som får vattenvana genom vattenplask i ansiktet. Det sätter också guldkant på sommarlovet för den som kanske inte har ett eget lantställe utan som verkligen ser fram emot att åka till äventyrsbadet eller utomhusdelen på Eriksdalsbadet. Det är viktigt för Stockholm, för idrotten och för Stockholms unga.

Jag vill bara påminna lite om vad det är vi diskuterar här. Anledningen till att vi fattar det här beslutet nu är det beslut som vi fattade för ett år sedan, det vill säga att göra ett

Yttranden 2025-05-26

omtag. I avvaktan på att vi fastställer en långsiktig linje för vad vi ska göra med Eriksdalsbadet ska vi underhålla. De två sakerna hänger ihop. Jag har hört flera debattörer säga att vi behöver underhålla men att vi också behöver en långsiktig plan. Ja, men det är ju det vi gör: Vi gör ett omtag för att få en långsiktig plan, och i avvaktan på det gör vi förstärkta underhållsåtgärder.

Jag vill bara påminna om att detta omtag inte bara handlar om Putins vedervärdiga intåg i Ukraina, konsekvenserna på världsmarknaden och byggpriser, utan det handlar faktiskt också om att det förslag om en totalupprustning som låg på bordet inte var tillräckligt bra. Vi hade ett läge där vi till en väldigt hög kostnad skulle få en ganska dålig produkt, om ni frågar mig. Det handlar om att läktarkapaciteten fortfarande hade varit alldeles för liten för elitsimningen, och det handlar om att personalutrymmena hade varit för dåliga. Det var alltför tydliga målkonflikter mellan allmänhet och elit.

Om man ska göra så stora investeringar och ta så stora grepp är det viktigt att vi får så mycket idrott som möjligt för pengarna. Det liggande förslaget var helt enkelt inte tillräckligt bra. Därför är det mest ansvarsfulla, för att verkligen ta ansvar för skattebetalarnas pengar, att titta på om det verkligen är det rimligaste alternativet innan vi fattar beslut om en så stor investering.

Vi tittar både på om vi ska fortsätta på spåret total upprustning, om vi ska jobba med det befintliga men till exempel flytta nationalarenan till en annan plats eller om vi ska riva och bygga nytt. Det är sådant som vi tar just nu ett helhetsgrepp om, utifrån idrottens och verksamhetens perspektiv, utifrån klimatperspektivet och utifrån ekonomi. Återigen: Det handlar om att hushålla med skattebetalarnas pengar och att inte rusa in i projekt som inte ger tillräckligt mycket idrott för pengarna. Vi tar ansvar för stadens ekonomi, både nu och framgent.

Det här är ett väldigt bra beslut, och det är roligt att alla, förutom Kristdemokraterna, ställer sig bakom det. Det kan man ha som påminnelse i debatten.

Anförande nr 87

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande! Jag ska förtydliga. Jag råkade hänvisa till en reservation som vi inte hade, utan vi har ett särskilt uttalande. Det är korrekt från Clara Lindbloms sida.

Jag älskar att det är Vänsterpartiet som säger att vi ska hushålla med skattemedlen. Jag uppskattar när ni är så kloka, men i ert fall blir ansvarstagande för stadens ekonomi att just idrotten får vänta på investeringar. Ni har ju skjutit upp och försenat Kampementsbadet, Husbybadet och simanläggningen i Västertorp, som hade kunnat vara nästan halvbyggd vid det här tillfället om ni inte hade stoppat våra planer.

Jag vill bara understryka detta: Gör nu planeringen tillsammans med idrotten! Jag hörde Claras kollega hos sossarna säga att ett alternativ är riva och bygga nytt. Det skulle innebära att vi får stå utan en nationalarena under en herrans massa år. Den

Yttranden 2025-05-26

linjen tror jag faktiskt inte att ni har stöd för hos föreningslivet. Använd nu de här åren för att planera något riktigt bra tillsammans med föreningslivet!

Anförande nr 88

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag tycker att det blir lite lustigt när oppositionen säger att vi har försenat Husbybadet. Mig veterligen fanns det, när vi tillträdde, inga beslut fattade om Husbybadet över huvud taget, utan de fattades av den här majoriteten. Att vi då skulle ha försenat något har jag väldigt svårt att se.

Vad gäller Eriksdalsbadet har vi lägst antal breddidrottsanläggningar per invånare i hela landet. Vi har ett otroligt stort behov av att bygga ut anläggningen. Det är därför vi har förstärkt idrottsinvesteringarna så pass mycket som vi har gjort.

Återigen: Innan vi fattar ett beslut av den här storleken kan vi inte bara titta på ett gammalt förslag som den förra majoriteten har lämnat efter sig och köra på det utan att fundera på om det är rimligt för idrotten, för simningen och för stockholmarna. Utifrån det perspektivet: Vi har ingen sedelpress i källaren. Vi kan inte gå vidare med ett projekt som inte håller måttet vare sig för idrotten eller för skattebetalarna. Detta är att agera seriöst och ansvarsfullt, och nu förstärker vi underhållet för att anläggningen ska hålla under tiden.

Anförande nr 89

Å s a N i l s s o n S ö d e r s t r ö m (L): Fru ordförande, kommunfullmäktigeledamöter! Liberalerna har inget annat förslag till beslut, men vi vill poängtera att Eriksdalsbadet inte är vilken anläggning som helst. Badet har över 1 miljon besökare per år, och det är en av Sveriges mest besökta byggnader.

Man kan inte nog understryka vikten av denna arena för stockholmarna generellt och för simidrotten specifikt. Därför tycker vi att det är allvarligt att dialogen med simidrotten har varit så bristfällig. Varken föreningar eller förbund har blivit informerade eller varit delaktiga, trots att Socialdemokraterna här i kväll vill ge sken av det. Det är oacceptabelt. Ett projekt i den här storleken kräver en tät och löpande dialog med dem som faktiskt använder anläggningen.

Utöver detta vill vi lyfta fram att stockholmarnas skattepengar måste användas ansvarsfullt. Vi måste undvika den här typen av förhastade och mycket kostsamma beslut. Vi behöver ett bättre underlag för olika alternativ, och de alternativen ska tas fram i dialog med dem som kommer att använda simhallarna.

Anförande nr 90

L o v i s a H e d i n (KD): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Eriksdalsbadet var det största och finaste i sitt slag när det invigdes 1999. Det skulle vara stort och rymma mer än en halv miljon besökare varje år. Det var Sveriges stora och fina nationalarena

Yttranden 2025-05-26

för simidrott, som utöver att användas som tävlingsarena också skulle ge rum för rekreation, motion och föreningsliv.

Det man inte visste redan vid invigningen var att det 25 år senare skulle användas av nästan tre gånger så många besökare. Mycket har hänt sedan invigningen. I dag är Eriksdalsbadet i väldigt dåligt skick. Med dagens mått mätt skedde byggnationen på ett oprofessionellt sätt då tätskikt saknas, bassänger läcker och pelare rasar samman. Det kan inte anses som något annat än ett totalt nederlag när det är så omfattande problem redan 25 år efter invigningen.

Efter flera vändor och ärenden har majoriteten nu landat i ett förslag med enbart kortsiktiga åtgärder. Konstruktionerna må vara skadade i grunden av väta och kloridgenomträngning, men trots detta har den rödgröna majoriteten varken gått vidare med en totalrenovering, som hade gett funktion under ytterligare 50 år, eller svarat på vår fråga om kostnaden för de olika kortsiktiga åtgärderna, som skulle ge en förlängd livslängd på 10 år. I stället för att ta något av de två alternativen har man valt en medelväg som inte leder någonstans. Man skjuter beslutet på framtiden.

Kristdemokraterna föreslår som alternativ att man i stället för kortsiktig lappning och lagning i ett decennium i stället tar ett helhetsgrepp. Till skillnad från vad Miljöpartiet och Vänsterpartiet verkar tro vill vi inte göra något förhastat, utan vi anser att det är hög tid att göra den oundvikliga ombyggnad som Eriksdalsbadet så desperat behöver.

Vi är helt oförstående till styrets beslut att inte vilja utreda de olika delarnas kostnader vidare i det kortsiktiga underhållsalternativ som man har tagit fram. Våga välja den ansvarsfulla vägen för dagens och framtidens stockholmare! Jag yrkar bifall till Kristdemokraternas reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 91

M a r t i n H a n s s o n (MP): Ordförande! Jag förstår fortfarande inte Kristdemokraternas resonemang, för dels får vi nu tid att göra fördjupade utredningar, dels har det visat sig att livstiden kan förlängas med ett decennium. Därmed får man en större nytta från den ursprungliga investeringen och även klimatnytta.

I allt detta finns nu verkligen möjligheter att titta noga på frågorna och inte stressa fram ett beslut som faktiskt inte längre behövs. Det är där det blir så svårt att förstå hur ni i Kristdemokraterna har landat i det. Ni tycker utifrån ett ekonomiskt, alltså någon form av kostnadsbesparande, perspektiv att man ska gå direkt på den stora, tunga investeringen, som inte behövs. Detta om något är väl att slösa bort medel i onödan. Det är den frågan som jag vill ställa till er.

Anförande nr 92

L o v i s a H e d i n (KD): Vi vill inte göra något förhastat, som jag var inne på. Vi vill se om man kan totalrenovera och göra det på ett smart sätt. Om man ska gå vidare så som ni vill, Martin, skulle vi vilja se kostnadsalternativen för de kortsiktiga

Yttranden 2025-05-26

lösningar som ni föreslår. Vi har efterfrågat detta både i fastighetsnämnden och på andra håll, men det har inte framkommit.

I brist på annan information tycker vi att vi ska gå vidare och göra det som stockholmarna behöver för framtiden.

Anförande nr 93

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Ordförande! Nu förstår jag lite bättre vad Kristdemokraternas invändningar handlar om. Jag tror att vi får ta ännu en vända i fastighetsnämnden så att alla förstår vad det är vi gör.

Det liggande förslaget från den förra majoriteten var att göra en totalupprustning. Inga andra alternativ än det presenterades för nämnden. Vi menar att en sådan totalupprustning först och främst skulle bli otroligt dyr, och den skulle heller inte ge speciellt mycket idrott för pengarna. Som jag sa tidigare skulle läktarkapaciteten vara för liten för en nationalarena, och personalutrymmena skulle fortfarande vara väldigt dåliga. Vi skulle också bli tvungna att ta bort stora delar av äventyrsbadet, men det hade fortfarande varit tydliga målkonflikter med elitsimningen.

Det totalupprustningsalternativ från den förra majoriteten som låg på bordet skulle inte ge tillräckligt mycket idrott för pengarna. Därför, Lovisa, fattade vi här i kommunfullmäktige beslut om ett omtag, det vill säga att vi ska utreda om det här verkligen är det rimligaste alternativet eller om det kanske finns andra sätt att lösa frågan som gör att vi både kan hushålla med skattebetalarnas pengar och få en bättre produkt för elitsimningen och för allmänheten.

Det som jag och föredragande borgarråd Jan Valeskog sa i april för ett år sedan var att vi, medan vi gör den stora utredning som nu pågår och som ska visa på de olika alternativen, också kommer att behöva förstärka underhållet under tiden, så att anläggningen håller. Det är denna andra bit i tvåstegsraketen som vi fattar beslut om i dag.

Vår lösning för Eriksdalsbadet är inte att lappa och laga, utan det vi gör nu är att förlänga livslängden så att vi kan göra en seriös och ordentlig utredning som tittar på både allmänhetens perspektiv, elitsimningen, föreningsidrotten och så vidare. För att Eriksdalsbadet inte ska krackelera fullständigt medan vi gör detta omtag måste vi förstärka underhållet. Det är det vi gör nu.

Det är alltså inte vår långsiktiga lösning för Eriksdalsbadet att vi ska lappa och laga, utan det pågår en utredning. Vi har haft detta uppe i fastighetsnämnden ett par gånger, och vi kommer att återkomma till fastighetsnämnden när det finns tydliga alternativ att presentera. Det här är alltså ett sätt att förlänga livslängden så att vi kan göra ett seriöst omtag.

Återigen: Med tanke på idrottens stora investeringsbehov, med tanke på hur byggkostnadsindex ser ut och med tanke på alla investeringar som vi behöver göra i

Yttranden 2025-05-26

VA, broar, bostäder och äldreomsorgen är det viktigt att vända på varje krona och verkligen ställa sig frågan: Hur får vi så stor nytta som möjligt för stockholmarna för varje investerad krona? Det är det vi gör nu.

Nej, lappa och laga för alltid ska vi inte göra. Vi ska fatta seriösa beslut, men under tiden ska vi förstärka underhållet. Det är det vi fattar beslut om i dag.

Anförande nr 94

J o n a s N a d d e b o (C): Då vill jag fråga: Är föreningsidrotten och Simförbundet med i utredningen? Får de verkligen tycka till om de olika alternativen? Du behöver bara svara ja eller nej, Clara. Är de med när ni gör den långsiktiga utredningen? Det är viktigt att vi inte glömmer bort det perspektivet och de behov som både en nationalarena och föreningsidrotten har. Svara mig bara nu! Är Simförbundet och föreningarna redan med i utredningen, ja eller nej?

Anförande nr 95

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag har träffat Simförbundet nationellt i egenskap av gruppleddare för Vänsterpartiet, och jag har träffat Simförbundet här i Stockholm flera gånger i egenskap av gruppleddare för Vänsterpartiet. Det är idrottsförvaltningen och idrottsroteln som ansvarar för dialogen med föreningarna, men precis som vi hörde från idrottsnämndens ordförande har man haft en dialog även från deras sida. Jag träffar Simförbundet och de andra idrottsförbunden löpande som gruppleddare, för det är på den nivån de vill ha dialogen. Vi kommer att fortsätta att samråda.

Jag har, precis som Maria-Elsa, i alla möjliga sammanhang tryckt på att de måste vara med hela vägen. Om de upplever att de inte är med får de gärna föra fram det direkt till oss i alla de dialoger som jag, Karin, Jan, Maria-Elsa och Miljöpartiet har med dem så ska vi se till att få med dem. Det är inte konstigare än så.

Yttranden 2025-05-26

§ 16 Genomförandebeslut gällande projekt Upprustning och ombyggnad av Brännkyrkahallen, del av Herbariet 2

Anförande nr 96

M a r i a - E l s a S a l v o (S): Ordförande! Kort efter valet 2022 kunde vi i den rödgröna majoriteten gladeligen meddela stockholmarna att det nu var säljstopp på våra idrottshallar i Stockholm. Stockholms idrottshallar och simhallar ska vara till gagn för stockholmarna och idrottsrörelsen.

Genom det beslut som vi fattar i kväll räddas Brännkyrkahallen slutgiltigt från den utförsäljning som det borgerliga styret ville genomföra. I stället kommer staden att renovera hallen. Det är viktigt. Om vi menar allvar med att idrotten har en betydande roll för att stärka folkhälsan, demokratin och tryggheten måste vi vara villiga att prioritera och investera i våra idrottsfastigheter.

Som politiker bär vi det yttersta ansvaret för att hantera skattebetalarnas pengar på ett bra och klokt sätt. Att överlåta notan för själva investeringen till privata aktörer kan vid första anblicken verka bra, men de OPS-upplägg som de borgerliga ägnade sig åt skulle de facto innebära större kostnader för kommunen, för stockholmarna och i slutändan för alla idrottande barn, detta i form av decennielånga hyresavtal där risker, räntor och avkastningar täcks in på bekostnad av idrottens drift och verksamhetsstöd, det vill säga mindre pengar till matchställ, nya bandyklubbor och pingisracket och färre ungar som kan åka iväg på sin första kupp. Nej, det rödgröna styret väljer att gå en annan väg – en väg där idrottens pengar går till just idrotten, inte till privata vinster.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 97

M a r t i n H a n s s o n (MP): Fullmäktige, ledamöter och åhörare! Även detta ärende har som vi alla vet pågått rätt länge, och det har krävt en hel del knepiga avvägningar. Det ska sägas, men jag tycker att det är viktigt att vi har kommit till ett beslut nu, om än något försenat. Helst hade vi velat landa i detta betydligt tidigare, även om hallen såklart har kunnat klara det här.

Det är viktigt att vi prioriterar medel nu för att kunna bygga ut hallen eller framför allt renovera den. Den kommer att anpassas till basket, framför allt, men även gymnastik, kampsport och skytte. Hallen har ett stort kulturhistoriskt värde, och det är viktigt att det nu bevaras och värnas.

Inom ramen för projektet kommer vi att få fram läktare till basketen som motsvarar ungefär 500 platser. Det kommer att medföra att vi kan ha tävlingar också för basketen, vilket är bra. Gymnastiken får förbättrade förutsättningar genom bland annat nya hissanordningar till mattor. Kampsporten kommer att få större ytor generellt. Vi kommer att se över entrén, och det kommer att bli en ny kafédél.

Yttranden 2025-05-26

Tillgängligheten har varit undermålig i hallen, men den kommer nu att säkerställas så att hallen blir fullt tillgänglig. Det är viktigt. Vi kommer också att sträva efter att hallen ska uppfylla Miljöbyggnad Silver när den är klar. Det innebär bland annat att det blir solcellspaneler på taket, som sig bör och som det alltid är i fastigheter numera vid större reinvesteringar och investeringar. Vi kommer såklart också att genomföra en hel del energibesparande materialåtgärder.

Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 98

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Ordförande! Jag vill, precis som föregående talare, lyfta upp den stora vinsten för idrotten i det här ärendet. Det blir större läktare, basket på tävlingsnivå och bättre förutsättningar för gymnastik och kampsport. Det är otroligt roligt och bra att vi kommer igång med upprustningen.

Det handlar som sagt om de tekniska installationerna. Det mesta i fastigheten är uttjänt när det gäller el, ventilation, avlopp och så vidare. Vi gör också anläggningen mer tillgänglig för personer med funktionsvariation. Det blir bättre arbetsmiljö för personalen, bättre brandskydd samt solceller som bidrar till en bättre driftsekonomi. Det här är alltså ett väldigt bra ärende.

Det jag skulle vilja tillägga handlar om det Maria-Elsa var inne på. Jag önskar att vi kunde slippa de tvära kasten när det handlar om synen på att äga eller hyra in sig. Vi hade utredningar med tekniska besiktningar av fastigheten redan 2017–2018, och när det blev majoritetsskifte fattades först ett inriktningsbeslut 2019 om att staden ska äga fastigheten och att vi därmed också ska ta ansvar för upprustningen. År 2021 ändrade sig plötsligt den förra majoriteten och sa nej och att vi ska sälja och hyra in oss i stället.

Sedan 2023 är vi tillbaka i att det finns en poäng med att äga fastigheten, om man har för avsikt att vara länge där. All erfarenhet visar att det är mer lönsamt och klokt rent ekonomiskt att äga fastigheten och inte hyra in sig hos ett privat företag. På så sätt får man så mycket idrott som möjligt för pengarna i stället för att sitta och betala för risk och avkastning för ett privat bolag helt i onödan.

Om vi hade hållit oss till den linje som gällde i början av den förra mandatperioden hade vi kommit mycket längre. Det är tråkigt att det har tagit så lång tid, men nu är vi här. Det är en bra upprustning där vi förbättrar förutsättningarna för viktiga idrotter med stora behov. Och vi får som sagt en mycket mer modern, tillgänglig och klimatsmart fastighet.

Bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 99

B j ö r n L j u n g (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Nu hade jag inte tänkt att göra det här till en debatt om privat eller offentligt finansierad

Yttranden 2025-05-26

idrottsanläggning. Jag tänkte skärskåda det ärende som vi nu har framför oss, inte tidigare fattade beslut.

Det vi kan konstatera är att ni i majoriteten talar väldigt tyst om det faktum att det finns två anläggningar för bowlingsportens elitbehov i Stockholm: Brännkyrkahallen och Åkeshovshallen. Det är de två som finns. Sedan råkar min egen klubb, Sundbybergs IK, vara världsmästare i bowling sedan många år tillbaka. Det är världens bästa bowlingklubb, men nu är det Stockholm vi pratar om här.

Det är lite bekymmersamt när det påstås att man kan skippa den restaurangdel som finns i Brännkyrkahallen därför att där egentligen bara finns ett litet fik och ett pentry, men det stämmer ju inte heller. Jag försöker i alla fall, även om jag vet att jag gör misstag. Jag brukar be om ursäkt för dem också och hålla mig till fakta i så viktiga sammanhang som kommunfullmäktige.

Det är lite bekymmersamt. Vi har haft kontakt med de 15 verksamma elitidrottsföreningarna i Brännkyrka och kan konstatera att de inte är nöjda med beslutet, tvärtom. Eller det kanske inte är 15 – det kan stå fel i underlaget. Restaurangverksamheten behövs; det råder det ingen tvekan om.

Något som vi är dåliga på i Stockholm är att kombinera kommersiella verksamheter med ideella. Vi behöver fler restauranger, fik och liknande av avancerad art precis i anslutning till våra idrottsanläggningar, stränder och parker. Därför blir jag jätteförvånad när vi kan konstatera att restaurangdelen och den viktiga elitdelen för bowlingverksamheten försvinner vid upprustningen.

Bifall till vår reservation i kommunstyrelsen!

Anförande nr 100

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande, fullmäktige och stockholmare! Brännkyrkahallen är en av få idrottsanläggningar i Stockholm som faktiskt håller måttet för elitidrott. Renoveringen av hallen är en långsiktig och viktig investering för Stockholmsidrotten. Den är också extra efterlängtd efter som vänstermajoriteten valde att försena upprustningen.

Samtidigt som det råder akut brist på idrottsanläggningar och föreningarna skriker efter fler träningstider beskriver ni i majoriteten det som en framgång och en räddning att Brännkyrkahallen stoppades från att privatiseras under föregående mandatperiod. Det är ganska intressant att försöka förstå hur ni kan skryta med att ni har avbrutit en privat investerare som hade kunnat vara med och investera i en idrottsanläggning samtidigt som ni aldrig nämner vad detta ledde till, nämligen att projekt skjuts på framtiden eller rent av stoppas, att föreningarna inte har någonstans att träna och att färre barn och unga inte kan idrotta.

Ärendet är redan försenat, och när det väl rör sig framåt använder ni det utrymme ni har till att skryta om att ni en gång för alla har stoppat ett alternativ som kunde ha

Yttranden 2025-05-26

genomförts. Det är ganska märkligt, för det var inte länge sedan Anders Österberg, eller om det var Karin Wanngård, var ute och var så stolt över de privata hallar som byggdes vid Brännkyrkagymnasiet. När något blev klart och vi tillförde lokaler var det helt okej att vara jublande glad och klippa band.

Huruvida privata projekt blir dyrare eller inte handlar faktiskt om hur man förhandlar och vilka avtal man tecknar. Det finns en massa parametrar som ni glömmer bort: Vad kostar det att inte satsa på idrott? Vad får våra barn och unga för folkhälsa? Det går inte att underskatta dessa viktiga investeringar, som vi vill göra också med andra aktörer.

Vi hör från idrotten att det finns en oro hos majoriteten över att driftskostnaderna ökar. Det är väl klart att de ökar om man ska bygga fler idrottsanläggningar. Idrottsnämnden kommer att få ökade driftskostnader om vi har ambitionen att fler barn ska få idrotta. Så enkelt är det. Det kommer att kosta mer när fler idrottsytor kommer till.

Om vi hade fortsatt med de privata initiativen med flera aktörer och med rätt skrivna avtal hade projektet varit igång, så jag tycker verkligen att det är lite underligt att ni väljer att fokusera just på varför ni har valt att försena projektet i stället för att se till att det blir gjort.

Bifall till den gemensamma reservation som vi har tillsammans med Liberalerna i kommunstyrelsen!

Anförande nr 101

M a r i a - E l s a S a l v o (S): Ordförande! Det var ju faktiskt en ren försäljning av en kommunal idrottshall som ni ville gå fram med, Jonas, därför att ni inte ville göra den investering som krävdes för att rusta upp hallen. Vi stoppade det beslutet, som vi lovade i valrörelsen. Vi gjorde det direkt efter att vi vann valet 2022. Sedan tog vi ett reviderat inriktnings- och genomförandebeslut i oktober 2024. Vi har alltså inte försenat någonting.

Vi har ingenting emot att man vill bidra till att mer idrott kommer till Stockholm, oavsett om man är privat eller inte. Det vi har vänt oss emot är den ansvarslösa finansieringsmodell som ni har experimenterat med i Stockholm och där pengar tas från idrotten för att betala vinster till privata företag.

Min fråga till Naddebo är: Vilka projekt skulle ni vilja privatisera härnäst om ni fick chansen? Vad tänker ni dra ned på? Är det medlemsaktivitetsstödet? Är det stödet till ledare?

Anförande nr 102

J o n a s N a d d e b o (C): Det är så otroligt okunnigt. I förra anförandet pratade du om OPS-projekt, Maria- Elsa. Det är både felaktigt och okunnigt. Att bygga ifatt och bygga i takt är otroligt viktigt. Vi höjde investeringsramarna, som var historiskt höga

Yttranden 2025-05-26

under vår tid. Vi sa också att vi inte kommer att klara av det. Det är inte bara pengarna som saknas, utan idrottsförvaltningen och fastighetskontoret kan inte jobba med flera projekt samtidigt. Det är just därför era projekt försenas, därför att man inte klarar av den mängd projekt som vi egentligen skulle behöva i den här staden.

Jag tycker att det ska göras kloka val av både aktörer och avtal så att kostnaderna inte skenar iväg. Det går att göra sådana lösningar. Vi har sådana exempel, men vi hann inte göra klart detta. För er var det viktigare att ideologiskt försena projektet snarare än att få fler idrottsytor för barn och unga.

Anförande nr 103

L e i f S ö d e r s t r ö m (SD): Ordförande! Vi tycker att det är jättebra att bygget blir av i alla fall, så vi kommer inte att tvista om det. Det är dock väldigt tråkigt att bowlingbanan och restaurangen försvinner. Det finns inte många sådana anläggningar i Stockholm. Det finns en i Åkeshov, där jag var ofta när jag bodde i Hässelby. Även i Jakobsberg fanns det en bowlinghall som jag ofta var i då. Det finns som sagt inte så många, så det är tråkigt att den tas bort. Bowling passar för både äldre och unga, och det blir en bra social samvaro. Det är alltså trist, men det är bra att renoveringen blir av.

Jag yrkar bifall till vår reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 104

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Ordförande! Jag tänkte först beröra det här med restaurangen och bowlingen. Personligen är jag fruktansvärt dålig på bowling. Även om min självbild säger att jag borde vara bra är jag verkligen inte det.

Det blir alltid en sammantagen bedömning av hur en yta ska användas på bästa sätt. Å ena sidan måste vi titta på idrottens samlade behov av olika ytor, vad som är prioriterat ur ett stadsövergripande perspektiv och vilken typ av sporter som har allra störst behov av yta i just det området. I det här fallet är det kampsporten som får ta större plats, till exempel.

Å andra sidan måste vi titta på vad som bär sig. Bär sig till exempel bowlingen och restaurangen? På den punkten var det tyvärr lite svajigt. Jag vet att vissa föreningar hade önskat att det skulle finnas en kommersiell restaurang på den här ytan. Återigen måste olika intressen ställas mot varandra. Finns det bättre nytta av ytan om man gör på något annat sätt?

Sedan är det inte säkert att en kommersiell restaurang faktiskt skulle bära sig på platsen bara för att man önskar att det ska finnas en där. Det handlar ju om kundunderlag. Det kanske går just när det är större kupper och matcher, men den ska ju hålla igång däremellan också. Sammantaget har jag förstått det som att framför allt idrottsförvaltningen i dialog med fastighetskontoret har gjort en bedömning när det

Yttranden 2025-05-26

gäller den här ytan. Bowling och restaurang är kul och bra, men just här blev nyttan större för kampsporten.

När det gäller att vi skulle försena av ideologiska skäl vill jag bara återigen påminna om att det år 2019, under den förra mandatperioden, var den nya majoritetens inriktning att staden skulle fortsätta att äga och att vi skulle upprusta. Sedan svängde man 2021. Svängningar försenar – så är det. Det är därför jag menar att vi borde hålla en linje när det gäller vad som är mest ansvarsfullt och rationellt för skattebetalarna på både kort och lång sikt.

Jag vet inte hur människor här bor – om det är i villa eller i bostadsrätt – men jag tror inte att ni själva, om er bostadsrättsförening står inför ett stambyte, skulle gå till er styrelse och säga: ”Hej, vi ska göra en stor upprustning. Kan jag få sälja min bostadsrätt, och så kanske jag kan få hyra in mig i den sedan? Den där kostnaden för stambyte är lite jobbig.”

Så funkar det ju inte. Man skulle inte sälja sin kåk om den behöver rustas upp för att sedan hyra in sig i den. Likadant är det här. Rent långsiktigt visar alla typer av analyser att vi som kommun och skattebetalarna tjänar på att äga, om vi ska vara i fastigheten långsiktigt. Idrotten är ett långsiktigt åtagande, och därför är det bäst för stockholmarna och för idrotten att vi tar ansvar, äger, upprustar och förvaltar våra egna idrottsanläggningar.

Anförande nr 105

B j ö r n L j u n g (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag tänker inte trötta fullmäktige med en ideologisk diskussion, inte ens en diskussion som gäller ekonomi och finansiering av olika saker och vad som är ideologi och vad som är verklig ekonomi.

Jag tänker bara ställa en fråga. Jag hade alltså rätt i mitt antagande att det inte handlar om ett litet fik och ett pentry här. Du använder själv uttrycket restaurang, Clara. Det betyder att det är fel i underlagen. Ni tillstår alltså att det handlar om en restaurang, inte bara ett litet fik och ett pentry – är det så, borgarrådet?

Anförande nr 106

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Det jag refererade till var att jag vet att en minst en elitförening hade velat ha en kommersiell restaurang på platsen. De tänker alltså att man ska ha en storskalig restaurang och att det är viktigt för elitverksamheten, men med tanke på hur kundunderlaget ser ut tror kontoren inte att man kan drifta en sådan anläggning långsiktigt.

Sedan har jag personligen inte varit på plats nere i bowlinghallen. Jag brukar gå till några av de andra bowlingställen som finns, i Åkeshov och vid Gullmarsplan. I Högdalen finns också en bra bowling för den som har fallenhet för det. Poängen är helt enkelt att matserveringen eller vad man nu väljer att kalla det har haft svårt med

Yttranden 2025-05-26

bärligheten, såvitt jag förstår. Om man definitionsmässigt ska kalla det för ett kafé eller en restaurang är jag inte rätt person att svara på. Bedömningen är dock att det inte finns underlag för det som elitverksamheten önskar, nämligen en kommersiell och större restaurangverksamhet.

Anförande nr 107

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande, fullmäktige och åhörare! I debatten om Eriksdalsbadet var jag uppe i talarstolen och kritiserade den bristande dialogen med föreningslivet, och jag kommer att behöva göra det även i detta ärende.

Vi hörde i ordväxlingen här att restaurangen inte kommer att få vara kvar. De verkamma föreningarna i Brännkyrkahallen har pekat på vikten av att restaurangen och de sociala ytorna får vara kvar. Det handlar inte bara om deras ekonomi utan om att de ska kunna genomföra arrangemang som cuper och turneringar. Det är en förutsättning för att elitverksamheten ska kunna utvecklas. Det här är något som vi i staden behöver bli bättre på.

Som jag sa inledningsvis är Brännkyrkahallen en hall där vi kan ha både breddverksamhet och elitverksamhet. Det är därför vi måste ta in alla perspektiv som är avgörande för att vi ska kunna få till detta.

Jag hade accepterat det om man inte bara hade haft argumentet att kontoren pekar på att vi inte kan ha kvar restaurangen. Om man också hade sagt i talarstolen att föreningarna menar att de inte har någon stor nytta av restaurangen hade vi kunnat klara oss utan den. Jag tycker att det är synd att man återigen inte lyssnar på föreningarna och tar om hand deras input i de här frågorna, framför allt med tanke på att vi har ett så stort behov av arenor som klarar av elitidrott. Det blir en sämre produkt, och jag tycker att det är synd att man inte klarar av detta.

Anförande nr 108

M a r i a - E l s a S a l v o (S): Ordförande! Jag tänkte börja med att upprepa vad Clara Lindblom svarade tidigare angående kaféverksamheten. Det kafé som kommer att finnas i hallen efter renoveringen blir faktiskt större än det som fanns tidigare. Sedan vet jag att Djurgården vill ha ett kommersiellt fik i hallen, men precis som Clara var inne på har man gjort bedömningen att det inte finns tillräckligt stort underlag för att driva ett kommersiellt fik på den här platsen. Det finns inte så mycket att göra åt det. Renoveringen sker inom befintlig byggnadsvolym. Det är svårt att tillskapa nya utrymmen för att skapa ytterligare utrymme. Den typ av större fik som efterfrågas är något som oftast finns i våra större anläggningar.

Sedan tänkte jag komma tillbaka till det som vi diskuterade med dig, Jonas, när det gäller de privata lösningarna. Du sa ju själv att det här är en hall som är extremt viktig för idrotten och som har mycket speciella förutsättningar för idrotten i Stockholm. Då borde ni ju glädjas åt att vi i staden nu kommer att ha fortsatt rådighet över anläggningen.

Yttranden 2025-05-26

Jag tycker inte att vi ska låta idrottens framtid hänga på en potentiellt dålig förhandling, där det dessutom ska vara en affär för den aktör som kommer in. Det låter ibland på er som att det finns välgörenhetsföretag som bara kastar pengar runt omkring sig, men det handlar ju om att de ska få lönsamhet. De behöver få täckning för de risker de tar när de går in med stora investeringar. Det här ser vi inte bara i Stockholm utan i kommuner runt om i hela landet. Det är därför man backar på den typen av finansieringsupplägg i hela Kommunsverige; man vill inte ha OPS därför att det är en dålig affär för kommunen. Det blir en högre kostnad i längden när man måste räkna in risker, räntor och alla vinster som företagen behöver göra.

Jag menar att man faktiskt inte behöver välja bort något här. Vi behöver inte välja bort hallarna, utan i kväll fattar vi beslut om att göra upprustningen. Vi prioriterar barn och unga i Stockholm när vi gör upprustningen av Brännkyrkahallen. Samtidigt höjer vi medlemsaktivitetsstödet med 15 procent. Det är den första höjningen på sex år. Det var vi som höjde den senast också, ska jag säga. Samtidigt har vi satsat miljoner på att tillgängliggöra fler skolidrottshallar här i staden och fördubblat investeringsnivån när det kommer till nya anläggningar i Stockholm.

Jag menar att kapaciteten och den politiska viljan är uppenbar. Den finns här, och vi har levererat.

Anförande nr 109

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande! I den politiska och ideologiska stratosfär som du befinner dig i, Maria-Elsa, lyssnar du definitivt inte. Hur gick det när ni lade fram er budget? Du säger att det går att göra allting i egen regi och att pengarna räcker till precis allt, men i er budget sköt ni upp idrottsinvesteringar på 1,3 miljarder.

Idrottsstockholm bara står där och undrar vad som händer. Levererar de inte sin fantastiska idrottsmiljard? Vad är det för pengar de skjuter upp? ”Ja, det är enskilda projekt som kommer att skjutas på, men det ska vi lösa.” Friidrotten har väntat på sitt projekt i 20 år, och de är inte så glada över att projekten skjuts fram, över tidshorisonterna så att de inte syns i budgeten. 1,3 miljarder var ni tvungna att skjuta upp, och när ni gjorde det sa ni: ”Vi måste ta ansvar för ekonomin, och vi måste ta ansvar för låneutvecklingen så att vi får ihop det här.”

Om vi hade fått göra detta hade vi kunnat prioritera att få fram fler idrottsanläggningar snabbare än vad ni har gjort.

Anförande nr 110

M a r i a - E l s a S a l v o (S): Ordförande! Som vi har sagt förut är det alltså två projekt som vi politiskt har skjutit upp tidsplanerna för, nämligen Bällsta och Årstafältet. I fallet Bällsta är det av förklarliga skäl – det finns en flygplats där det knappt går några flyg och där staden årligen subventionerar en flygtrafik som inte finns. Detta har drivit upp kostnaderna kring all stadsutveckling i Bromma, skulle jag nästan säga. Även på Årstafältet handlar det om större stadsutvecklingsprojekt där

Yttranden 2025-05-26

kostnaderna har dragit i väg, och där tar vi ansvar. Den dialogen tog jag direkt med de berörda idrotterna.

Det jag möter när jag är ute och träffar idrotten, vilket jag gör varje vecka, är att man är otroligt tacksam över de satsningar som man gör här i staden, till exempel att vi har höjt medlemsaktivitetsstödet med 15 procent, vilket är det viktigaste stödet som föreningarna grundar sin verksamhet på – det som går till ny utrustning och till att skicka unga på cuper. Det stödet har vi höjt; det gjorde inte ni. Vi har även öppnat upp skolidrottshallarna.

Yttranden 2025-05-26

§ 17 Avgift enligt alkohollagen samt försäljningstider för gårdsförsäljning

Anförande nr 111

Borgarrådet O j a n n e (S): Ordförande! Det här är en fråga som vi har debatterat i både tv, radio och tidningar. Även på det senaste fullmäktige hade vi den här debatten, och nu kör vi den en sista gång – the final countdown!

Alkoholpolitiken är i grunden en socialpolitisk fråga. Vår strikta alkoholpolitik handlar om att se till att barn och unga växer upp under trygga villkor, att antalet hem där det förekommer våld ska minska och att missbrukare ska få en ärlig chans. Därför har vi landat i att vi kommer att gå på Systembolagets öppettider gällande gårdsförsäljningen. Vi ska också ta ut en avgift baserad på självkostnadsprincipen för den som ansöker om gårdsförsäljning, vilket handlar om 10 000 kronor för en ny aktör och 5 000 kronor för någon som redan har serveringstillstånd.

Med det sagt yrkar jag bifall till kommunstyrelsen förslag till beslut.

Anförande nr 112

Borgarrådet H e d i n (M): Ordförande! I-or i *Nalle Puh*, Grinchen i *Julen är stulen*, fröken Prysselius i *Pippi Långstrump* och Alexander Ojanne i Stockholms stad – karaktärer som på olika sätt väljer det tråkiga för sig själva och för andra, som väljer förmynderi när andra väljer tilltro och modernisering.

Stockholm är en stad i världsklass, och för att fortsätta vara det behöver vi stärka vår position som en attraktiv plats att leva, arbeta och besöka. Då behöver vi också utveckla vår syn på företagande och på mat- och dryckeskultur. Ett viktigt steg i den inriktningen är att omfamna gårdsförsäljning av alkoholhaltiga drycker och att Stockholms stad aktivt främjar generösa öppettider för aktuella verksamheter.

Låt mig säga det uppenbara: Gårdsförsäljning är inte bara en fråga om tillgång till lokalproducerat öl, vin och, utan det är också en fråga om näringslivsutveckling och besöksnäring. Det finns i dag småskaliga producenter i Stockholmsregionen, exempelvis flera hantverksbryggerier. De här företagen driver innovation, skapar arbetstillfällen och bidrar till ett mer lokalt näringsliv. Genom att tillåta gårdsförsäljning med generösa öppettider skulle vi kunna ge dessa entreprenörer bättre förutsättningar att växa, ta emot besökare och etablera Stockholm som en starkare destination för mat och dryck. Det är inte bara bra för producenterna utan även för Stockholms attraktivitet. Turister efterfrågar lokala upplevelser, och de vill kunna besöka ett bryggeri i Hammarby Sjöstad en lördagseftermiddag. Med ett annat beslut skulle vi kunna ge dem bättre möjligheter.

Naturligtvis ska gårdsförsäljning ske med ansvar. Vi ska ha ordning och reda, men det ska också vara möjligt och lönsamt att driva ett mikrobryggeri i vår stad. Låt oss därför inte ta så mycket intryck av Grinchen och Prussiluskan, utan låt oss stå upp för de små producenterna, för turismen och för jobben!

Yttranden 2025-05-26

Bifall till vår reservation i kommunstyrelsen!

Anförande nr 113

K r i s t i n J a c o b s s o n (C): Ordförande! Har någonting som kunde ha blivit så bra någonsin blivit så urvattnat och dåligt som när gårdsförsäljningen nu införs i Sverige? Inte nog med att Tidöregeringen lägger en enorm hämsko på gårdsförsäljningsreformen genom att kräva att den som vill köpa en flaska vin först ska lyssna på en varaktig föreläsning om alkoholens skadeverkningar, göra reformen tidsbegränsad så att det därmed blir en chansning att investera för den företagare som vill sälja på sin gård och även sänka och begränsa hur mycket gårdsbutiken eller bryggeriet ens får producera för att kunna sälja; man kan dessutom alltid lita på att en socialdemokrat gör någonting dåligt ännu sämre. Det är knappt man tror att det är sant.

Ordförande! Mot bakgrund av de restriktioner som redan finns i Tidöregeringens grundförslag tycker jag att det är extra olyckligt att vänsterstyret i Stockholm nu vill utöka restriktionerna ännu mer. Faktum är att alla de tidsrestriktioner som nu införs i Stockholm, det vill säga att man har stängt när vanligt folk har ledigt och kan gå till en gårdsbutik, sätter rejäla käppar i hjulen för reformen som helhet och för de småföretagare i Stockholm som bedriver småskalig och hantverksmässig alkoholproduktion.

Med Tidöregeringens grundrestriktioner och vänsterstyrets ytterligare lager av frihetsbegränsningar riskerar gårdsförsäljningen nu att inte alls komma till, vilket vore ett bakslag för den lokala företagsamheten och den lokala turismen. Kort och gott: Det är svårt att vara frihetlig när socialister och konservativa krokar arm!

Bifall till Centerpartiets reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 114

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Ordförande! Jag vill börja med att yrka bifall till Liberalernas och Moderaternas gemensamma reservation i kommunstyrelsen.

Låt mig börja med att säga att det inte finns någon tvekan om att alkoholpolitiken i första hand ska vara en socialpolitisk fråga. Det är fortfarande så att alkoholen är vårt största missbruksproblem sett till volym, och det är också en viktig faktor vid många olyckor, våld i hemmet och annan problematik. I just det här fallet är det dock så att utredningen, som är väldigt gedigen, har tittat på vilka eventuella skador en gårdsförsäljningsreform skulle kunna medföra. Sweco har gjort en prognos som visar att alla skador ligger inom normalvariationen för exempelvis dödsfall per år, det vill säga skadorna är inte mätbara.

Då hamnar frågan i ett lite annat ljus. Det här är trots allt också ett hantverk, något som flera har varit inne på, och en fråga som många människor som bland annat ägnar sig åt dryckeskultur är intresserade av. Som liberaler tycker vi att det är självklart att möjligheten då ska finnas att ägna sig åt ett sådant intresse.

Yttranden 2025-05-26

Som socialborgarrådet redogjorde för kommer det att medföra en avgift för att gå på själva arrangemanget, vilket också kommer att ta en hel del tid. Det är dessutom så att dessa drycker som tillverkas på ett hantverksmässigt sätt inte direkt är billiga. Risken för att detta skulle kunna medföra olika typer av sociala olägenheter är alltså helt obefintliga.

Vi tycker därför att det här är någonting som vi ska välkomna. Vi tycker att man ska använda den fulla möjligheten som lagstiftningen ger, det vill säga öppettiderna 10–20 varje dag i veckan, inklusive helger. Vi tror nämligen att det är i huvudsak på helgerna som människor kommer att kunna ta del av de här arrangemangen och utnyttja den nya möjligheten.

Man har även utrett att det här inte ska gå på tvärs med Systembolagets framtid. Det är väldigt viktigt för oss liberaler att Systembolaget blir kvar, och därmed tycker vi att det blir förmynderi att inte utnyttja lagen fullt ut.

Anförande nr 115

M a g n u s R u n s t e n (MP): Ordförande, åhörare, ledamöter! Det stämmer att alkoholens tillgänglighet i samhället är en socialpolitisk fråga. Tillgången till alkohol och öppettiderna vid gårdsförsäljning har folkhälsopolitiska konsekvenser sett till den sammantagna tillgängligheten på alkohol. Sedan finns det förstås också positiva saker med gårdsförsäljning. Det handlar alltid om att balansera fördelar och nackdelar.

Riksdagen har fattat beslut med den högermajoritet som har lagt fram det här förslaget, alltså Tidökoalitionen, och gett den här möjligheten till kommuner att sätta öppettiderna. Då har vi lagt det spannet, som framgår i underlaget, i nivå med Systembolagets generösare tider. Min fundering är: Om det är så dåligt att kommunerna själva får ta beslut om detta och ni är så kritiska till det, varför är då lagen som ni har tagit fram utformad på det viset?

Vi vill yrka bifall till kommunstyrelsens förslag, som ändå öppnar upp för detta sex dagar i veckan.

Anförande nr 116

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Ordförande! Lagstiftningen är inte utformad på det sättet, utan vad det handlar om är att kommunerna, precis som vid annan tillståndsgivning på alkoholområdet, ska kunna ta hänsyn till om det finns lokala omständigheter, till exempel en förskola eller lekpark i närheten. Tanken har aldrig varit att kommunerna ska hitta på egna regler kring själva grundöppettiderna för hela kommunen.

Bland annat Visita har visat väldigt tydligt hur både lagen och förarbetena är utformade. Problemet nu är att Folkhälsomyndigheten inte har hunnit gå igenom och utfärda sina föreskrifter. Det här kommer förmodligen att prövas rättsligt, och jag är

Yttranden 2025-05-26

ganska säker på att Stockholm kommer att åka på backning. Det har man också gjort kring miljözonerna, vilket jag får säga var väldigt tråkigt.

Anförande nr 117

M a g n u s R u n s t e n (MP): Det är inte riktigt den tolkning som vi har gjort, så vi får väl se hur det blir med den saken.

Anförande nr 118

J o h a n K l i n g (C): Ordförande! Min kollega Kristin Jacobsson beskrev på ett bra sätt hur det förslag som regeringen har lagt fram är ganska urvattnat. Lagrådsremissen har pingats till EU-parlamentet, och de enda som hade synpunkter var Portugal. EU-parlamentet valde att inte komma tillbaka med någonting.

Ni tar alltså ett förslag som inte ens EU hade synpunkter på och lägger en blöt filt över möjligheten att faktiskt starta mikrobryggerier med gårdsförsäljning i Stockholms stad. Handen på hjärtat: Med era restriktioner på ett redan dåligt förslag, hur många aktörer tror Magnus Runsten kommer att starta gårdsförsäljning i Stockholms stad?

Anförande nr 119

M a g n u s R u n s t e n (MP): Jag tror säkert att det kommer att vara många som startar ändå. Lagstiftningen kommer som sagt från Tidökoalitionen och inte från majoriteten här i Stadshuset.

Anförande nr 120

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Bortsett från trafikfrågorna blir man ibland lite fundersam över vad Miljöpartiet egentligen får igenom i det här styret. I en rubrik på er egen hemsida står det Levande Stockholm. Ni vill exempelvis ha fler uteserveringar med längre öppettider. Men de här bryggerierna ska alltså stå stängda på helgerna när kunderna vill komma dit. I stället ska man sätta sig på uteserveringen precis bredvid. Hur går det ihop? Förstår du inte själv att ni har blivit lurade av Socialdemokraterna och deras totala iver att göra den här staden tråkigare? De talar till sina särintressen, och ni har helt svårt detta. Ni är ju lurade! Antingen tycker ni som det står på er hemsida, nämligen att ni vill ha ett levande Stockholm eller så är ni för det här förslaget. Hur ska ni ha det?

Anförande nr 121

M a g n u s R u n s t e n (MP): Du blandar ihop olika frågor, Dennis. Det är som du säger: Vi driver på och har skapat ett, som det står på hemsidan, mer levande Stockholm med till exempel den trafikomställning som pågår med att tillgängliggöra olika ytor i staden. Där är väl ni inne på ett helt annat spår, att det ska förbli parkeringsplatser och så vidare. Jag håller alltså inte riktigt med.

Yttranden 2025-05-26

Anförande nr 122

R a s h i d M o h a m m e d (V): Ordförande, kommunfullmäktige! Alla stockholmare vet att Systembolaget är en grundläggande pelare i den svenska folkhälsopolitiken. Genom ett statligt reglerat alkoholmonopol har vi i Sverige lyckats hålla nere alkoholkonsumtionen och dess skadliga effekter på samhället. Det handlar om våld i nära relationer, som Jan Jönsson har pratat om, missbruk, olyckor, sjukdomar och arbetslöshet.

Det är därför vi med stor oro ser hur förslaget om gårdsförsäljning riskerar att underminera denna framgångsrika modell. Förespråkarna för gårdsförsäljning lyfter gärna fram turismen, alltså småskalig produktion och lokal identitet. Men de förbiser det grundläggande problemet, nämligen att en ökad tillgänglighet till alkohol leder till ökad konsumtion. Detta är ett väl etablerat faktum i både svensk och internationell forskning: När alkohol blir enklare att köpa på flera platser under längre tid ökar risken för att fler människor dricker mer och oftare med ökade folkhälsoproblem som följd.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 123

Borgarrådet H e d i n (M): Ordförande! Att familjer som brottas med alkoholproblem behöver mer hjälp och stöd tror jag att vi är överens om. Men om majoriteten på riktigt tror att de här familjernas situation blir bättre av att turister inte får köpa med sig ett par hantverksöl efter en rundtur behöver man göra sin socialpolitiska hemläxa.

Alkoholmissbruk möter vi med en bättre vård, en tillgänglig socialtjänst och ett starkt civilsamhälle, och det behöver vi göra oavsett gårdsförsäljning eller inte. Att försvaga Stockholms konkurrenskraft och företagsklimat hjälper ingen. Det blir bara en tråkigare stad. Det måste även Vänsterpartiet vara beredda att hålla med om.

Anförande nr 124

R a s h i d M o h a m m e d (V): Jag förstår vad borgarrådet menar. Men det ni glömmer är att mer försäljning kräver mer tillsyn. Det innebär ökade kostnader. Samma när det gäller missbruk i familjen: Socialtjänsten kommer att få en kraftigt ökad arbetsbörda för att man ska kunna hjälpa de människor som hamnar i alkoholmissbruk.

Det största som ni glömmer är risken för negativ påverkan på ungas attityd. Vi ser det i dag. Ska vi tillåta alkoholförsäljningen att öka till exempel genom gårdsförsäljning? Risken är större än vad man tror.

Anförande nr 125

J o h a n K l i n g (C): Rashid Mohammed säger här att det kommer att bli enkelt att handla från de småföretagare som väljer att starta gårdsförsäljning. Jag tror inte att det är så himla enkelt. Här behöver man först betala för en aktivitet och sedan lyssna

Yttranden 2025-05-26

på en 45 minuter lång föreläsning. Det är enkelt att sätta sig på en uteservering, men det kommer inte att vara enkelt att gå och handla hos de här småföretagarna.

Jag ställer samma fråga som jag ställde till Miljöpartiet, som hukade inför svaret: Hur många hantverkare och småföretag tror du kommer att börja bedriva sådan här verksamhet i Stockholm utifrån att ni lägger en våt filt på ett redan dåligt förslag?

Anförande nr 126

R a s h i d M o h a m m e d (V): Ni i oppositionen tar inte hänsyn till folkhälsan och till hur folk mår. Enkelheten att komma åt alkohol ökar hälsorisken. Ni ser inte det, utan ni ser alltid till hur småföretagare ska kunna komma till marknaden och liknande. Ni har ingen aning om vad det här kommer att leda till för hälsoproblem.

Anförande nr 127

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Ordförande! Jag håller med om att ökad tillgänglighet kan ge ökade skador. Men tillgänglighet består av tre olika delar: plats, öppettider och framför allt priskänslighet. I det här fallet kommer det att bli väldigt dyrt dels att gå på arrangemanget, dels att köpa dryckerna till väldigt höga priser – det är ju hantverkstillverkat, det här.

När det gäller Systembolaget har man utrett på både längden och tvärsen att det här inte hotar Systembolaget. Det är också därför man har lagt in en utvärdering om fem år: Om det får olyckliga konsekvenser ska man kunna backa.

När det gäller tillsynen är det en självkostnadsavgift, som socialborgarrådet redan har redovisat, så det är inget problem med det. Sedan uppskattar vi att det är ungefär fem aktörer i Stockholm som möjligtvis kommer att kunna starta den här typen av verksamhet. Det finns ju många, många fler restauranger som har tillstånd redan nu.

Anförande nr 128

R a s h i d M o h a m m e d (V): Jan Jönsson säger att det här kommer att vara dyrt, och då är det en klassfråga som kommer in. De som har tjocka plånböcker kan handla i gårdsförsäljningen medan de som inte har det i stället ska handla på Systembolaget. Varför ska man öppna gårdsförsäljning när det finns ett system som fungerar, alltså Systembolaget?

Anförande nr 129

M a u r i c e F o r s l u n d (KD): Ordförande! Kristdemokraterna är såklart positiva till den möjlighet till gårdsförsäljning som nu har klubbats i riksdagen och som har beretts på det av kristdemokrater ledda Socialdepartementet.

Småskalig gårdsförsäljning kommer att förbättra förutsättningarna för lokal besöksnäring och måltidsturism samtidigt som detaljhandelsmonopolet värnas, vilket

Yttranden 2025-05-26

såklart är helt centralt. Inköp av alkoholhaltiga drycker genom gårdsförsäljning kommer sannolikt att bli av sällanköpskaraktär. Som tidigare har påpekats här i talarstolen omgärdas det av sådana restriktioner som innebär att risken för negativ påverkan på folkhälsan eller skyddet av barn och unga är liten.

I regeringens proposition om gårdsförsäljning föreslås att gårdsförsäljning inte ska få bedrivas tidigare än klockan 10.00 och inte pågå längre än till klockan 20.00 på kvällen och att kommunen inom dessa ramar ska få besluta under vilka tider gårdsförsäljning får bedrivas. Läser man vidare i propositionen ser man att det vid bestämmande av tiden särskilt ska beaktas om gårdsförsäljningen kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa. Situationer när det kan vara olämpligt med gårdsförsäljning vissa tider kan enligt propositionen exempelvis vara om det finns risk för störningar, att störningar uppkommer för närboende eller om försäljningsstället är beläget i ett särskilt känsligt område, till exempel i närheten av skolor, ungdomsgårdar, på platser där många ungdomar brukar samlas eller i områden med känd missbruksproblematik. Det är alltså ganska specificerat vad det kan röra sig om för situationer och platser.

Att inte alls tillåta gårdsförsäljning på lördagseftermiddagar eller söndagar, som majoriteten nu föreslår, motverkar syftet att förbättra förutsättningarna för lokal besöksnäring och måltidsturism i Stockholm utan att det är tydligt att det behövs för att motverka olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa, såsom det är skrivet i propositionen. Bedömningen av om det eventuellt finns tider när det är olämpligt med gårdsförsäljning behöver göras på ett betydligt mer nyanserat sätt än den generella inskränkning av försäljningstiderna för hela staden som majoriteten nu föreslår. Det kommer som sagt att förvanska syftet med gårdsförsäljningsreformen på ett sätt som kommer att vara negativt för måltidsnäringen i Stockholm.

Jag yrkar därför bifall till den av Moderaterna och Liberalerna framställda gemensamma reservationen i kommunstyrelsen, som vi kristdemokrater instämmer i.

Anförande nr 130

G a b r i e l K r o o n (SD): Frågan om gårdsförsäljning har nationellt diskuterats länge, men det var först efter Tidöregeringens intåg som den faktiskt avgjordes på riktigt så att vi till och med under den här mandatperioden kommer att få de lättnader som så många har efterfrågat.

Vi sverigedemokrater i Stockholms stad ställer oss bakom Moderaternas, Liberalernas och Kristdemokraternas förslag till beslut att se till att öppettiderna kommer att följa det som var lagstiftningens intention. Allt annat vore väldigt beklagligt och ett hårt slag mot en näring som har hoppats och arbetat hårt för att få samma förutsättningar som man har i stora delar av världen.

Med det sagt yrkar vi alltså bifall till deras reservation.

Yttranden 2025-05-26

Anförande nr 131

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Jag frågade tidigare i kväll Karin Wanngård vad staden gör för att förbättra företagsklimatet. Det här är ett typexempel på hur man alltså motverkar kreativitet, glädje och utveckling här i staden. Regeringen inför en försiktig frihetsreform, och det sitter en massa bryggare redo och säger ”Gud vad härligt, det är ju på helgerna som kunderna kommer och turisterna gärna vill köpa med de här hantverksölen vid ett besök!” Möjligheten kommer alltså att finnas lagmässigt, men då sitter man här och säger rakt av nej.

Jag googlade på motsatsord till tråkig och fann rolig, glad, intressant, fantasifull och behaglig. Man får väl säga att tråkborgarrådet inte är något av detta, även om han som person faktiskt kan vara väldigt trevlig. Men i det här är han fanbärare för den tråkigaste rörelsen som finns i den här staden – Socialdemokraterna, som alltså är besjälade av att i varje givet läge lägga ett tacke över glädjen och, i den här formen, över företagsamhet, stadsglädje och i grunden näringsfrihet.

Hur är det möjligt att vara så bekväm med att inta positionen som Stockholms glädjedödare? Det frågar jag mig när företagsklimatet alltså steg för steg sjunker i den här staden. Det vore en annan sak om utgångspunkten var en annan, men det är därför som den här debatten triggas igång så mycket: Det här blir en symbol för att ni försöker att hitta hinder i varje givet läge.

Hur är det möjligt för socialborgarrådet att stå och säga till regeringen att de borde göra lagändringar för fler uteserveringar här och där, medan han när han nu har möjligheten i stället täpper till gårdsförsäljning på helger om det inte är under Systembolagets öppettider. Med er egen logik och för guds skull: Krogarna ska ju fortsätta att ha öppet under de här tiderna! De kommer inte att ha några föreläsningar eller information om alkoholens risker. Där kommer det att fortsätta vara möjligt att köpa öl när gårdsförsäljarna ska ha stängt.

Lagens intention är dessutom inte att en kommun ska fatta ett sådant här generellt beslut. Men det gör man nu. Tråkborgarrådet ser till att lägga ett tacke över den här möjligheten och går därmed emot vad lagstiftningen egentligen säger. Det är på kvällar och helger som kunderna kan komma, det är då företagarna ska få sina intäkter och det är då människor ska kunna känna lite stadsglädje i den här staden.

Det här är inte rimligt, och det är därför som en glädjeallians står rakt emot det här och säger att det är totalt oacceptabelt. Dra tillbaka det här förslaget! Bifall till Moderaternas, Liberalernas och Kristdemokraternas reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 132

O r d f ö r a n d e n : Vi ska tänka lite grann på hur vi tilltalar varandra. Att säga ”tråkborgarrådet” kommer inte att höja nivån i salen.

Yttranden 2025-05-26

Anförande nr 133

Borgarrådet O j a n n e (S): Ordförande! De får kalla mig vad de vill; jag tänker vara den större i rummet här och se till de sociala aspekterna. Det har kommit väldigt många påstående under debatten, och jag tänker att vi får börja med att bena ut dem ett och ett.

Man säger att det här skulle vara någon sorts dråpslag mot det lokala näringslivet. Men det handlar alltså om en verksamhet som fram till den 1 juni är helt förbjuden och som man nu kommer att kunna ägna sig åt sex dagar i veckan – sex av sju dagar. Den sjunde dagen kan knappast vara dråpslaget.

Jag är vidare helt övertygad om att det svenska alkoholmonopolet kommer att utmanas. Om man sedan vinner eller inte – utredningen från regeringen säger att man kommer att vinna, men jag är inte lika säker. De facto upphör alkoholmonopolet att gälla när vi låter fler aktörer vara inne och sälja.

Jag blir också lite förvånad över Sverigedemokraternas agerande. Man har både i socialnämnden och kommunstyrelsen yrkat bifall till majoritetens förslag, men här väljer man nu att byta fot. Jag trodde att man hade en starkare socialkonservativ ådra.

Som Jan Jönsson mycket riktigt har varit inne på handlar det i dag om aktörer som har ganska dyra produkter. Men vi vet ju inte vad som kommer sedan, och det är väl framför allt det som har oroat mig. Det pratas om de här pittoreska mikrobryggerierna, kanske fem sex stycken. Det är troligtvis inte fler än så som kan ansöka om det här. Men vilka kommer att etablera sig på marknaden? I liberaliseringskampanj efter liberaliseringskampanj har vi sett hur man har målat upp de här små, pittoreska verksamheterna. Men vi vet ju inte vilka nya aktörer som kommer in.

Jag tycker inte att vi ska ha starkspritsförsäljning i våra förortscentrum eller i våra industriområden, och jag tror inte att ni tycker det heller. Det är klart att de regler som finns och även Folkhälsomyndighetens regleringar är en broms, men ni vet också att regler rundas av kreativa företag. Ni har sett det i välfärden, ni har sett det i skolan, ni har sett det i förskolan, i vården, i äldreomsorgen och i HVB-hem. Jag är helt övertygad om att vi kommer att få se även oseriösa aktörer. Jag säger ingenting om de aktörer som finns på marknaden i dag, men jag är helt övertygad om att helt andra aktörer kommer att kliva in när vi öppnar det här fönstret.

Bilden av att de nu skulle tvingas hålla stängt på söndagar stämmer inte heller. Det här är verksamheter som har öppet på söndagar med provsmakning, servering och rundvandringar. Man kommer dock inte att kunna ha försäljning för takeaway. Det är det som kommer att vara skillnaden.

Med det sagt: Bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut. Jag antar att några av er har hunnit trycka på replikknapparna.

Yttranden 2025-05-26

Anförande nr 134

J o n a s N a d d e b o (C): Jag hann verkligen trycka på knappen! Borgarrådets syn på företagare är helt obeskrivlig. Det är otroligt!

Låt oss vara tydliga: Det är Systembolaget som har fått diktera villkoren för gårdsförsäljning, både när det gäller Tidöregeringen och nu när ni socialdemokrater med all iver försöker omöjliggöra gårdsförsäljning. Det är faktiskt bara Centerpartiet som står upp för de små producenterna, för valfrihet och för en gårdsförsäljning värd namnet.

Visita har reagerat väldigt starkt på det här. Jag hade sett fram emot att besöksnäringen skulle få ta del av det här, men jag blir verkligen bestört över hur borgarrådet beskriver alla de företagare som skulle kunna bidra till en roligare stad.

Min fråga blir: Ger ni er på uteserveringarna i nästa steg? Ska de också hålla stängt när Systembolaget har stängt? Det ligger i analogi med vad du säger, för om det är tillgängligheten som ska minska för folkhälsans skull borde du även stänga uteserveringarna.

Anförande nr 135

Borgarrådet O j a n n e (S): Ordförande! Jonas Naddebo har helt rätt i att Centerpartiet står ganska ensamma som extremer i den här debatten och är väl också det parti som tar minst social hänsyn till vad alkoholen faktiskt leder till. Man målar i stället hela tiden upp det här som en näringslivsfråga.

Det är ingen näringslivsfråga. Alkoholpolitiken är socialpolitik och ska så förbli. Det står jag för sju dagar i veckan – även på söndagar!

Anförande nr 136

Borgarrådet F j e l l n e r (M): Ordförande! Det är inte första gången jag får förmånen att debattera den här frågan med Alexander Ojanne. Senast var i TV4, där Alexander Ojanne yttrade orden: Det är inte mitt jobb att göra Stockholm roligare. Det kanske förklarar varför ordet tråkborgarråd helt plötsligt dök upp.

Det som gör mig lite mer bekymrad är sättet som borgarrådet vill beskriva de människor som gör Stockholm bättre och roligare. Sälja starksprit i industriområden och i våra förortscentrum! Oseriösa aktörer!

Det handlar alltså om dem som behöver vårt stöd för att göra Stockholm attraktivare, roligare och bättre, men de får raka motsatsen. Dessutom är det här den enda platsen i Stockholm där den som köper en droppe alkohol får en föreläsning om alkoholens skadeverkningar. Just på den platsen har borgarrådet Ojanne bestämt att vi begränsa öppettiderna.

Yttranden 2025-05-26

Anförande nr 137

Borgarrådet O j a n n e (S): Jag fick inte direkt någon fråga, men jag ska rätta hur jag citerades. Jag sa: Det är inte politikens främsta uppgift att bygga en roligare stad. Och det är inte politikens främsta uppgift. Vår främsta uppgift är att bygga ett samhälle som håller ihop, ett samhälle där vi tar hand om varandra och fostrar starka individer. Det är vår främsta uppgift.

Vi ska stå upp för bra skolor och en bra socialtjänst, och jag tycker att det är beklagligt att Moderaterna och andra inom högern hamnar i det alkoholpolitiska träsket och hela tiden ska vara populister i alkoholfrågan. Ni pratar mycket om att ni vill bygga en tryggare stad. Ni pratar gärna om trygghetspolitik. Men vad skulle det leda till om alla era alkoholförslag gick igenom? Om det var starksprit och starköl på våra idrottsevenemang? Om det var längre öppettiderna på krogarna? Om det var gårdsförsäljning i vartenda hörn? Vad skulle det leda till? Det skulle leda till mer otrygghet!

Anförande nr 138

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Ordförande! Jag tycker inte att det är tråkigt att ta socialpolitiskt ansvar i denna fråga, utan det är snarare ansvarsfullt. Däremot tror jag att det är väldigt viktigt att den restriktiva alkoholpolitik som vi har är förankrad i befolkningen. Det är ju ändå så att Sveriges och stockholmarnas alkoholvanor har utvecklats, och det här är kanske ett nytt steg som bör tas för att på lång sikt fortsätta att upprätthålla förtroendet för vår alkoholpolitik.

Jag tror att det är ytterst få aktörer som kommer att vilja söka. Det är nämligen så pass små volymer att det är väldigt svårt att få till någon reell vinst. Vad gäller tillsynen är den väldigt effektiv redan i dag. Det är ju i bred enighet i vårt utskott som vi antar de flesta tillstånd i den här staden. Oseriösa aktörer kommer att kunna dyka upp oavsett vilken lagstiftning vi har, men tillsynen är viktig.

Anförande nr 139

Borgarrådet O j a n n e (S): Tack till oppositionsborgarrådet Jan Jönsson för att han har en sansad ton i debatten, trots att vi inte har samma uppfattning!

Jag tror ändå att det kommer att dyka upp andra aktörer än dem vi har i dag. Jag säger ingenting om de aktörer vi har i dag. De är inte så många. Jan Jönsson gjorde en helt korrekt bedömning – han sa fem, jag har hört siffran sju. Där någonstans rör det sig.

Vi får helt enkelt se vad lagstiftningen kommer att leda till. Vad jag framför allt är orolig för är att alkoholmonopolet utmanas på riktigt. Det finns starka lobbyorganisationer i EU som kommer att vilja sätta alkoholmonopolet ur spel, och jag tror att man kommer att testa.

Jag håller helt med om att alkoholpolitiken ibland behöver vara förankrad, och det är därför vi så småningom gick med på lördagsöppet på Systembolaget.

Yttranden 2025-05-26

Tack för debatten!

Yttranden 2025-05-26

*§ 19 Genomförandebeslut för Brommaprogrammet (Riksby) etapp 1.
Överenskommelser om exploatering med överlåtelse av mark för bostäder inom
fastigheten Ulvsunda 1:1 med Fastighetspartner Bromma AB med flera*

Anförande nr 140

Borgarrådet Ö s t e r b e r g (S): Ordförande! Jag vill bara påminna om att jag är en hybrid och inte fullt ut borgarråd just nu!

Jag vill inleda den här debatten med att påminna om det stora ansvar som vi har när vi fattar beslut som påverkar både stadens ekonomi och stockholmarnas framtid. Just det ansvaret är grunden för vårt förslag att återremittera ärendet om Brommaprogrammet (Riksby) etapp 1 till exploateringsnämnden för en fördjupad genomlysning.

Vi befinner oss i ett ekonomiskt läge som är radikalt annorlunda än när Brommaprogrammet först togs fram. Då var det en tid; nu är det en annan tid. Byggbranschen pressas av stigande räntor, ökade materialkostnader och en osäker finansieringsmarknad, effekter som också förstärks av bland annat kriget i Ukraina och den höga inflationen.

För Stockholms stad innebär det att investeringarna i projektet nu har ökat rejält. Utöver exploateringsnämndens utgifter på nästan 2,8 miljarder kronor tillkommer SVOA:s investeringar på ytterligare 1,4 miljarder kronor. Ur ett koncernperspektiv är projektet nu mycket olönsamt. Att i det här läget gå vidare utan ordentlig analys vore att svika vårt uppdrag att ta ansvar för stadens ekonomi och stockholmarnas tillgångar. Vi måste säkerställa att varje skattekrona används på bästa sätt, och det kräver att vi vågar stanna upp, utvärdera och justera när omvärlden förändras.

Jag vet att många har frågor rörande idrottsytorna i området. Vi delar detta engagemang för idrotten, och vi ser på om de privata investeringarna kan bli verklighet så fort som möjligt. Vårt huvuduppdrag är dock att ta ansvar för helheten, för ekonomin, för långsiktigheten och för att staden inte drar på sig en ohållbar skuldbörda. Vi fortsätter självklart dialogen med aktörer som Salk och andra intressenter. Vår dörr står öppen för konstruktiva lösningar, men vi kan inte fatta beslut som riskerar att äventyra stadens ekonomi. Därför är det vettigt att låta exploateringskontoret göra den här översynen. Vi kan inte längre jobba i stuprör. Det har funkat alldeles utmärkt under goda år, men nu är det dåliga år.

När det gäller tidsplanen vill jag vara tydlig: Ambitionen är att exploateringsnämnden ska presentera ett förslag till reviderat Brommaprogram under vintern 2025–2026. Det är en preliminär plan, men det är viktigt att vi tar den tid som krävs för att fatta välgrundade beslut.

Jag vill också lyfta att förutsättningarna för Brommaprogrammet också har förändrats i grunden, inte minst eftersom en nedläggning av Bromma flygplats nu är mer aktuell än tidigare. Det innebär att vi måste planera för hela Bromma parkstad utifrån nya förutsättningar och inte fatta beslut som riskerar att låsa fast oss vid gamla lösningar.

Yttranden 2025-05-26

Jag vill avslutningsvis vara tydlig med följande: Att återremittera ärendet är att ta ansvar – ansvar för ekonomin, ansvar för stockholmarnas tillgångar och ansvar för stadens framtid.

Anförande nr 141

G a b r i e l K r o o n (SD): Sverigedemokraterna har varit minst sagt tveksamma till hela Brommaprogrammet från allra första början. Det Anders Österberg lyfter kring de osäkra kostnaderna, de garanterade fördyringar som kommer att ske och den garanterade olönsamheten är bara en liten del i det hela. Vi har också stora problem med hela trafiksituationen som kommer att uppkomma när man väljer att exploatera Bromma väldigt kraftigt med tiotusentals nya bostäder.

Det saknas ett helhetsgrepp. Det saknas lösningar för både kollektivtrafiken och bilismen, och det saknas även samråd och dialog med de närboende som berörs av förtätningarna och bebyggelsen. Förvisso kan man bygga på hårdbelagda ytor. Det kan såklart vi sverigedemokrater välkomna. Men vi ska hålla oss borta från uppskattade grönområden, särskilt på uppskattade gröna platser som Bromma.

Med det sagt yrkar jag bifall till vårt förslag till beslut, som är att avslå ärendet.

Anförande nr 142

C e c i l i a O b e r m ü l l e r (MP): Ordförande, kommunfullmäktige och åhörare! Det här är ett genomförandebeslut som handlar om Riksby etapp 1, ett omfattande projekt och början på ett nytt stadsdelsområde som ligger i direkt anslutning till det som i dagsläget är Bromma flygplats. Självfallet ska det här delområdet, ett av fyra i nära framtid, hoppas vi, knytas samman med kommande stadsutveckling på flygplatsen, på sätt och vis ett startskott för Bromma parkstad.

Det här delområdet ska härbärgera cirka 1 250 bostäder, verksamhetskvarter, mobilitetshus, skola, förskola, pumpstation för fjärrvärme, sopsugsanläggning och inte minst fem kvarter för idrottsändamål: rugby, tennis, truggymnastik och konstakning – härligt, det ser vi fram emot!

Ärendet tar upp fyra av de femton avtal som ska slutas. Dessa fyra är av den omfattningen att beslut i kommunfullmäktige krävs. Täckningsgraden är dock låg, och det behövs en genomlysning för ökad genomförbarhet och minskade investeringskostnader. Det är bra att vi håller i stadens investeringsmedel, och därför bifaller Miljöpartiet naturligtvis kommunstyrelsens förslag till beslut om återremiss.

Anförande nr 143

L i n n B e s s n e r (C): Ordförande, kommunfullmäktige, stockholmare! Centerpartiet ser positivt på exploateringen och byggnationen i Riksby. Vi behöver bygga i Stockholm. Vi behöver bygga en mix av bostäder. Dessa bör ligga nära rådande kommunala pendlingsmöjligheter. Utöver det här ser vi även positivt på

Yttranden 2025-05-26

förslaget gällande parkering och mobilitet i projektet gällande bilpoolsplatser, cykellösningar med mera.

Vidare är Centerpartiet ett idrottsparti, och vi hoppas verkligen att de utlovade idrottssatsningarna kommer på plats med möjligheter till såväl spontanidrott som utrymme för specifika idrottsgrenar.

Däremot är vi oroade över att täckningsgraden enbart är 103 procent i detta skede. Det är oerhört viktigt, precis som jag har pratat om tidigare här uppe i talarstolen, att vi har kontroll över projektekonomi och att exploateringsnämnden fortlöpande får information om denna. Återigen: Idrotten får inte naggas av för att eventuellt rädda ekonomin. Projektekonomi behöver hålla, och idrotten behöver utvecklas.

Jag yrkar bifall till vårt gemensamma förslag till beslut från Liberalerna, Moderaterna och Centerpartiet.

Anförande nr 144

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Det här känns väldigt förvirrat. Vi fick en tillsägelse från presidiet gällande den titel vi gav Alexander Ojanne; sedan går Anders Österberg upp och säger att han är en hybrid, det vill säga han ger sig själv en egen titel.

Jag skulle vilja säga att han är lite grann som en cyborg när det kommer till detta ärende, för det är med robotliknande precision han tar sig igenom sitt anförande och försöker påpeka det som är uppenbart för framför allt idrotten. Det är obegripligt, tycker jag, och närmast en skandal att man i det här ärendet med precision lyckas undvika att beskriva de besked man har gett till de idrottsförbund som är involverade i projektet. De som har avtal skrivna i dag, som nyss nämndes av Cecilia Obermüller, har alltså fått besked som vi inte får redovisade i ärendet.

Det är ju alldeles uppenbart vad det är man avser att banta när man nu formellt och under robotliknande former säger att vi ska återremittera det här för att det ska bli bättre ekonomi – vilket Moderaterna är för. Det är jättebra att få bättre ekonomi i projektet; det är helt logiskt. Men här har man ju gett beskedet exempelvis till tennisen och gymnastiken att det inte längre är aktuellt. Man har u gett klarhet redan nu, innan fullmäktigebeslutet dessutom, att det här inte kommer att bli av som bestämt.

För Moderaterna är det viktigt att den rödgröna återremissen inte innebär att de viktiga idrottsverksamheterna försvinner ur planen. Det skriver vi också i vår reservation i ärendet. Allt pekar ju på att det är det som är anledningen till återremissen. Om det inte är det – säg det i klartext! Men var ärliga i ärendet, annars kommer vi inte att prata utifrån rätt underlag.

Om det skulle vara på grund av bättre ekonomi som man ska ta bort idrotten är det provocerande att de rödgröna så sent som på den senaste exploateringsnämnden fattade beslut om att aktivt godkänna en ny temalekplats mellan Tensta och Rinkeby. Det

Yttranden 2025-05-26

projektet har ett negativt nettovärde på 74 miljoner kronor som ska bekostas genom omfördelning av medel av andra exploateringsprojekt i staden. Uppenbarligen går det alltså, om man har politisk vilja, att gå fram med någonting som tydligt har ett negativt nuvärdesnetto. Uppenbarligen går det alltså att acceptera ekonomiska förlustprojekt.

I det här ärendet är det dock uppenbart att man inte är helt tydliga och transparenta, vilket jag tycker är väldigt olyckligt och emot den kultur som vi faktiskt har i den här staden. Om det jag säger är fel, kom då upp och säg det! Jag välkomnar upp cyborgern Anders Österberg!

Bifall till vår reservation i kommunstyrelsen!

Anförande nr 145

Borgarrådet Ö s t e r b e r g (S): Ordförande! Att återremittera ärendet är att ta ansvar för ekonomin, för stockholmarnas tillgångar och för stadens framtid. Det är också därför vi föreslår denna återremittering.

Fullmäktige! Kommer ni ihåg när Dennis Wedin satt i majoritet? Vad var det han ville göra då? Då ville han bygga över Bromstens IP. En plats där barnen springer runt och spelar fotboll ville han fylla med betong. Det är alltså skillnad mellan en Dennis Wedin i majoritet och en Dennis Wedin i opposition. Kom ihåg det!

Anförande nr 146

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! När det gäller Bromstens IP vet alla att det handlade om ifall vi skulle behöva bygga en skola eller inte. Nu visade det sig att vi inte behövde bygga denna skola, och då kunde staden äntligen ge beskedet att vi inte behövde bygga på Bromstens IP. Det var blocköverskridande, och det var bra.

Anders Österberg vägrar att svara på frågan om det ens är transparent i det här ärendet. Tar vi det här beslutet på klara premisser? Det är vansinne att ni inte ger ett tydligt besked om det här innebär att idrottsytor ska bort. Cecilia Obermüller sa nyss att det var välkommet med fem idrottskvarter. Men stämmer det? Det undvek Anders Österberg att ge svar på. Han får gärna gå upp i talarstolen igen.

Det var 15 år sedan som vi tog beslut om exempelvis en ny tennishall i den här staden. Jag tycker att det är läge för en tennishall och en gymnastikhall. Det har vi avtal och beslut om. Gäller det fortfarande?

Anförande nr 147

M a r t i n H a n s s o n (MP): Vi tycker nog alla att det är dags att bygga inte bara en ny tennishall utan även de andra angelägna idrottsanläggningarna.

Ärendet är såklart mer övergripande, men för att svara på frågan är det med det sagt uttalat vad som är den stora anledningen till återremissen, och det är att SVOA:s,

Yttranden 2025-05-26

Stockholms Vatten och Avfalls, kostnader har dragit i väg. Det är det som gör att det stora omtaget behöver tas.

Jag kan inte riktigt svara på vilka besked som verkar ha getts, helt uppenbart, åt andra håll, under hand och sådant. Det är inte någonting som vi i politiken har hanterat, utan för oss har SVOA varit den stora ingången och det som ni i Moderaterna alltid tycker är viktigt: att alltid se över kostnader.

Med allt det sagt ska självfallet tennisen och de andra idrottsanläggningarna kunna vara kvar och genomföras i de här projekten. Om det sedan blir i Brommaprogrammet eller i det absoluta närområdet återstår att se.

Anförande nr 148

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Det är i den sista meningen som vi skiljer oss åt – i den här etappen, i en annan etapp eller i ett annat projekt. Det är precis därför vi i vårt förslag till beslut beskriver att de viktiga idrottsverksamheterna inte ska försvinna ur planen nu när man tar tillbaka detta i en återremiss där man kollar på ekonomin. Det är fullt rimligt att man återremitterar, men då ska idrottsverksamheterna vara kvar. Det skulle jag önska att Miljöpartiet verkligen säger i klartext.

Salk skriver i en debattartikel i Aftonbladet att det enligt deras beräkningar är 800 barn som utifrån dagens beslut inte kommer att kunna spela tennis. Det här har varit en öppen debatt, så jag är förvånad över att flera inte verkar ha koll på den diskussion och oro som finns där ute. Och det är bara tennisen. Sedan har vi även gymnastiken.

Uppenbarligen finns det andra exempel på hur ni går fram med projekt som har ett negativt nuvärdesnetto. Därför tycker jag att det är upprörande att ni inte är tydliga och transparenta ens i detta beslut.

Anförande nr 149

M a r t i n H a n s s o n (MP): Ordförande! Det som är viktigt här och som jag tycker att borgarrådet Wedin glömmer bort är att ett projekt som är så på gränsen som hela Brommaprogrammet och även den här etappen innebär risker för verksamheterna som finns i projektet. Staden måste såklart ha råd att kunna genomföra och gå vidare med det här.

Det vi säger är: Ja – tennisen och de andra idrottsverksamheterna ska såklart säkras. Det sägs inte någonstans i ärendet att det skulle omprövas. Det som är viktigt är att de här projekten får bli av. Men om Brommaprogrammet över huvud taget inte kan genomföras finns det kanske större risker om de skulle ligga kvar i det projektet. Om, och jag säger verkligen *om*, det blir så är det ju i sådana fall bättre att hitta någonting snabbare separat och i närtid, och det måste i så fall såklart vara i det absoluta närområdet. Det förstår vi självfallet. Det här är alltså mer komplicerat än vad borgarrådet Wedin vill göra det till.

Yttranden 2025-05-26

Givet ekonomin är det i sak rätt att återremittera den här etappen. Hela Brommaprogrammet kommer såklart att ses över, och jag tror att det är bra att synka det med det framtida arbetet för Bromma parkstad också. Det här kommer att komma tillbaka. Det vi säger är att anledningen till att vi drar i handbromsen framför allt handlar om att SVOA:s, Stockholm Vatten och Avfalls, kostnader har dragit i väg. Det verkar alla vara överens om. Men självfallet ska tennisen och de andra idrottsinvesteringarna värnas – ja.

Anförande nr 150

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Utan att upprepa mina tidigare poänger: Det är uppenbart att det har varit en lång process kring detta som vi nu är i slutskedet av. Idrotten blir därför oerhört förvånade över att man drar undan benen för dem i detta sena läge. Man har ju letat i ett decennium efter annan mark, men som Martin Hansson själv vet är det svårt att hitta lämplig idrottsmark i Stockholm, särskilt i västerort. Efter en lång tid av utredningsarbete, inte bara från Stockholms stad utan även från idrotten själva, har man hittat lämpliga förutsättningar att få fram de här hallarna. Nu har vi kommit så långt att det är läge att komma vidare i detta, och då kommer ni med dessa väldigt oroande uppgifter. Ingen har ju hittills sagt emot mig när jag säger att det verkar som om idrotten inte kommer att vara med i den här etappen. Det är mycket, mycket olyckligt.

Anförande nr 151

M a r t i n H a n s s o n (MP): Nu återremitteras ärendet. Då tittar man på saker, och den troliga utgången är att man kommer att landa i att det här ska kunna kvar. Sedan finns det risk för förseningar, vilket jag kanske tycker att vi borde prata mer om. Jag förstår att det är svårt att hitta alternativ, men alternativ finns. Ulvsunda är till exempel ett alternativ i det absoluta närområdet, så det finns såklart alternativ. Men det kanske inte är det bästa heller. Man kanske landar i att det lagda förslaget ska ligga. Eller så går det snabbare och smidigare att landa i Ulvsunda om hela Brommaprogrammet havererar eller måste göras om från grunden. Då är det klart att det är bra att ha öppet för olika varianter så att man kan hitta det som går smidigast och bäst för föreningarna. Självklart är det så.

Återigen: Anledningen till att det här ses över är för att SVOA:s kostnader har dragit i väg. Det var därför som det drogs i handbromsen.

Anförande nr 152

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande, fullmäktige och stockholmare! Visst är det bra att man analyserar och försöker skära kostnader. Men om det sker på idrottens bekostnad ställer vi oss väldigt kritiska till detta. Var kommer diskussionen ifrån huruvida idrotten kommer att bli kvar? Jo, det beror ju på att aktörerna har varit med i planeringen under lång tid, och sedan kommer en återremiss för att skära kostnader.

Yttranden 2025-05-26

Det är klart att när man läser i Mitt i att idrottshallarna nu kan skrotas blir man inte överraskad – det här är nästa steg i den långa berättelsen om vänstermajoritetens svek mot idrottsrörelsen. Här handlade det om tjejidrotten och en hallbrist som skulle kunna motverkas med en hall för konståkning och truppergymnastik. Hallen skulle kunna erbjuda både träning, en social miljö och gemenskap med läxläsning och allt sådant. Om den här hallen inte blir av blir den ytterligare ett försenat projekt på listan, och det är ett svek mot hundratal unga tjejer.

I remissen uttalar man inte ambitionerna kring idrotten, och det gör det väldigt oklart. Det borde man ha kunnat göra. De här planerna har ju legat under lång tid, och det är klart att idrottsföreningarna blir väldigt oroliga när det är så otydligt. Det finns även planer på att eventuellt skrota tennishallen, fastän det är 800 barn som står i kö till Salks tennisklubb. Här har vi alltså en idrottsförening som själv är beredd att investera i en ny tennishall med åtta inomhusbanor och fem utomhusbanor. De säger själva att de skulle kunna erbjuda 50 000 fler tennistimmar. Men helt plötsligt kommer grus in i maskineriet. Jag behöver inte vara jättekonspiratorisk när jag frågar om det är för att det finns privata pengar med i detta som ni kanske inte vill att den här hallen ska bli byggd. Ännu mer oroande är det när Martin Hansson från Miljöpartiet nu säger att vi ska synka det här med Bromma parkstad. Herregud, de här barnen och ungdomarna kommer ju att vara unga vuxna, om inte medelålders, innan de här idrottshallarna står klara!

Jag förstår att man är väldigt orolig. Jag läste också debattartikeln i Aftonbladet där man pekar på de slopade satsningarna som så illavarslande. Till skillnad från Miljöpartiet ser jag inte att det går att bryta ut delar och göra saker och ting snabbare. Den som har erfarenhet av arbetet i den här staden kan snarare tolka detta som att det kommer ta längre tid innan idrottshallarna kommer på plats – och Gud sig förbarme om vi ska vänta på Bromma parkstad!

Anförande nr 153

M a r t i n H a n s s o n (MP): Skulle det visa sig när man tittar på det att alternativet skulle ta påtagligt längre tid kommer man ju inte att gå vidare med det. Då landar man ju i att det måste vara enligt liggande föreslag.

Jag tror att Jonas Naddebo missförstår lite när jag pratar om synkning med Bromma parkstad. Det är såklart inte så att det här ska sammanfogas till någon gemensam plan. Såklart skulle vi inte fullständigt riva upp hela Brommaprogrammet, utan det här handlar kanske om rätt små justeringar – VA, vägdragningar, möjligheter att spara mer grönområden i etapp 2, till exempel – och den synkningen kan man göra förhållandevis snabbt.

Men man ska såklart inte vänta in hela förslaget om Bromma parkstad. Det är inte det jag föreslår, utan det är självfallet så att Brommaprogrammet kommer att komma igång långt före det. Det kan dock vara klokt under de närmsta månaderna att titta på vilken typ av anpassningar man skulle kunna göra mellan dessa och sedan gå vidare.

Yttranden 2025-05-26

Anförande nr 154

J o n a s N a d d e b o (C): Tack så mycket, Martin – jag hoppades faktiskt att jag hörde fel om att synka med Bromma parkstad, så det var bra att du förtydligade det!

Man måste dock se dessa eventuella slopade satsningar i Riksby i ett sammanhang där även andra idrottsinvesteringar i staden skjuts på framtiden. Det är klart att idrottsrörelsen är orolig över att den här återremissen kommer att leda till förseningar och fördyringar eller att det inte blir någonting alls. Jag måste därför ställa mig på idrottsrörelsens sida och fundera: Om ni nu säger som ni gör i talarstolen, kan ni inte också i skrift säkerställa att ni går vidare med de här investeringarna så att osäkerheten inte behöver finnas? Det är inte jag som har skrivit i tidningen och är rädd, osäker och förtvivlad över det här, utan det är samma idrottsrörelse som ni säger att ni har en så fantastisk dialog med. Då är det väldigt konstigt att de inte känner sig tryggare. Hade de varit trygga hade även Centerpartiet varit det.

Anförande nr 155

B j ö r n L j u n g (L): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Jag glädde mig åt att det här nu återremitteras. Martin Hansson gjorde mig dock lite mer orolig. Att få fram den här första etappen är ju ett arbete som har pågått i många, många år. Under dessa år har vi i Liberalerna lovat att ingenting får äventyra några kolonilotter eller något av koloniområdet över huvud taget.

Min utmärkta kollega Åsa Nilsson Söderström återkommer med viktiga idrottsliga detaljer i det här ärendet, men jag vill dröja kvar vid att om SVOA ska spara pengar här, Anders Österberg, så är det alldeles utmärkt. Jag oroar mig dock enormt mycket om det är så att det sättet att spara kommer att ske genom, och nu citerar jag nästan Martin Hansson, nya vägdragningar i området. De vägdragningar som redan är föreslagna skulle kunna äventyra kolonilotterna och koloniområdenas existens, och det är något som är fullständigt uppåt väggarna och oacceptabelt.

Därför vill jag fråga både Martin Hansson och Anders Österberg om ni kan ge en garanti till mig här och nu att de här omdragna ledningarna och vägarna, i detta fall i etapp 1 i Riksby, verkligen inte äventyrar koloniområdet eller några kolonilotter. När vi sedan övergår till etapp 2 är det nämligen så att vägarna enligt det lagda förslaget kommer att äventyra åtminstone 16 kolonistugor, lågt räknat, som ska rivas. När vi nu har chansen att diskutera just precis SVOA:s stora investeringar är det därför viktigt att se om detta kommer att äventyra koloniområdenas existens eller kolonilotterna över huvud taget.

Bifall till vår reservation i kommunstyrelsen!

Anförande nr 156

M a r t i n H a n s s o n (MP): Nej, det kommer det inte – tvärtom. Björn Ljung läser in otroligt mycket i det här.

Yttranden 2025-05-26

Detta kommer tvärtom att förbättra möjligheterna för etapp 2 och är troligen något som kommer att kunna säkra kolonilotterna och grönområdena. Det är ingen hemlighet att vi har tyckt att etapp 1 har varit väldigt bra medan vi har varit mer tveksamma till etapp 2. Det är där förhoppningen med etapp 2 finns: att man faktiskt kan passa på och göra om mycket i etapp 2 och säkra koloniområdena.

Herregud – det här är ett ärende där vi landade i samma beslut, vi säger samma saker i talarstolen och vi tycker uppenbarligen helt lika i alla moment i ärendena. Det blir därför lite konstigt när det ska vridas och vändas på ord så himla mycket för att hitta motsättningar som liksom inte finns där, vare sig på papper, i vad vi säger eller i vad vi själva tycker. Vi tycker ju lika! Idrotten ska värnas.

Anförande nr 157

B j ö r n L j u n g (L): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Jag tror att vännen Anders Österberg åtminstone har fått någonting att tänka på, även om han inte vill ta replik i detta skede.

Jag har bara ställt en fråga, Martin Hansson. Jag påstår inte någonting, men jag blev lite orolig när du började prata om vägdragningar och annat. Av det skälet är jag väldigt glad åt det besked du ger. Och de besked som ges här i talarstolen, förstår ni, fullmäktige, åhörare och stockholmare, tar jag för sanna. De besked ni ger här kommer ni också att stå för, och då kommer jag också att kunna säga till kolonisterna att det inte är någon fara: Med detta beslut kommer er verksamhet att kunna säkras ännu bättre och i ännu högre grad än tidigare!

Bifall till vår reservation i kommunstyrelsen!

Anförande nr 158

J o h a n P a c c a m o n t i (M): Ordförande! Jag tycker att det är väldigt bra att vi kör en återremiss på det här ärendet, inte minst för att hantera den ekonomiska utvecklingen. Diskussionen om idrottsanläggningarna har ju Dennis Wedin förtjänstfullt tagit upp. Jag går i det här området åtminstone varje helg, ibland flera gånger i veckan, och om jag ska vara helt krass har jag lite svårt att se var man skulle trycka in en tennishall i närområdet.

Det är dock inte bara ekonomin, idrottsytorna och den exakta bebyggelsen som man skulle behöva fundera på i det här omtaget. Det var bra att Martin Hansson lyfte fram vägarna, för trafiksituationen i området är nog en av Brommas absolut mest igenkorkade. Kvarnbacksvägen som löper precis bredvid är väl en av Stockholms absolut mest kötäta gator. Det här är en helt okej plats att bygga på, även om man tar en hel del grönmark, men man behöver nog fundera ett varv till. Det kan inte bara vara en fråga om ekonomi eller vilken byggnation som ska vara där; man måste också fråga sig hur det ska fungera i den stadsdel som man vill ha. Majoriteten – jag tror att det var borgarrådet Lindhagen – har varit ute och pratat om sänkt hastighet, trängselskatt

Yttranden 2025-05-26

och olika typer av förbud, vilket jag tror skulle göra detta till ett av de mest impopulära byggprojekten i hela västerort, för här är det egentligen redan igenkorkat.

Att inte tänka igenom hur trafiken ska funka är ett återkommande systemfel när vi bygger i Stockholm, och jag hoppas därför att man i arbetet med återremissen bygger på den mycket breda samsyn som fanns när vi hade detta uppe i stadsdelsnämnden före valet. Då fanns det ett mycket stort stöd, inte minst från allianspartierna men också från Miljöpartiet, just för att titta på trafiksituationen både för bil- och kollektivtrafik – båda är nog ungefär lika bristande. Jag vill minnas att S och V var emot det och att SD knappt sa någonting, även om det är positivt att de i talarstolen i dag poängterar att det här är ett stort problem.

Låt oss för all del djupa i ekonomin, låt oss för all del djupa i de olika idrottshallarna men låt oss framför allt djupa i hur trafiken ska fungera så att Bromma i sig fungerar bättre.

Bifall till Moderaternas reservation!

Anförande nr 159

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Ordförande! Jag skulle vilja påminna om några saker, för jag börjar ju bli lite senior i sammanhanget. Jag har varit borgarråd i elva år och suttit i exploateringsnämnden till och från sedan 2009. Jag vill påminna om att huvuddragen i detta projekt har pågått under i princip alla de år som jag har suttit i exploateringsnämnden. Det här är ett projekt som har planerats under väldigt, väldigt lång tid under en rad olika majoriteter.

Jag vill också påminna om vad det är vi faktiskt diskuterar i dag. Det handlar inte bara om exempelvis tennis utan om ett av våra största stadsutvecklingsprojekt med 4 000 bostäder, fjärrvärmeutbyggnad, dagvattenmagasin, förskolor och skolor. Det är ett enormt projekt där vi pratar om projektutgifter på nästan 3 miljarder kronor. Jag skulle vilja påstå att det vore totalt ansvarslost att gå fram med det här ärendet i detta skede, för vi har inte täckning i ekonomin. Vi kan inte fatta den här typen av beslut med en så otroligt dålig täckningsgrad.

Jag vill säga att jag har full förståelse för idrottsperspektivet och att föräldrar, aktiva, tränare och utövare av bland annat tennis känner sig oroliga. Men vi här inne har också ett ansvar för vilka beslut vi fattar och vad vi går fram med, och i ett projekt på 3 miljarder som rör så mycket mer än bara tennis måste vi även göra andra hänsynstaganden, även om jag verkligen vill understryka att vi kommer att bevaka frågan väldigt noga.

Det är intressant när man sitter här och lyssnar till det höga tonläget. Oppositionen hänvisar till sin reservation och tar verkligen strid mot det här förslaget. Men det som att-satsen i reservationen faktiskt föreslår är att exploateringsnämnden ges löpande redovisning av projektets framdrift. Oppositionen förstår också att vi inte kan gå in i det här läget. Oppositionen förstår också att det vore totalt ansvarslost att fatta ett

Yttranden 2025-05-26

beslut på så här skakig grund. Men det är klart att det är skönt att kunna plocka politiska poänger, och därför väljer man att inte nämna vad det är för reservation som man har fört fram i ärendet: Man vill ha en löpande redovisning, och det är klart ni ska få det.

Jag tycker också man ska fråga sig varför vi har hamnat här. Varför behöver vi göra den här storstädningen som vi i majoriteten nu sysslar med? Jo, för att politiker här i staden i decennier har bidragit till för lite styrning av stora projekt, för lite transparens och alldeles för mycket känsla av att pengar är gratis.

Pengar är inte gratis. Vi kan inte fatta den här typen av beslut på så skakiga grunder. Därför måste vi återremittera, därför måste vi säkerställa en sammanhängande planering med både social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet. Vi ska få in idrotten, men vi måste göra det på ett ansvarsfullt sätt.

Bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 160

B j ö r n L j u n g (L): Ordförande, fullmäktige, åhörare och Clara Lindblom! Jag tänker inte heller i detta ärende gå in på någon större ekonomisk eller ideologisk föreläsning. Man kan undra lite grann över det här med idrotten och tennis och vad ni tycker om det, men det är en annan fråga.

Jag hade tänkt höra även med dig hur det blir med kolonilotterna. Hur kommer du att bidra till att kolonilotterna inte äventyras i området, vare sig utifrån nya vägdragningar eller nya dragningar av kulvertar till följd av denna återremiss?

Anförande nr 161

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Det finns otroligt många värden att ta hänsyn till när man ska göra den här typen av stor stadsutveckling, både i det aktuella geografiska området och i det direkta närområdet, och om vi inte får in sådant som rekreation, möjligheter till egen odling, förskola, skola, idrott, alltså värden som stockholmare verkligen uppskattar, då ska vi kanske inte syssla med stadsutveckling. Vi måste ju skapa en stad och nya områden där människor vill vara och leva.

Idrottsperspektivet, rekreation, odling och så vidare måste med. Men återigen: Vi kan inte sätta igång projekt överhuvudtaget om inte ekonomin går ihop. En tidigare talare jämförde med en temalekpark i Järva. Jag kan säga att det stora projekt som den temalekparken hänger ihop med inte handlar om några 3 miljarder.

Vi måste ha en robusthet och en hållbarhet, men vi ska också bygga en stad för stockholmare, för människor. Då är koloniområden absolut en sådan sak som måste vara med tidigt i planeringen.

Yttranden 2025-05-26

Anförande nr 162

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Pengar är inte gratis, säger Clara Lindblom, som den förra mandatperioden ville låna mer. Nu lånar ni en miljon i timmen. Du nämnde temalekplatsen, så uppenbarligen finns det exempel på hur ni går vidare med projekt som har ett negativt nuvärdesnetto. Det är en poäng jag gjorde just utifrån att vi har en utmaning i exploateringsnämnden. Vi är överens om att vi behöver ha mer ordning och reda.

Det är också därför vi i vårt förslag till beslut är överens och tycker att det är rimligt att vi återremitterar. Det är rimligt att kolla på hur vi kan få bättre ekonomi i det här. Men det vi säger är att man inte ska ta bort idrottsytorna i samband med detta. Ni är inte ärliga med att ni redan har gett besked till idrotten om att det här ska skrotas. Varför är ni inte ärliga med det om ni säger det till idrotten själva? Det är en halv miljard i privata idrottsinvesteringar som ni nu skrotar! Var ärliga med det!

Anförande nr 163

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Med tanke på att det här ärendet för det första inte har återremitterats till kommunfullmäktige ännu, för det andra inte har omarbetats av exploateringskontoret och för det tredje inte har återkommit till exploateringsnämnden kan jag inte stå och säga att vi har skrotat någonting. Ärendet har ju inte ens återremitterats.

Jag har inte sett ett enda konkret förslag där det står att idrotten ska strykas. Det har inte kommit upp för förhandling. Vad Dennis Wedin har för kontakter med exploateringskontoret och vilken fluga på väggen han är på möten har jag ingen aning om, men vi har ju inte sett det återremitterade förslaget.

Det vi har sett är ett projekt i tremiljardersklassen, och jag vill återigen säga att det inte är ansvarsfullt att gå fram med ett sådant här projekt, och därför måste vi skicka tillbaka det.

Låna en miljon i timmen – Dennis Wedin, du vet ju själv att det är decenniernas genomförandebeslut som har gjort att vi har hamnat i den här situationen. Det är dags för storstädning, och det är därför vi inte kan släppa fram den här typen av ärenden.

Anförande nr 164

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande! Även jag vill läsa innantill ur vår reservation: ”Det är viktigt att den föreslagna återremissen till exploateringsnämnden inte får innebära att de viktiga idrottsverksamheterna försvinner ur planen.” Clara glömde att nämna att det är en del av vår reservation.

Om det nu är så självklart att idrotten inte ska behöva stryka på foten och ni kommer att säkra det här, varför kan ni då inte ge bättre besked? Varför för ni inte en närmare dialog med idrottsrörelsen så att de känner sig trygga och lugna? De är oroliga att det kommer att bli förseningar och att de ryker ur planen med den här återremissen. Prata

Yttranden 2025-05-26

med idrottslivet! Om ni inte kan försäkra dem här från talarstolen, vilket ni inte verkar kunna göra, gör det då direkt till föreningslivet så att ni slipper tidningsrubriker! Det är bara så olägligt när ni säger att ni satsar så mycket på idrotten jämt.

Anförande nr 165

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag förstår, återigen, att man som förälder, tränare och utövare är oroliga när den här typen av förändringar sker. Jag förstår det. Jag har barn som tränar fotboll, jag har varit tränare för F18 i Enskede IK. Det är klart att man är orolig. Men återigen: Som politiker i den här salen måste vi säkerställa att om vi fattar beslut i den här storleksklassen måste vi vara trygga med att det håller hela vägen. Det är vi inte nu.

Det är fortfarande så att tonen och vad ni kallar varandra – robotar hit och tråkborgarråd dit – kräver lite skärpning. Jag vet att jag kan vara en väldigt hård debattör, men någonstans måste vi låta bli att kalla varandra saker.

Jag förstår att man är orolig, men återigen: I er att-sats skriver ni att man ska ha löpande lägesredovisning. Ni förstår också att det här behöver göras. Vi måste återremittera för att vara säkra på ekonomin. Det är inte svårare än så.

Anförande nr 166

Å s a N i l s s o n S ö d e r s t r ö m (L): Ordförande, kommunfullmäktigeledamöter! I en tid när stillasittandet ökar och barn rör sig allt mindre är idrotten inte en lyx utan en investering i folkhälsa, social sammanhållning och framtidstro. Den framtidstron hotas nu av bristen på idrottsanläggningar, och därför är det väldigt viktigt att den föreslagna återremissen inte innebär att idrottsverksamheterna försvinner ur planen.

Redan nu står barn i kö för att träna. Föreningar tvingas tacka nej till nya medlemmar. Unga tjejer får inte plats i hallarna. Stockholms idrottsrörelse står inför en helt akut anläggningskris. Det är sorgligt att satsningarna i Riksby försenas.

Idrottsföreningarna befarar dock att det är värre än så och att det inte bara handlar om en försening. De är övertygade om att det innebär att idrottssatsningen kommer att försvinna. De är så övertygade att de skriver brev där det står så här: Beslutet om återremiss leder till att våra gemensamma planer på att bygga en ny tennishall med åtta inomhusbanor i Stockholm ska skrotas. Även idrottshallen för konstakning och truggymnastik skrotas liksom planen för ett rugbyfält. Detta har vi fått tydligt besked om från stadens exploateringskontor.

Jag skulle vilja fråga Anders Österberg: Stämmer detta? Om inte, varför sänder exploateringskontoret sådana signaler till tennisföreningen?

Yttranden 2025-05-26

§ 20 Stockholms stads handlingsplan mot rasism

Anförande nr 167

Borgarrådet Jönsson (L): Ordförande! Jag vill börja med att yrka bifall till den gemensamma reservationen från Liberalerna och Moderaterna i kommunstyrelsen.

När uppdraget lades om att ta fram det här programmet var det någonting som vi liberaler verkligen välkomnade. Inte minst i den tid som vi nu lever i är det väldigt viktigt att alla politiska nivåer tar kampen mot rasism och diskriminering på största allvar och att vi verkligen bekämpar alla former av rasism, antisemitism och diskriminering. Vi tänkte att det här väl skulle komma upp inom något år efter att majoriteten hade tillträtt, men det hände ingenting. Inte heller nästa år hände det någonting. Nu befinner vi oss snart i slutet av det rödgröna styrets mandatperiod, och mycket lite har hänt.

I dag ska vi anta det här programmet, och man säger själva att det är först i verksamhetsplanerna för de olika nämnderna och förvaltningarna 2026 som det kommer att påbörjas någon form av konkreta åtgärder. Det tycker jag är väldigt dåligt. Jag hade nog förväntat mig att en rödgrön majoritet skulle prioritera detta högre, men i stället har det fått lägre prioritet. Det är den ena delen.

Den andra delen i vår kritik handlar om att programmet har blivit alldeles för okonkret. Det finns inga tydliga målsättningar eller uppföljningsbara indikatorer. Det finns inte heller någon tydlig redovisning som ska ske till fullmäktige. Jag förstår faktiskt inte riktigt hur vi ska kunna se vad som blir verkstad av det här programmet, vilket är ytterst beklagligt eftersom det verkligen behöver bli verkstad kring dessa viktiga frågor.

Vi har också påpekanden om att antisemitismen har blivit ihopklumpad med övrig rasism. Vi menar att det är viktigt att ha med sig att antisemitismen är väldigt speciell och har en del andra, särskilda drivkrafter och faktorer som det stora begreppet rasism inte riktigt fångar in. Detta hade behövt förtydligas i programmet.

Det finns alltså mycket som kunde ha blivit bättre, och därför yrkar vi bifall till vårt förslag till beslut.

Anförande nr 168

Borgarrådet Lindhagen (MP): Ordförande! Jag vill börja med att säga att jag tycker att det är ett privilegium att få vara politiker i Stockholms stad, där vi har en opposition som driver på oss i majoriteten och säger att vi borde göra ännu mer och att vi borde jobba snabbare. Så ser inte riktigt verkligheten ut runt omkring oss. Det gör att jag blir stolt över att vara politiker just i Stockholm.

Jag tackar Jan Jönsson för synpunkterna. Men det har absolut hänt väldigt mycket. Vi har antagit Stockholms stads allra första program för de mänskliga rättigheterna. Det här är ett paraply för en rad handlingsplaner. Handlingsplanen mot rasism är först ut,

Yttranden 2025-05-26

men det kommer att komma fler. Det här är ett nytt strukturerat sätt att jobba och hålla ihop frågorna kring mänskliga rättigheter. Det tror jag är otroligt viktigt framöver för att få verkstad. Det finns också en del konkreta åtgärder i handlingsplanen. Men nu är min talartid ute. Tack för dina medskick, Jan Jönsson!

Anförande nr 169

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Tack så mycket för de positiva orden om oppositionen, Åsa Lindhagen! En slutsats som kan dras inför nästa mandatperiod är kanske att vi hade ett väldigt gott samarbete under vår förra mandatperiod. På så sätt kommer vi att driva gemensamma viktiga frågor ännu snabbare och effektivare.

Anförande nr 170

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Ordförande, fullmäktige och stockholmare! När började det egentligen? Kan någon säga när någonting börjar? Sandkorn läggs till sandkorn, och innan man vet ordet av ligger det en sandhög framför en. Så skrev Hédi Fried, Förintelseöverlevare och förebild. I sina böcker beskriver hon hur tillvaron i hemlandet, dåvarande Ungern, förändrades med små steg, ett sandkorn i taget. Kanske var det omärkligt till en början för många, men vad det slutade med blev desto tydligare.

Ordförande! Vi lever just nu i tider då de antidemokratiska krafterna växer i världen – det här visar demokratiforskningen tydligt – och då rasism och diskriminering tillåts ta större plats. Jag träffar människor här i Stockholm som är rädda. Jag har fått höra: Jag har bott här i Sverige sedan jag var 17 år. Jag pratar svenska. Jag är svensk medborgare, är etablerad och har ett bra jobb. Är jag inte välkommen här längre?

Jag träffar romska kvinnor som inte vågar åka tunnelbana av rädsla för att utsättas för hot och våld. Tunnelbanan är alltså stängd för dem, trots att de har samma rätt som alla andra att ta del av kollektivtrafiken. I det offentliga rummet utsätts muslimska kvinnor för skällsord, knuffar och slöjryckningar. På arbetsmarknaden behöver afrosvenskar ha forskarutbildning för att komma upp i samma inkomstnivå som övriga befolkningen med treårig eftergymnasial utbildning. I skolan utsätts judiska barn för antisemitism av både vuxna och andra barn. Det är en skam att antisemitismen över huvud taget finns i Sverige.

I de här tiderna tänker jag att det är viktigare än någonsin att stå upp mot alla former av rasism. Den 24 april förra året attackerade nazister ett antifascistiskt möte i Gubbängen. De tog vårt demokratiska utrymme, men i år tog vi tillbaka det igen. Exakt ett år efter attacken genomfördes evenemanget på nytt. Vi var många som var där och stod upp mot högerextremismen. Vi får aldrig stå tysta när rasistiska krafter växer. Som Sveriges huvudstad ska vi visa ledarskap. Till alla de människor som är rädda och oroliga ska vi säga: Vi kommer att stå upp för er och stå upp för de mänskliga rättigheterna, och vi kommer att kämpa för ett samhälle där ingen människa är rädd.

Yttranden 2025-05-26

I dag fattar vi beslut om Stockholms stads allra första handlingsplan mot rasism. Det är ett viktigt steg framåt för att stärka det antirasistiska arbetet i staden och skapa en inkluderande och trygg stad för alla. Staden ska bekämpa både rasistiska handlingar och rasism på strukturell nivå som skapar ojämlika livsförhållanden mellan grupper. Samtliga nämnder och bolagsstyrelser har ett ansvar för genomförandet. Alla former av rasism innefattas såklart, men fem former lyfts fram särskilt: afrofobi, antisemitism, antiziganism, islamofobi och rasism mot urfolket samerna.

Handlingsplanen innehåller tre utvecklingsområden. För det första ska man öka kunskapen om rasism och diskriminering. Bland annat ska kommunstyrelsen ta fram en diplomutbildning mot rasism för stadens verksamheter. För det andra ska man särskilt motverka att barn och unga utsätts för rasism. Barn är en extra sårbar grupp och har också särskilda rättigheter enligt barnkonventionen. För det tredje ska man stärka samverkan med civilsamhället. Tillsammans kan vi åstadkomma mer och nå längre.

Sandkorn läggs till sandkorn, skrev Hédi Fried. Gränser förskjuts för vad vi kan säga. Samhällen förändras för att människor inte säger stopp; sandkornen förefaller så små och obetydliga. Utvecklingen är så naturlig på något sätt. Men vi måste alla kunna säga stopp när det behövs och stå upp mot rasismen. Rasismen är ett gift i samhällsbygget och kan aldrig någonsin accepteras. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 171

G a b r i e l K r o o n (SD): Vi i Sverigedemokraterna står i stort bakom mycket av det som skrivs i handlingsplanen. Men det är viktiga delar som saknas. Det tycker jag måste påpekas tydligare. Det föranleder också att vi har ett eget förslag till beslut.

Det första jag vill kommentera är att man väljer att peka ut grupper som man särskilt ska fokusera på. Det kan ju vara viktigt. Men då tycker vi att man har missat gruppen svenskar. Svenskfientligheten växer och ökar. Inte minst är det unga killar och tjejer som blir utsatta. Nu tycker jag att det är lite lustigt att vissa skrattar åt det. Jag skulle vilja se er träffa de svenska killar och tjejer som har blivit utsatta för glåpord och rasistiska påhopp, blivit bestulna på sina jackor och blivit kallade för svennejävlar – ursäktat språkbruket. Ni sitter och skrattar åt detta. Det är det bland det värsta jag varit med om i den här salen.

Det är alltså den första grupp jag tycker saknas. Det andra som jag skulle vilja nyansera diskussionen kring är islamofobi. Jag tycker att det är viktigt att vi delar in islam i två spektrum. Å ena sidan finns den liberala delen av islam. Det handlar om muslimer som bor i Sverige, vill bli en del av det svenska samhället, vill lära sig svenska och vill vara en del av integrationen, och det handlar om de imamer som driver på för de goda krafterna inom islam. Dem ska vi såklart hylla och tala positivt om. Men vi måste å andra sidan i alla våra institutioner, i våra skolor, i våra förskolor och ute i samhället våga kritisera den fundamentalistiska och extrema islamismen.

Yttranden 2025-05-26

Tyvärr särskiljer man inte de här två spåren i handlingsplanen. I värsta fall kan det innebära att man tystar meningsmotståndare mot den fundamentalistiska extremismen. Man tystar dem som vågar prata om att det finns källarmoskéer, dem som vågar prata om att det finns moskéer som har radikaliserat IS-krigare och dem som vågar prata om att det i vår stad byggs moskéer med kopplingar till extremistiska internationella nätverk, därtill med finansiering av kommunpolitiken. Allt det här riskerar att tystas. Det tycker jag är väldigt beklagligt.

Nu kommer säkert vissa av er att kalla mig för just islamofobisk. Men det tycker jag är helt felaktigt. Vi måste våga ha två tankar i huvudet samtidigt. Titta på Frankrike till exempel! Där finns det bland de liberala partierna och Socialdemokraterna en enighet kring att man måste bekämpa den fundamentalistiska islamismen och de fundamentalistiska idéströmmarna. Om det finns en risk för att man blir kallad islamofob för att man vågar prata om de här frågorna är vi på väg mot ett otroligt antidemokratiskt och även farligt samhälle.

Med det sagt välkomnar jag repliker. Jag skulle gärna vilja höra er som skrattade åt detta, bland annat socialdemokratiska företrädare, komma upp och förklara er. Tycker ni att det är ett skämt med svenskfientlighet?

Anförande nr 172

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Jag skulle ha velat ha mer talartid.

Det är så här: Sedan 1990-talet har extremhögern propagerat för idén om svenskfientlighet. Jag vill vara väldigt tydlig med att all rasism är fel oavsett vem som drabbas av den. Men det är också så att det finns ett mål hos vissa rörelser: att minoriteterna ska utmålas som förövarna i stället för majoriteten och att de ska vara problemet i stället för de minoriteter som utsätts för rasism. Det är oerhört allvarligt, och det ska Stockholms stad inte bidra till. Aldrig ska vi bidra till det. All rasism är fel, men vi måste också stå upp för minoriteternas rättigheter. Det är det ena jag vill säga.

Det andra är att jag över huvud taget inte förstår varför vi pratar om islamism när det handlar om en handlingsplan mot rasism mot människor som är muslimer. Jag tror att vi är helt överens i den här salen om att våldsbejakande extremism, såsom islamistisk extremism, ska bekämpas med hårdhandskarna och att vi ska göra vad vi kan för att få bort den extremismen. Vi har också ett arbete som pågår för att bekämpa våldsbejakande extremism. Det ska förstås pågå, men det här är en handlingsplan mot rasism.

Anförande nr 173

G a b r i e l K r o o n (SD): Det är det här som är själva problemet, Åsa Lindhagen. Ni har en lös definition av vad rasism är. Er definition av rasism är så vid att religioner också ingår i den. När religioner ingår i den kommer islam in i bilden. Det är därför det heter islamofobi och inte muslimofobi eller något annat. Religionen är en

Yttranden 2025-05-26

grundläggande del. Med de skrivningar som ni har nyanserar ni inte detta; ni försöker inte förklara att det finns olika typer av islam och att det därmed kan finnas skäl att kritisera en viss typ av islam utan att av den anledningen bli kallad islamofob. Det framkommer inte över huvud taget. Det här kan man tolka som att den minsta kritik skulle kunna anses vara negativ.

Nu pratar jag inte bara om det våldsbejakande, för det är bara en liten, liten del. Jag pratar även om den typ av islamism där det anses att man ska vara segregerad; det kan handla om att inte vilja lära sig språket, att vilja hålla sig avskild och att tycka att ens döttrar inte ska gifta sig med svenska killar. Även den typen av islamism måste vi våga bekämpa i Stockholm. Det tycker jag inte ska vara någonting som man blir kallad rasist för.

Jag yrkar bifall till vårt beslutsförslag, som innebär avslag.

Anförande nr 174

M a g n u s R u n s t e n (MP): Fru ordförande! Kära åhörare och ledamöter! Jag är precis som Åsa Lindhagen väldigt glad över att vi kan gå fram med det här beslutet. Det känns viktigt och angeläget, särskilt i den samtid vi lever i. Vi ser de här strömningarna både i Sverige och runt om i världen. Det är ett avhumaniserande språk, ofta mot minoritetsgrupper som drabbas väldigt hårt. Det här tar sig många uttryck. Vi vet att det påverkar möjligheterna för unga och äldre på arbetsmarknaden. Det är, rent statistiskt, svårare att få jobb eller ens kallas till intervju om man har ett namn som av rekryteraren uppfattas som utländskt klingande. Vi vet att det här påverkar många. Att bli diskriminerad på olika sätt förpestar människors tillvaro.

Det kan också leda till de yttersta konsekvenserna. Jag vet inte om ni minns killen Mohamed, som 14 år gammal hittades mördad i en skogsdunge. Hans mamma hörde av sig till polisen innan det hände och ville upprätta en anmälan och få hjälp. Vad hände då? Jo, hon togs inte på allvar. Efter att detta skedde mördades han. Polisen tyckte inte att det behövdes tolk i den här situationen. Det är förresten en Tidöidé att man inte ska ha rätt till tolk. Den här avtrubbningsen är ganska farlig; människors oro tas inte på allvar, i detta fall med dödlig utgång för den här killen. Hans syrra loggade in på Snapchat-kontot och frågade en kompis var han hade varit. De hade varit oroliga i flera dagar och försökt kontakta polisen. Då fick hon till svar att han var död. Det är den yttersta konsekvensen.

Det här är saker som vi behöver ta på stort allvar inom hela välfärden, inom den offentliga sektorn och förstås i hela samhället. Men vi har också verktyg och möjligheter att göra saker i staden. Till detta hör det förslag vi nu ska fatta beslut om. Därför yrkar jag bifall till majoritetens förslag.

Anförande nr 175

L i s a C a r l b o m (MP): Ordförande! En augustieftermiddag för några år sedan var jag på väg hem från ett politiskt sammanträde när jag såg en kvinna i hijab bli

Yttranden 2025-05-26

trakasserad av en man som hade druckit lite för många eftermiddagsöl. Jag gick fram och försvarade henne, och när jag gjorde det kom andra människor och ställde sig bredvid mig. Tillsammans bildade vi en mur mellan honom och kvinnan och försvarade henne. Då gav han upp. Efteråt tackade kvinnan mig och sa att det absolut inte var första gången som hon hade blivit trakasserad men att det var första gången som någon försvarade henne.

Nu är det vi i den rödgröna majoriteten som ställer oss som en mur mellan rasisterna och dem som drabbas av dem. Ingen människa ska behöva få höra saker som: Arabjävel! Jag är inte värd att sitta bredvid dig! Du ser inte svensk ut, så din mamma kan inte vara svensk! Men det är sådant som vänner och familjemedlemmar till mig har fått höra i skolan, på tunnelbanan och på en pizzeria.

Nu antar vi den första handlingsplanen någonsin i Stockholms stad mot rasism. Denna handlingsplan riktar sig mot alla former av rasism. I Stockholms stad ska alla kvinnor kunna gå och handla på ÖoB. Alla med arabiskt ursprung ska kunna åka tunnelbana med sin familj. Kvinnor från Afghanistan ska kunna äta på pizzeria med sin familj utan att bli trakasserade. I Stockholms stad ska alla barn känna sig trygga i sin skola. De ska inte få höra att de inte ser svenska ut även om de har en mamma som är politiker och debatterar den nya handlingsplanen mot rasism i kommunfullmäktige. Därför yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 176

S h a m s o A l i H a s s a n (V): Ordförande, åhörare och fullmäktige! Rasism är inte bara individuella fördomar utan makt och strukturer, och det krävs politisk vilja till förändring. Rasismen försämrar människors livsvillkor och påverkar inkomst, hälsa, utbildning och möjligheter. Enligt Brå anmäldes 2 834 hatbrott under 2022, varav 53 procent var främlingsfientliga och rasistiska och 16 procent var hatbrott mot religiösa grupper.

Därför är det ett viktigt och nödvändigt steg att vi nu antar Stockholms första handlingsplan mot rasism. Planen innehåller konkreta åtgärder, framtagande av metodstöd för att hantera rasistiska incidenter samt insatser för att skydda barn och unga från rasism, även när det sker på nätet. Barnen måste skyddas.

Stadens verksamheter ska certifieras i antirasistiskt arbete. Det ska genomföras utbildningar om alla former av rasism och dess konsekvenser. Dessutom ska en referensgrupp inrättas för att stärka samverkan med civilsamhället, vars kunskaper och erfarenheter är ovärderliga i kampen mot rasism.

Vi måste vara tydliga. Stockholm ska vara en stad för alla, fri från all form av rasism. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Yttranden 2025-05-26

Anförande nr 177

T i n a K r a t z (V): Fru ordförande! Jag behöver nästan inte lägga till något, men jag gör det ändå. Det är ändå ett väldigt nödvändigt och otroligt viktigt dokument vi ska fatta beslut om i dag. Vi tar ett viktigt steg för att stärka det antirasistiska arbetet och skapa ett inkluderande och tryggt Stockholm för alla.

Rasismen kommer i olika former, tar sig olika uttryck och har olika drivkrafter. Den varierar beroende på kontext. Över tid och rum kombineras den även med andra maktordningar och diskrimineringsgrunder. Den skapar och upprätthåller ojämlikhet mellan människorna. Den existerar inom samhällets alla delar och får konsekvenser för livets alla aspekter. Den påverkar uppväxten. Den påverkar i skolan. Den påverkar om man får ett arbete, vilket arbete det blir och vilken lön man får. Den påverkar hälsan och hur trygg man kan känna sig i det offentliga rummet och faktiskt även hur länge man kan förväntas leva.

Den här handlingsplanen har ett särskilt fokus på att motverka rasismen mot barn och unga. Barnombudsmannens kartläggning visar på barns och ungas utsatthet för rasism. Den är en del av deras vardag från tidig ålder och kommer till uttryck på många olika sätt. Barn osynliggörs på grund av rasism. De misstänkliggörs. De får utstå verbala trakasserier, hot och våld. De utsätts i olika miljöer av både andra barn och vuxna. Många upplever en hård rasistisk jargong. Det är något som alla vi som arbetat med barn och unga i olika verksamheter känner igen och vill motarbeta det hårdaste vi kan.

Detta är ett komplext problem som angår oss alla. Det räcker inte med enskilda insatser, utan här behöver vi samarbeta starkt över staden. Arbetet behöver bedrivas inom stadens såväl som samhällets alla verksamheter och i alla rum för att det ska bli hållbart och ge resultat. Vi behöver ett aktivt, systematiskt och ihållande arbete för att vi ska nå en stad fri från rasism.

Med den här handlingsplanen stärker och utvecklar vi stadens arbete mot rasism med målet att stadens alla verksamheter ska vara fria. Det gör vi genom att ge samtliga nämnder och bolag ett ansvar för att arbeta mot rasismen och ta fram konkreta och mätbara aktiviteter. Mer behöver göras för att säkra att det finns en grundläggande kunskap ute i alla våra verksamheter om rasismen och ett bra arbete för att verkligen motverka rasismen. För att vi ska få ett Stockholm fritt från rasism yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 178

Borgarrådet F j e l l n e r (M): Fru ordförande! Stockholm ska vara en stad fri från alla former av rasism, antisemitism och diskriminering. Därför välkomnar vi att vi äntligen har fått den här handlingsplanen mot rasism. Det var på tiden, men det är lite sorgligt att det tog nästan tre år innan vi fick den. Ska den göra skillnad tycker vi dock att den borde vara långt mer konkret och ha uppföljbara mål. Det har andra centrala styrdokument i Stockholm, och det förtjänar även kampen mot rasismen.

Yttranden 2025-05-26

Jag skulle vilja lyfta fram en särskild form av rasism som plågar Stockholm alltmer: antisemitismen. Vi lever i en tid när judiska barn i våra skolor tystnar av rädsla, när Judiska församlingen tvingas omgärda sina lokaler med stängsel, staket och väktare och när antisemitismen växer på gator, på nätet och i klassrummen. Antisemitismen är inte en rest från historien. Den har många ansikten, och Stockholms judar vittnar om att den blir allt värre. Därför menar vi, tillsammans med Liberalerna, att Stockholm borde ha en särskild strategi just mot antisemitism.

Häromveckan passerades ytterligare en gräns för antisemitismen i Stockholm. Då genomfördes en propalestinsk demonstration på Odenplan i Stockholm till stöd för den vänsterpartistiska Stockholmspolitikern Lorena Delgado Varas, som har polisanmälts och tagit en paus från riksdagen efter att ha delat ett antisemitiskt inlägg i sociala medier. Detta var inte nytt, men det nya var hur uppenbara antisemitiska troper klistrades på enskilda namngivna Stockholmsjudar. Smaka på följande meningar som yttrades av en talare: Den där människan är livsfarlig. Han har så mycket makt att han kan tysta en statsminister. Han kan avskeda en polisman. Han kan göra vad han vill i vårt land. Kom ihåg hans namn: Aron Verständig.

Aron Verständig är Judiska centralrådets ordförande. Han bor ungefär 100 meter från den här platsen. Tror ni att någon av de närvarande reagerade eller protesterade? Nej, inte ens personer som stod precis framför scenen med flaggor på vilka det stod Vänsterpartiet i Stockholm reagerade. Jag är glad att vi, i och för sig på mitt initiativ, tillsammans med Karin kunde bjuda in Aron till att träffa alla borgarråd och alla gruppleddare för att prata om den växande antisemitismen i Stockholm. Och håll i er: Jag skulle vilja rikta ett tack till Clara Lindblom, som inte är här just nu. Hon tillstod nämligen problemen i Vänsterpartiet och påpekade att detta är någonting som man arbetar med i Vänsterpartiet.

Vi behöver en strategi mot antisemitism i Stockholm. Men framför allt behöver vi, var och en – som förtroendevalda i Stockholm, som medlemmar i politiska partier och som privatpersoner – protestera varje gång antisemitismen visar sitt fula tryne. Kampen mot antisemitismen kan man inte delegera. Den har vi alla ett eget personligt ansvar för – i den här salen och som stockholmare.

Anförande nr 179

A r v i d V i k m a n R i n d e v a l l (S): Christofer Fjellner ser lite förvånad ut – kanske över att det inte är en vänsterpartist som kommer upp och tar replik.

Christofer! Jag skulle vilja rikta ett stort tack till dig för att du deltar i den här debatten i dag. Jag tycker att det är otroligt viktigt att du som oppositionsledare står i talarstolen och säger att programmet mot rasism är viktigt. Jag önskar att vi hade haft ännu fler från oppositionen som varit med och gjort det.

Jag tycker dock kanske att det är synd att du gör detta mer till en partikonflikt riktad mot Vänsterpartiet, när programmet mot rasism är så viktigt i sin helhet. Det är en så

Yttranden 2025-05-26

enormt viktig tid nu, precis som borgarrådet Lindhagen sa tidigare. Det gäller att gå samman tydligare. Starka krafter behöver stå upp emot rasismen. Jag hade önskat att ni kunde hjälpa oss, för vi behöver ha ett program som är långsiktigt hållbart och som ni kan stå bakom om ni skulle ta över makten efter kommande val. Vad hade ni velat se mer av för att stärka arbetet och få ett bättre program mot rasism i Stockholm?

Anförande nr 180

Borgarrådet F j e l l n e r (M): Tack för att du tycker att det är trevligt att jag är här och talar om frågan, Arvid Vikman Rindevall! Som jag framförde tycker jag att programmet borde vara konkretare och ha mer av tydliga och uppföljbara mål.

Jag förväntar mig ingen replik från Vänsterpartiet. Jag tyckte nämligen att Clara Lindblom var väldigt tydlig. Därför tackade jag henne särskilt i mitt anförande. Hon tillstod att det finns problem med antisemitism i Vänsterpartiet och framhöll att det är någonting man tar tag i. Det är precis så jag förväntar mig att alla ledamöter av den här församlingen, från höger till vänster, agerar.

Jag kommer att ta varje tillfälle jag kan att protestera mot antisemitism, och detsamma förväntar jag mig av er. Jag kommer att protestera mot antisemitismen oavsett i vilket parti den dyker upp – det kan vara i mitt eget parti eller på andra sidan – och jag förväntar mig att alla andra gör precis samma sak. Det är inte att göra partipolitik av den här viktiga frågan. Tvärtom är det att ta sitt personliga förbaskade ansvar i denna svåra tid.

Anförande nr 181

A r v i d V i k m a n R i n d e v a l l (S): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Innan jag går över till mitt grundanförande skulle jag vilja säga att mitt anförande kommer att handla om programmet mot rasism i Stockholm. Det är det som den här debatten handlar om, inte vårt arbete mot våldsbejakande extremism. Den sammanblandningen är vilseledande, och den får vi inte lockas att göra i den här salen.

För några veckor sedan träffade jag en grupp med kvinnor i Husby. De hade som gemensam nämnare att de var utrikesfödda, arbetslösa och tvärförbannade. De var less på att söka jobb och inte få komma på anställningsintervju. Men de var också less på att de samtidigt som de hade den verkligheten blev utmålade och utpekade som lata och som en grupp som inte skulle vilja jobba. Det här är bara ett exempel på de många vardagsuttrycken för rasism i vår stad.

För oss socialdemokrater är det självklart att Stockholm är en stad där vi tar kampen mot rasismen. Alla stockholmare ska känna sig trygga och inkluderade, oavsett vilka de är. Kampen mot rasism är en självklar del av hur staden ska arbeta för våra medborgare. Nu ger vi ett tydligt uppdrag till alla nämnder och bolag att stärka och utveckla sitt arbete mot rasism. När vi nu gör det nyttjar vi hela stadens bredd för att få kraft. Med den nya strukturen har vi ett övergripande program för mänskliga rättigheter, vilket vi kompletterar med de olika handlingsplanerna, som vi kommer att

Yttranden 2025-05-26

diskutera med er här i fullmäktige under kommande tid. Avsikten är att få större effekt och större kraft i genomförandet, så att det blir en tydlig skillnad för stockholmarna.

En viktig del i arbetet är också att lyssna på stockholmarna som drabbas av rasism och diskriminering. Det är deras verklighet vi vill förändra, och då behöver också deras perspektiv fångas in. Att både politiken och verksamheterna får i uppdrag att stärka sina kontakter med organisationer verksamma inom området ser jag som en viktig pusselbit i den här handlingsplanen.

Ordförande! Stockholm ska vara en stad där alla har en plats, där alla känner sig välkomna och där vi tillsammans, med gemensamma krafter, bekämpar rasismen i alla dess former. Det här är inte bara vår ambition, utan det är vårt löfte till stockholmarna. Därför yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 182

Borgarrådet Jönsson (L): Ordförande! Min replik handlar inte så mycket om att jag inte skulle hålla med om det som du säger, Arvid Vikman Rindevall. Jag begärde egentligen replik för att ge dig möjlighet att förtydliga en sak som du sa i det tidigare replikskiftet. Det lät nämligen som att du menade att det var väldigt få i oppositionen som tyckte att det här var ett viktigt program. Men jag har nog hört att de allra flesta tycker att det är väldigt viktigt och att man till och med hade velat att det skulle ha kommit mycket tidigare och att det skulle ha varit mer konkretion och så vidare.

Det kanske var en felsägning av dig. Därför passar jag på att ge dig möjlighet att förtydliga detta.

Anförande nr 183

Arvid Vikman Rindevall (S): Jag tackar för möjligheten att få förtydliga mig i en diskussion med dig, Jan Jönsson. Vi har ju från vår sida tidigare gett dig och er beröm för ett bra och viktigt arbete på det här området.

Det jag är ute efter är – precis som jag var inne på i repliken till Christofer Fjellner – att jag tror att ett program av den här typen tjänar på att vi har en så bred uppslutning som möjligt och att så många som möjligt kan ställa sig bakom det. Därför är vi i majoriteten genuint intresserade av konkreta förslag på hur programmet kan göras bättre och idéer om mer innehåll. Vi vill gärna ha kritik. Men jag värjer mig lite mot att säga att det borde ha varit konkretare i stort. Planen och uppdraget är att man ska göra konkretion av programmet så nära verksamheterna som möjligt. Det är den klassiska frågan: Ska vi ha en stuprörsverksamhet som går mer ensam, eller ska det här integreras in i all verksamhet i staden? Linjen just nu – och jag tror att den är riktig – är att vi ska se till att alla verksamheter i hela staden är engagerade i det här arbetet.

Yttranden 2025-05-26

Anförande nr 184

Kristin Jacobsson (C): Ordförande! Här är ytterligare en ledamot från oppositionen som är positiv till handlingsplanen mot rasism. Alla människors lika rätt och värde är ju grunden för Centerpartiets politik. Stockholm ska vara en öppen stad med plats för nya stockholmare. Att människor från olika delar av världen får bosätta sig i Stockholm är såklart en självklarhet, oavsett om det handlar om att fly undan konflikter och förtryck eller om att söka lycka, familj och arbete. Centerpartiet välkomnar som sagt att man tar fram en handlingsplan mot rasism i syfte att stärka och utveckla stadens arbete mot rasism och att den riktar sig mot samtliga nämnder och bolagsstyrelser. Det är i grunden bra.

Men byråkratin behöver inte öka för det, anser jag. Det hade som vi ser det funnits bättre sätt att implementera handlingsplanen på. Ett sådant sätt hade varit att implementera den direkt i programmet för de mänskliga rättigheterna. Det är lite oklart varför det inte har gjorts. Med en tydlig prioritering av mål som är samordnade och lättare att följa upp i samma program hade det skapats ett mer strukturerat och samordnat sätt att arbeta över hela staden. Det hade varit lättare att följa för alla i staden, som mycket riktigt behöver arbeta med det här. Och är det lättare att följa blir det också av. Jag tror att det hade gynnat sakfrågan.

Ordförande! Centerpartiet kommer aldrig att acceptera att människor får sin frihet begränsad på grund av diskriminering, afrofobi, rasism, antisemitism, antiziganism, islamofobi och andra skadliga fördomar. Fördomar *är* skadliga. Därför röstar vi, trots risken för ökad byråkratisering, för den här handlingsplanen.

Anförande nr 185

Arvid Vikman Rindevall (S): Jag vill bara klargöra hur vi tänker. Vi har tidigare haft flera olika centrala program i Stockholm. Vi har haft mycket bra skrivningar i de programmen, men vi önskar få ännu mer effekt, ännu mer framdrift, som man kallar det, i de här programmen. Därför har vi valt en struktur med ett övergripande program för mänskliga rättigheter. Det har en målstruktur som sedan alla handlingsplaner ska följa. Sedan tar vi handlingsplan på handlingsplan. De följer de övergripande mål som tas fram genom programmet för mänskliga rättigheter. På så sätt får man en struktur för alla de olika mänskliga rättighetsområdena, vilket gör det hela lättare att använda. Det är ett sätt att minska en del av byråkratiseringen och slippa merarbete.

Uppföljningen är en viktig del. Den utför vi i det vanliga systemet. Men vi har också sagt att vi ska göra en större och mer genomgående uppföljning vartannat år för att titta på vad vi fått för effekt av det arbete som sker i stadens alla nämnder och i bolagen.

Anförande nr 186

Kristin Jacobsson (C): Tack så mycket för det tydliggörandet! Det är såklart viktigt att hitta en balans mellan det övergripande, som alla har att förhålla sig

Yttranden 2025-05-26

till, och de konkreta handlingsplanerna och verksamhetsplanerna. Men ni har inte riktigt hittat den balansen. Jag tror att det blir väldigt mycket för alla att förhålla sig till och kanske vikta mellan. Vad ska man prioritera? Jag hade bara önskat att det skulle vara tydligare, så att man vet vad som gäller och vad man ska förhålla sig till.

Anförande nr 187

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Ordförande! Jag tackar Arvid Vikman Rindevall för en bra förklaring i den frågan.

Jag vill bara återigen säga ett varmt tack för att vi har den här debatten. Så som tiden har utvecklat sig börjar det nästan bli radikalt att stå upp för alla människors lika värde. Men vi som har en stark grundvärdering i att bekämpa rasism måste stå upp för människors frihet och möjligheter i den här staden. Man prövas inte när man har medvind utan när vindarna blåser stark motvind. Håll fast vid det här, kära kommunfullmäktigeledamöter, för jag tror att det kommer att blåsa ett tag till! Då ska vi i Stockholm visa att vi kan stå för någonting annat och att vi i Stockholm kommer att fortsätta att kämpa för att alla människor ska ha sin frihet och möjlighet att nå sin fulla potential, oavsett vem man är, var man kommer ifrån, vad man heter och hur man ser ut. I Stockholm ska alla ha möjligheter. Stockholm är frihetens stad, och det ska vi stå upp för.

Yttranden 2025-05-26

§ 21 Program för öppen förskola

Anförande nr 188

Borgarrådet **M a t t s s o n** (V): Fru ordförande! Det är jättekul att stå här i dag och kunna fatta beslut om stadens första program för öppen förskola. Det är ute i våra stadsdelar en väldigt uppskattad verksamhet, som säkerligen många av er precis som jag själv har besökt och trivs väldigt bra i. Det är väldigt angeläget att vi går fram i programmet för att visa vikten av att ha öppna förskolor och introduktionsförskolor där de behövs i hela staden och att ha ett gemensamt program och en gemensam riktning. Det har övergripande varit väldigt välkommet ute i verksamheterna. Eftersom det saknas nationella råd och styrdokument har nu verksamheterna något att följa upp för att utveckla kvaliteten. Det har fungerat väldigt bra när det gäller både parklekarna och fritidsgårdarna.

Öppna förskolan är ett ställe att gå till för att finna gemenskap, fika och få råd och stöd i sitt föräldraskap. Det är sång, samling och lek. Men det kan också vara en plats där man kan delta i sfi under sin föräldraledighet eller få stöd för att planera studier eller arbete efter föräldraledigheten. Något som har utvecklats under de senaste åren är till exempel att det blivit mer profilverksamheter, vilket också har varit uppskattat. Vi har från och med i år två öppna förskolor med särskild inriktning på föräldrar till barn med funktionsnedsättning. Det finns också öppna förskolor för regnbågsfamiljer, familjer som tillhör olika nationella minoriteter och så vidare. Det vet jag är väldigt uppskattat.

Något som vi lyfter fram i programmet och som jag också vill passa på att trycka på här är att stadsdelarna behöver ha ett tänk kring lokaliseringen av den öppna förskolan och gärna placera den utifrån att föräldrar från olika delar av stadsdelen ska kunna mötas och träffa nya kompisar. I programmet fastställer vi också att den öppna förskolan ska ha hög tillgänglighet och att man ska ha utbildad personal. Man har ett uttalat uppdrag att arbeta för att öka inskrivningsgraden, vilket vi ser att väldigt många använder just den öppna förskolan till. I både Skärholmen och Järva anställer man förskolelotsar som knyts till den öppna förskolan. Man vistas ute i lekparken och så vidare och har på det sättet fått upp inskrivningsgraden där den är särskilt låg. Det gäller också på våra familjecentraler, Familjens hus och så vidare. Det är ett jättebra arbetssätt. Programmet bidrar till ökad likvärdighet och kvalitet. Man kommer nu att ha ett gemensamt sätt att följa upp den här verksamheten. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 189

G a b r i e l K r o o n (SD): Jag hoppar in i förskoledebatten i dag. Sverigedemokraterna står i stort sett bakom det här programmet. Men vi menar att man måste förtydliga och förstärka kraven på svenskskunskaper hos förskolepersonalen. Det är ju helt avgörande med så god svenskskunskap som möjligt hos dem som arbetar med barnen i förskolan. Därför är det beklagligt att man skriver att man vill ha flerspråkighet som en meriterande faktor för personalen. Det borde snarare vara

Yttranden 2025-05-26

tvärtom – modersmålskunskaper i svenska borde vara en meriterande faktor. Det som vi i Sverigedemokraterna har sagt är att man ska ha tydliga skrivningar om att den här flerspråkigheten ska bort och att man ska ställa krav på en mycket mycket god svenska. Det ska vara den meriterande och avgörande faktorn. Som vi kan se i mycket av forskningen är det avgörande för barns utveckling, inte minst i Sverige. Vi har även lagt till att man bör ha starkare skrivningar om NPF-arbetet för barn med speciella behov för att tidigt fånga upp dem och hjälpa dem att få den bästa starten i livet.

Jag yrkar bifall till Sverigedemokraternas förslag till beslut.

Anförande nr 190

S o p h i a G r a n s w e d B a a t (M): Fru ordförande! Vi i Moderaterna tycker att det här programmet överlag är bra, och därför yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag. Sedan finns det några delar som såklart skulle kunna förstärkas. Tanken med programmet är att vi ska ha en större likvärdighet över hela staden; våra öppna förskolor ska hålla hög kvalitet oavsett var man bor. Det ska vara generösa öppettider. Det ska vara relevant kompetens hos dem som jobbar där, inte minst när det gäller svenska språket. Vi måste också följa upp hur våra öppna förskolor arbetar och vilket resultat det ger. Det här omfattar både öppna förskolor och så kallade introduktionsförskolor.

Jag vill också passa på att nämna parklekarna. Ofta ligger de öppna förskolorna i anslutning till en parklek – eller så ligger en parklek i anslutning till en öppen förskola. Därför är det jätteviktigt att vi ser till att renovera våra parklekar, så att även de håller en god kvalitet och så att lokalerna som våra öppna förskolor har är trevliga och tillgängliga.

Avslutningsvis måste vi också höja kunskaperna och rutinerna kring orosanmälningar. Även här finns det många barn och föräldrar som skulle behöva kontakt med föräldrarådgivning eller socialtjänst. Därför är det flera remissinstanser som lyfter fram att vi behöver tänka in både föräldrarådgivning och olika föräldrastödsgrupper och familjecentraler i det här arbetet samt även jobbtorgen och sfi, inte minst nu när det förebyggande arbetet kommer att bli ännu viktigare enligt lag i och med att den nya socialtjänstlagen träder i kraft. Men vi är glada över att det här programmet kommer på plats, och vi hoppas att det ska bidra till att våra öppna förskolor får en ännu högre kvalitet och en mer jämlik kvalitet över hela staden.

Anförande nr 191

Å s a N i l s s o n S ö d e r s t r ö m (L): Fru ordförande och kommunfullmäktigeledamöter! Öppna förskolan var verkligen mitt andningshål när jag var föräldraledig med min första son. Där träffade jag Annika, Sanna, Angelika och flera till. Tillsammans lärde vi oss att bli mammor. Tillsammans stöttade vi varandra och utbytte tips om hur man överlever sömnlösa nätter och kolikskrik. Våra

Yttranden 2025-05-26

möten skedde nästan alltid på den öppna förskolan. Den fantastiska fröken Annie var vår självklara trygghet.

Jag har svårt att tänka mig en viktigare och billigare förebyggande verksamhet än den öppna förskolan. Den ger människor i ett område möjligheten att bygga egna nätverk och stötta varandra. Den skapar sammanhållning och gemensamma referensramar för familjer som bor i samma områden. Den lägger grunden för att vi sedan inte bara kan ta hand om våra egna barn utan också kan hålla koll på de andra barnen, som vi har känt sedan de var små.

Med det program som vi antar i dag tydliggör vi inte bara den öppna förskolans viktiga roll. Vi definierar också hur den ska fungera för att vara så bra som möjligt. Det gör mig väldigt glad, för jag tror att det kan ge fler föräldrar i Stockholm den fina gemenskap och trygghet som jag fick under min första föräldraledighet. Det kommer också att bidra till att vi agerar när vi ser andra barn fara illa.

Tillsammans med dessa positiva ord vill jag också passa på att göra ett medskick till alla stadsdelar som nu ska implementera programmet. Det är viktigt att man ser till att satsa på de öppna förskolorna och de nätverk som knyts till de öppna förskolorna. Själv lade jag så sent som i förra veckan fram en skrivelse i Järva stadsdelsnämnd om att man ska återöppna den öppna förskolan i Bromsten. Bromsten växer enormt, och massor av barnfamiljer flyttar in. Vi behöver helt enkelt en öppen förskola där för att stärka den sociala sammanhållningen. Jag tror och hoppas att det här nya programmet blir ett stöd både för en ny öppen förskola i Bromsten och för alla dem som redan finns.

Anförande nr 192

I s m a i l A l i (C): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Vi i Centerpartiet är positiva till det nya programmet för öppen förskola. De öppna förskolorna fyller en viktig funktion som naturliga mötesplatser i lokalsamhället, särskilt för familjer med små barn som är hemma. Det är därför avgörande att varje stadsdel har tillgång till ett tillräckligt antal öppna förskolor som är anpassade efter det faktiska behovet. De öppna förskolorna ger föräldrar möjlighet att träffas, dela erfarenheter kring föräldraskapet och skapa sociala nätverk, samtidigt som barn får delta i den pedagogiska verksamheten och etablera tidiga kontakter med jämnåriga.

Centerpartiet vill utreda möjligheten att inrätta ett familjesocialt team i varje stadsdel. De familjesociala teamen ska bedriva samverkan mellan förskola, vårdnadshavare och socialtjänst. Tanken är att varje stadsdel ska ha en socionom knuten till förskolorna med uppdrag att stötta personalen i att tidigt identifiera barn och familjer som behöver extra stöd. Vi välkomnar även och ser positivt på de öppna förskolornas samarbete med samhällslotsar och stadsdelsmammor. Det syftar till att nå ut till fler personer i målgruppen och öka inskrivningsgraden i den ordinarie förskolan. Det är också glädjande att Stockholms stad erbjuder integrationsförskola, det vill säga språkstödande aktiviteter för föräldrar och barn under ledning av sfi-lärare, som en del av den öppna förskolans verksamhet.

Yttranden 2025-05-26

Anförande nr 193

Sara Grolander (MP): Det här är ett väldigt viktigt program för våra öppna förskolor. Jag är väldigt glad att vi kan klubba det i dag. Det kommer att stärka våra öppna förskolors roll i staden som den viktiga förebyggande och främjande insats de utgör. Programmet ger mål och innehåll för våra öppna förskolor i staden. Vi sätter också upp ett ramverk. Inom det ramverket finns det stora möjligheter till lokal anpassning. Vi har i och med den utredning som vi gjorde inför programmet sett att våra öppna förskolor ser väldigt olika ut, och så behöver det också få vara.

Vi ser nu också till att vi får en struktur för uppföljning och utveckling, så att vi kan fortsätta att utveckla den här verksamheten och ha en hög kvalitet. Samverkan pekas tydligt ut som en nyckel för att nå framgång. I den öppna förskolan har vi en stor möjlighet att fånga upp och tidigt ge stöd till familjer som behöver det. Det här är en verksamhet som jag och många andra har uppskattat, och den är väldigt bra för många. Den kan också vara helt avgörande. Det kan vara helt avgörande om den öppna förskolan och introduktionsförskolan kan leda till inskrivning i förskola och en fortsatt stark resa i utbildningen för många barn. Vi vet ju att förskolan är väldigt viktig för att ge förutsättningar för att klara skolan.

Jag vill passa på att lyfta fram introduktionsförskolans roll i det här lite extra. Detta är ju ett program inte bara för den öppna förskolan utan också för introduktionsförskolorna. I Hägersten-Älvsjö har vi en väldigt framgångsrik introduktionsförskola som ligger nära ett boende för nyanlända. Personalen har gjort tydligt riktade insatser för att nå just de här barnen. De har också berättat att de har 100 procents inskrivningsgrad – alla barn som har varit i kontakt med dem är nu inskrivna i förskolan. Detta är ett jätteviktigt och väldigt starkt arbete av dem som jobbar på de här förskolorna. Det är i den personliga kontakten som förtroendet kan skapas.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Yttranden 2025-05-26

§ 22 Motion om att omöjliggöra för möjliggörare av brottslig verksamhet att verka i staden

Anförande nr 194

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Ordförande! Nu blir det lite Jan Jönsson-show här ett tag. Det är nämligen mina motioner som ligger framför oss som ett vackert pärlband på föredragningslistan.

Vad gäller just den här motionen behöver jag egentligen inte säga så mycket; precis som redovisas i borgarrådets svar görs det ju en hel del som är väldigt positivt och som vi tycker är bra. Vi har likväl en reservation till förmån för vår motion.

Mycket av det som redovisas, till exempel samordnad tillsyn, som handlar om att förebygga, upptäcka och hantera brott framför allt i andra verksamheter, som inte ligger i kommunen, avser arbetet mot externa aktörer, som kan vara brottsliga själva eller möjliggöra brottslig verksamhet. Det vi tar sikte på är framför allt möjliggörare inom vår egen verksamhet.

Tyvärr har det visat sig att Stockholms stad inte är ensam här. Det förekommer att anställda i olika verksamheter möjliggör för andra att utnyttja stadens resurser, tillskansa sig information som de inte ska ha, utsätta personer för utpressning och liknande. Det är där vi ser att staden skulle behöva ta ett mer samlat grepp. I dag finns det olika program som berör det viktiga arbetet med att motverka brottslighetens tentakler i våra egna verksamheter. Men det blir inte samlat, och det är svårt att få överblick över vad olika förvaltningar ska göra rent konkret. Vi har inte heller någon tydlig uppfattning om hur många möjliggörare som kan finnas i våra verksamheter. Vi tycker därför att man bör göra en genomlysning av stadens alla förvaltningar och bolag och utifrån det ta fram en enhetlig handlingsplan för att motverka möjliggörare och förstås också identifiera dem. Därmed yrkar jag bifall till vår motion.

Anförande nr 195

Borgarrådet O j a n n e (S): Fru ordförande! Vi är överens med motionären om mycket. Det här är för mig personligen lite grann av en hjärtefråga. Jag har ägnat mycket tid i mitt liv åt att bekämpa oseriösa företagare och olika infiltreringar av kriminella i arbetslivet. Arbetslivskriminaliteten och välfärdsbrottsligheten går ju hand i hand.

Jag tycker att staden gör ett väldigt bra arbete här. Vi förstärker arbetet med polis placerad i Stadshuset. Vi jobbar också med intern kontroll. Precis som Jan Jönsson säger handlar det om att se till att vi inte heller i våra egna verksamheter har personer som möjliggör. Vad vi skulle kunna behöva är starkare lagstiftning på en del områden. Det skulle göra det lättare att samverka med polisen. Det är inte alltid så att vi får information från polisen gällande vilka aktörer vi ska hålla ögonen på. Senast såg vi det med den här listan över de kriminella HVB-hemmen, vilken vi inte fick ta del av.

Yttranden 2025-05-26

Med det sagt yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut och tackar för en motion som tar upp ett angeläget ämne.

Anförande nr 196

R a s h i d M o h a m m e d (V): Ordförande och kommunfullmäktige! Jag delar Jan Jönssons uppfattning – välfärdsbrottsligheten är inte bara ett säkerhetsproblem utan en direkt attack på demokratins kärna. När kriminella aktörer får inflytande över myndighetsutövningen hotas rättssäkerheten, tilliten till offentliga institutioner och medborgarnas trygghet. Det är inte ett storstadsproblem utan ett nationellt problem.

Kriminella använder både hot och manipulation, men också relationer, pengar och personkopplingar, för att ta sig in i systemet. Det får aldrig accepteras. Stockholm visar vägen. Genom att man arbetar förebyggande och systematiskt med utbildning, tydliga rapporteringsrutiner, visselblåsarfunktioner, stark internkontroll och ett nära samarbete med polisen byggs ett skyddsnät mot otillbörlig påverkan. Den polis från bedrägerisektionen som är stationerad i Stadshuset och som Alexander talade om är ett föredöme. Det är en konkret insats som ökar beredskapen. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Yttranden 2025-05-26

§ 23 Motion om att staden som placerande myndighet måste ta ett större ansvar för omhändertagna barn

Anförande nr 197

Kristin Jacobsson (C): Ordförande! Jag känner när jag läser det här motionssvaret att vi behöver fler modiga politiker. En socialtjänst som omhändertar barn och tar dem från deras föräldrar måste agera som om den vore den bästa föräldern, inte den sämsta. Men det vet vi ju inte alltid om socialtjänsten i Stockholm gör. Utan uppföljning är det mer eller mindre omöjligt att veta om stadens insatser gör positiv skillnad i det omhändertagna barnets liv och om de är bättre rustade efter eller före omhändertagandet.

Ordförande! När det kommer till barns bästa önskar jag som sagt fler modiga politiker och ett modigt vänsterstyre. När det uppenbart finns olika uppfattningar tycker jag att det är synd att ni tar för givet, som ni gör i det här motionssvaret, att det inte skulle gå att följa upp barns betyg, hälsa och tandstatus på aggregerad nivå. Det är inte att vara modig. Nej, Stockholm borde gå före och testa lagutrymmet för barnets skull i stället för att luta sig mot en preliminär bedömning som inte har fått laglig prövning. Jag önskar fler modiga politiker – varför är ni inte det? Jag yrkar bifall till Centerpartiets och Liberalernas gemensamma reservation.

Anförande nr 198

Borgarrådet Jönsson (L): Ordförande! Låt mig börja med att säga att jag är väldigt tacksam och glad över att vi har kunnat få stöd för Liberalernas motion från både Moderaterna och Centerpartiet. Jag yrkar bifall till vår gemensamma reservation.

En av Sveriges främsta experter på området omhändertagna barn är professor Bo Vinnerljung. När jag var socialborgarråd hade jag löpande kontakt med honom om hur vi kan förbättra möjligheterna för omhändertagna barn och unga. Det som han upprepade vid våra olika möten var att en basnivå i alla fall vore att följa upp barnens betyg, hälsa och tandstatus. Genom att följa upp det på både individuell och aggregerad nivå skulle man på ett helt annat sätt kunna utvärdera insatser som görs för de här barnen och också styra resurser och annat för att förbättra barnens situation.

Tyvärr, får jag säga, kom jag aldrig i mål med att upprätta detta system. Pandemin kom emellan, och diverse jurister kom med en massa åsikter som vi tyvärr lyckades motbevisa för sent. Men det är även Bo Vinnerljungs uppfattning att gällande lagstiftning definitivt kräver av kommunerna att de redan i dag ska göra den här typen av uppföljning. Sedan har ju tyvärr vårt eget stadsledningskontor gjort en annan juridisk bedömning, som dock inte har prövats någonstans över huvud taget. Det är bara uppfattningen från dem som jobbar här i huset.

Jag menar, precis som Kristin Jacobsson var inne på, att vårt ansvar är att vara den bästa föräldern för de här barnen. En god förälder har som ett minimum koll på sitt barns betyg, hälsa och tandstatus. Därför borde vi gå före och bifalla motionen.

Yttranden 2025-05-26

I övrigt vill jag säga att vi är väldigt glada över att vårt initiativ från förra mandatperioden med skolsamordnare nu permanentas och sprids i hela staden. Jag har nyligen läst den utvärdering som har gjorts av detta projekt. Det handlar om att socialsekreterare dedikerat jobbar med att följa upp de här barnens skolgång och förbereda deras fortsatta skolgång när de kommer ut från sina placeringar. Utvärderingen visar väldigt goda resultat. Min förhoppning är att det här också ska kunna sprida sig på nationell nivå.

Anförande nr 199

Borgarrådet H e d i n (M): Ordförande! Jag vill gå upp i debatten för att uttrycka hur viktig den här motionen är. Precis som Jan Jönsson med flera har redogjort för lyfter den frågor om hur staden säkerställer att utslussning av placerade barn och unga efter placering görs med barns bästa i fokus. Samhället har ett stort ansvar att ingripa när barn far illa och riskerar att skada sig själva eller andra och när föräldraansvaret brister. Men när vi gör de här ofta omfattande insatserna med samhälls- eller institutionsvård behöver vi arbeta både med de kringfaktorer som är centrala runt ett placerat barn, som exempelvis skolgången, och med den miljö och det sammanhang det placerade barnet ska komma tillbaka till efter sin placering.

Om en ung person som varit placerad under en längre tid kommer tillbaka till samma skola med samma umgänge och familjen befinner sig på samma plats med samma utmaningar är risken stor att den placerade ungdomen faller tillbaka i exakt samma mönster som innan. Vi vet också att placerade barn ofta har svagare skolresultat. Vi vet att det finns en ökad risk för arbetslöshet och för ohälsa. Människor som har varit placerade är också överrepresenterade i självmordsstatistiken i vuxen ålder. Det finns därför skäl för en omfattande diskussion om vilket stöd placerade unga ska ha, både under och efter sin placering, och om vilket stöd som ska finnas efter 18-årsdagen.

Moderaterna har gång på gång adresserat de här frågorna och kommit med förslag på åtgärder. Därför är det självklart att rösta ja till den här motionen från Liberalerna, som på ett utomordentligt sätt återigen lyfter de här frågeställningarna. Jag yrkar bifall till reservationen från Liberalerna, Moderaterna och Centerpartiet i kommunstyrelsen.

Anförande nr 200

R a s h i d M o h a m m e d (V): Ordförande och kommunfullmäktige! Jag tackar Jan Jönsson för en bra motion. Det här är viktigt. Barn som placeras tillhör samhällets mest utsatta. Att skydda dem, ge dem en trygg vardag och följa upp hur de klarar sig efter avslutade placeringar är inte bara socialtjänstens ansvar. Det är ett samhällsansvar. Därför är det glädjande att se hur Stockholm inte bara delar denna syn utan också omsätter den i konkreta handlingar.

Vi ser nu hur staden tar flera viktiga steg i rätt riktning. Ett lyckat pilotprojekt med skolsamordnare blir permanent och ska ut i hela staden. Samtidigt görs betydande satsningar på eftervård; det handlar om den ofta förbisedda perioden som avgör hur

Yttranden 2025-05-26

väl en ung person lyckas återanpassa sig till livet efter placeringen. Här är funktionell familjeterapi, multisystematisk terapi och kvalificerade kontaktpersoner exempel på insatser som verkligen gör skillnad. Att staden dessutom öppnar nya HVB-hem i egen regi är både modigt och klokt. Det innebär ökade kontroller av kvalitet, minskad risk för kriminell inblandning och bättre möjlighet att utforma vården efter barnens faktiska behov och inte marknadens logik. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 201

M a g n u s R u n s t e n (MP): Fru ordförande! Kära åhörare och ledamöter! Jag vill också tacka Liberalerna för motionen. Jag skulle ändå vilja säga att vi gör rätt mycket på området, till exempel att utvidga pilotprojektet med skolsamordnare till alla stadsdelar. Vi jobbar förstås också med eftervården för de unga som en prioriterad fråga. Sedan pågår även arbetet med att se till att vi har en central placeringsfunktion för att stötta stadsdelarna vid placeringar. Dessutom gör vi ett av de större ekonomiska tillskotten inom det sociala området just för placeringskostnader. Jag tycker att vi gör en del på det här området, och jag yrkar förstås bifall till majoritetens förslag till beslut.

Anförande nr 202

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Ordförande! Som sagt är det jättebra att projektet med skolsamordnarna blir permanentat. När det gäller eftervården är jag mer tveksam, eftersom vi faktiskt inte har något eftervårdsprogram i Stockholms stad. Trots att vi har föreslagit det många gånger har vi alltid fått avslag.

Det som den här motionen handlar om är att vi måste få koll på hur det går för de här barnen. I Stockholms stad redovisar vi i dag ingen siffra över hur många i den här gruppen som inte når gymnasiebehörighet. Vill man ta reda på den siffran får man vända sig till Socialstyrelsen. Siffran är ganska skrämmande. Det är bara 23 procent av Stockholms omhändertagna barn som blir gymnasiebehöriga. Om denna jättelåga siffra skulle synas i våra egna dokument tror jag att det skulle bli ett väsentligt högre politiskt tryck. Men detta väljer ni tyvärr nu att avslå återigen; det är ju inte första gången som vi kommer med det här förslaget.

Anförande nr 203

M a g n u s R u n s t e n (MP): Vi får diskutera vad som är möjligt att göra, Jan Jönsson. Men jag vill i alla fall tacka för medskicken. Jag tycker att det är ett viktigt tema. Du har många idéer. Det är en konstruktiv opposition.

Yttranden 2025-05-26

§ 24 Motion om att Stockholm ska gå före med införandet av metoden TFCO

Anförande nr 204

Borgarrådet Jönsson (L): Ordförande! Jag vill börja med att yrka bifall till vår reservation i kommunstyrelsen och bifall till motionen.

För er som inte vet vad TFCO är för någonting kan jag säga att det är en metod som är utvecklad i USA och som har visat sig vara ett mycket bättre alternativ än låsta institutioner, med väsentligt bättre utfall i form av minskad risk för återfall i kriminalitet och andra typer av problem. Socialstyrelsen har tittat på den här metoden och kommit fram till att det är en metod som bör användas av Sveriges kommuner, inte minst för att minska trycket på Statens institutionsstyrelse, som vi ju vet har en nästan katastrofal brist på platser, vilket varit fallet även tidigare.

Tyvärr väljer återigen den rödgröna majoriteten att inte våga testa nya saker och testa gränserna. I sitt svar hänvisar man dels till att det här i dag är kopplat till företaget Humana, dels till att det är svårt att få tag på sådana här familjer. Men riktigt så enkelt är det faktiskt inte. Sis har själva redan en liten försöksverksamhet. Det är också så att de personer som är anställda av Humana säger att de skulle välkomna att fler aktörer utvecklade den här verksamheten. Det är inte så att man måste köpa tjänsten från dem för att få denna möjlighet. Det är nämligen så att själva certifieringen är oberoende av bolaget. Den möjligheten finns alltså.

Den rödgröna majoriteten har tyckt att det är viktigt att pröva vägarna med lite egna HVB-hem. På samma sätt skulle man kunna pröva vägarna med den här metoden, som verkligen har visat sig ge väldigt goda effekter. Det är nämligen så att man inte får behålla certifieringen och jobba med metoden om man inte uppnår vissa minimikrav på minskat återfall. Är det så att återfallsfrekvensen blir för hög dras tillståndet in från det här institutet, som ligger i USA. Därför tycker vi i Liberalerna att man ska gå före, pröva den här metoden och göra som Socialstyrelsen önskar. Därför ska man också bifalla motionen.

Anförande nr 205

Jakob Brandt (S): Fru ordförande! Du har tidigare fått en del beröm av oss, Jan Jönsson. Nu får du lite till, men det är inte bara beröm, kan jag lova.

Det du säger om den här metoden är jätteviktigt. Det här innebär en möjlighet att placera barn i familjehem när det inte finns låsta institutioner. Det är någonting som i grunden är väldigt bra. Men detta finns redan. Stockholms stad upphandlar redan den här tjänsten, som Humana tillhandahåller. Det blir lite konstigt att säga att någonting ska testas när det i själva verket redan finns.

Vad detta egentligen handlar om är om man ska köpa den här tjänsten eller ha den i egen regi. Rent principiellt håller vi med. Alla som har följt debatten kring HVB-hem och sådant förstår att Socialdemokraterna och majoriteten i grunden är positiva till

Yttranden 2025-05-26

egen regi. Principiellt kan vi inte ha någonting emot det. Det är någonting annat som skaver och gör att vi ändå inte tycker att detta är en bra idé, nämligen praktiken. Remissinstanser avråder från att gå den här vägen på grund av att det kan bli väldigt svårt att genomföra detta i praktiken.

Ett exempel som har nämnts är att många av dem som behöver placeras i den här typen av förstärkta familjehem inte bör vara i Stockholm. Ska då Stockholms stad ha ett stödteam enligt den här metoden måste vi alltså ha ett stödteam som är ute och jobbar i landet. Det tror jag ingen tycker är en bra idé egentligen.

Vad kan man då göra i stället om man tycker att det är bra med egen regi, som Liberalerna nu verkar tycka? Det säger jag inte för att raljera; jag tycker alltså att det i grunden är positivt att ni tar det steget. Man kan titta på andra möjligheter att komma framåt. Till exempel skulle staten kunna ta ett större ansvar för den här typen av familjeplaceringar. Det skulle kunna vara en väldigt bra väg framåt. Då får vi den här typen av vällovande metoder och kan också nyttja de viktiga förutsättningar som ges när det här tillhandahålls i offentlig regi.

Anförande nr 206

Borgarrådet Jönsson (L): Ordförande! Det är på ett sätt glädjande att alla är så positiva till våra motioner. Men det är tråkigt att de inte röstas igenom; då blir det ju ingen konkret förändring.

Anledningen till att vi tycker att Stockholms stad ska ta sig an att utveckla den här metoden i egen regi är att Humana själva säger att de inte klarar av att utöka sin kapacitet utöver det som de redan har i dag. Men de skulle välkomna att fler aktörer jobbade enligt modellen och rekryterade in fler familjer. Det som är fördelaktigt med TFCO-modellen och gör att det är mycket mer populärt bland familjehem att jobba inom den modellen är att det innebär väldigt mycket mer stöd för att familjerna ska klara av det här. Det har den dubbla effekten att man också kan ge mer stöd till familjehemmen.

Anförande nr 207

Jakob Brandt (S): Då kommer den här jobbiga praktiken in igen. Vi hade tyckt att det här varit en bra idé om den i praktiken hade varit genomförbar. Men om det skulle innebära exempelvis att Stockholms stad skulle behöva ha ett team som skulle agera över hela landet på grund av att dessa barn och unga inte kan vara i Stockholm är det inte ekonomiskt försvarbart att gå en sådan väg.

Vad som däremot skulle kunna ske är att det offentliga, i det här fallet i form av staten, tar en större roll. Då vi kan både få det som Jan Jönsson efterfrågar och samtidigt hålla i skattepengarna – det handlar mycket om att hålla i skattecronorna här på vänsterkanten i dag. Det är också en viktig aspekt när vi ska ge de här barnen en bra familjeplacering, i och med att det är ett så bra alternativ till de låsta institutioner som det annars kan bli fråga om.

Yttranden 2025-05-26

Bilaga 3
Kommunfullmäktige
Förslag till beslut
2025-05-26
Ärende 33
Dnr KS 2024/932

Överenskommelser om exploatering med överlåtelse av mark för bostäder inom fastigheten Ulvsunda 1:1 med Fastighetspartner Bromma AB med flera

Förslag till beslut

1. Kommunfullmäktige avslår kommunstyrelsens förslag till beslut
2. Därutöver anför följande:

En utveckling av Linta gårdsväg kan göra området gemytligare och tillföra välbehövliga bostäder och verksamhetslokaler på redan ianspråktagen och exploaterad mark. 1 250 nya bostäder längst Kvarnbacksvägen, med åtminstone det dubbla antalet nya invånare, kommer, oavsett vänsterstyrets visioner kring önskade p-tal, tillföra avsevärd trafik i stadsdelens redan mest känsliga trafikläge, med angöring i förlängningen via korsningen Kvarnbacksvägen/Ulvsundavägen och Brommaplansrondellen.

Denna korsning respektive rondell är redan i dag ökända för att trafiken kort och gott inte fungerar på ett acceptabelt sätt, med köbildning, föroreningar och försvårade livspussel för Brommabor, yrkesfolk och pendlare som konsekvens. Sverigedemokraterna anser att en fullgod lösning för hur dagens, och de tillkommande, trafikmängderna ska hanteras behöver presenteras för att exploateringen av området ska kunna fortskrida. Sverigedemokraterna anser att Bromma flygplats ska bevaras för framtiden för att säkerställa tillväxt och kommunikation med andra delar av landet, samt på grund av flygplatsens samhällsviktiga funktioner militärstrategiska betydelse.

Därför är det olyckligt att förslaget till gatunät tycks anpassat för vidare exploatering på flygfältet. Förslaget präglas av en bristande medborgarförankring, och Sverigedemokraterna kan inte nog understryka vikten av att Brommabornas synpunkter ges stor vikt vid utformning av ny byggnation. Sverigedemokraterna ser i ljuset av sedvanliga förseningar och fördröjningar med oro på den känsliga kostnadskalkyl som presenteras. På en volatil marknad och i ekonomiskt ovissa tider kan denna typ av spekulation med skattemedel upplevas mindre lämpad än någonsin.

Bilaga 4
Kommunfullmäktige
Förslag till beslut
2025-05-26
Ärende 34
Dnr KS 2024/1035

Stockholms stads handlingsplan mot rasism

Förslag till beslut

1. Kommunfullmäktige avslår kommunstyrelsens förslag till beslut
2. Därutöver anför följande:

Handlingsplanen mot rasism är kopplad till Stockholms stads program för de mänskliga rättigheterna. I handlingsplanen lyfts särskilt fem former av rasism: afrofobi, antisemitism, antiziganism, islamofobi och rasism mot samer. Sverigedemokraterna delar inställningen att alla former av rasism bör bekämpas. Ett antal prioriterade grupper pekas ut, och vi ställer oss bakom urvalet men vill även inkludera gruppen som berörs av svenskfientlighet. Det vill säga svenska medborgare utan invandrarbakgrund som utsätts för glåpord och nedsättande uttryck. Dessa problem är som mest påtagliga i grundskolor i invandratäta områden.

Därutöver noterar vi att islamofobi beskrivs som en form av rasism. Vi instämmer inte i kategoriseringen att fördomar mot en religion kan betraktas som rasism, utan menar snarare att det rör sig om fördomar eller felaktiga stereotyper.

Sverigedemokraterna anser att alla människor som följer svenska lagar, normer och värderingar ska behandlas med respekt oavsett religionstillhörighet. Samtidigt kan samhället inte blunda för den växande islamismen i Sverige. Exempelvis finns källarmoskéer som har radikaliserat IS-krigare och sanktionerade imamer som föreläser hos skattefinansierade islamiska föreningar samt moskéer med kopplingar till organisationer med oklar finansiering. Vidare finns kopplingar mellan Iran, Muslimska brödrskapet och gängkriminalitet, liksom terrordåd riktade mot synagogor. Dessa är exempel på rörelser som anser sig själva beröras av "islamofobi". Vi hade önskat att strategin på ett tydligare sätt skulle skilja mellan å ena sidan en positiv islam, som strävar efter kulturell och språklig integration i Sverige, och å andra sidan en separatistisk och politisk-ideologisk islamism.